تەنیایی

شێرزاد حەسەن

تەنیایی

چیرۆک

چاپی سێیەم

2005

ناوی کتێب: تەنیایی
نابەت: چیرۆک
نووسەر: شێرزاد حەسەن
وێنەی بەرگ: سەروەت ئەنوەر سەوزە
بەرگی دواوە: عەلا بەشیر
چاپی یەکەم: ١٩٨٣
چاپی دووەم: ٢٠٠٢
چاپی سێیەم: ٢٠٠٥
تیراژ: دانە
تایپ و مۆنتاژ: عەبدوڵا قادر دانساز
چاپخانەی:
لەسەر ئەرکی: نووسەر چاپکراوەتەوە

پێشکەشە بە:
کەژاڵ

ڕیشۆڵە

خـــۆر دوو باڵی مـــاوە ئاوابێ... لەوە دەترســـێی تاریکی شـــەو ڕیشــۆڵەکـان بپێـچـێـتــەوە... بەڵام نەخـێـر... هەر بـەهیـوایت... ورەت بەرنەداوە... بێ مـروەتانە ئیـمـڕۆ فریویان دای... تـاوێک نیـشتن و تاوێک هەڵفڕین... بەڵام کێ دەڵێ گرەو نابەیتەوە؟ زیاتر دەستە قڵیشاوەکانت لە گوریسـەکە گیـرکـرد... هەردوو چاوە سـیس بووەکانت چاوەڕوان و وێڵی ئەو ڕەوە ڕیشۆڵانە بوون کە لە ئاسمانا قەتارەیان بەستبوو... نیو تەنەکە گـــەنمت بۆ ڕشـــتـــوون... کـــەچی خـــۆت لە زووێیکەوە بۆنی ئارد لـە کـەندووەکـەت بڕاوە... ڕاوە ڕیشـۆڵەش سـووک و سـانا نییـە... بەڵام کـە شتێکت گەرەکە... دەبێ چاو لە شتێکی دیکە بپۆشی...!

زیاتر پـەنجـە ڕەق و باریکـەکـانت لە گـوریســەکـە قـرسـاند... گـرژ بووی... لـەوە دەچوو لەجـیـاتی تۆڕێک دنیـات بەو ســەری گـوریســەکـە بەستبێتەوە... چنگت لە زەوییـەکی غەریب و بەسام گیرکردووە... گەرچی وەک چاوی هەمین ئاشنایە. ڕیشۆڵەکانت لە ئاسـمـانێکی ترەوە هـاتوون و تەریون... چـەندیش هۆگـری زسـتـانن... ئـا لەم ڕۆژانەشـدا شـەخـتـە و بەسـتـەڵەک دەست لە زەوی ناکـاتەوە... هـەورە ڕەش و قـورس بووەکـان بەرسکی ئاسمـان بەرنادەن... «با»ی سارد و تیژ چاوەکانت دەنووقێنێ... بەڵام دڵت هەر وریایە... پڕ لە خەندە و پڕ لە هیوایە...!

زۆر بەیانیـانی زوو... بـەر لەوەی خۆر هـەڵبێ و شـەختـە بەندەکـان

بتوێنێتەوە... لە خەو هەڵدەستی... دوای نوێژ... یەک دوو پارو نان و نۆک دەخۆی... پیاڵەیەک چای خێرای بەسەردا هەڵدەقوڕێنی... هەر بە جامانەکە دەموچاوت لە سەرما دەشاریتەوە... تۆڕەکە و کیسێک گەنم و پیشەقان و بێڵەکەت هەڵدەگری... خواحافیزی لە هەمین دەخوازی... دەرگای حەوشەکە لەسەر خۆت و گوێدرێژەکەت دەکەیتەوە... بە بازێکی چالاکانە لەسەر پشتی قوت دەبیتەوە... ڕوو لەو دەشتە سەهۆڵبەندانە دەکەیت و شار بەجێدێڵی... بە هەر دە پەنجە یارییەکی قورس لەگەڵ ئەو شەختە و بەستەڵەک و خاک و خۆڵە تەزیوەدا دەکەی... سروشت بە تۆوە زیندووە... بێ تۆش گیانێکی بێ خوێنە... خۆت لەناو پاڵتۆیەکی زەردباودا دەشاریتەوە... تەواو ناتپارێزی... چاوەکانیشت دیمەنی ڕەوە ڕیشۆڵەکان جێناهێڵن... گوێی گرانت بۆ فڕەفڕی باڵیان هەڵدەخەی... خۆش ئەوەیە کە نزیک دەنیشنەوە... لە ناکاودا بە ترسێک دەمارە دەزوولەیەکانت گرژ دەبن و خاودەبنەوە... ژانەسەرێک بەرەبەرە هێزت لێ دەستێنێ... هەست دەکەی تۆپەڵە بەفریت و دەتوێیتەوە... لە ناخەوە هەست بە سەرما دەکەی... سەرمای گەڕانەوە بۆ شار بە خۆو بە تۆڕێکی بەتاڵەوە... جێ دەگۆڕی... ئیمڕۆ نزیک باخچەکانیت... بەیانی تۆڕەکەت لەسەر تازە کێڵگەکانا ڕادەخەی.

لەو ڕۆژەوە کە «عەبە»ی کوڕت بێوەژنەکەی هێنا... زۆر زووتریش تۆ هۆگری ڕاوە ڕیشۆڵە بووی... خۆت ئەم بێوەژنە بەتەمەنەت لە ملی بەست... دوایش هەر خۆت پەشیمان بوویتەوە... خەڵکی وای دەزانی هەوێی هەمینە... دەتویست عەبە ببێ بە مەلایەک لەو مەلایانەی مزگەوتێک بەڕێوەدەبەن... نەبوو... پێ نەگەیشت... هەروا دەست و پێ سپی مایەوە... بەڵام هەر خۆشت دەویێ... زێدەجەرگە و زادەی ئەو حەزەیە تۆی بە هەمین بەستووەتەوە... کەچی بۆ

بێـوەژنـێک لە تۆ تـەری و... بەجـێی هـێـشـتـی... کـەسـەرێکە لـەسـەر دڵت بووەتە گرێ و ناکرێتەوە، دەستـەکانت لە گوریسـەکە قـورسـتـر بوون... زیاتـریش خـــۆت شـــاردەوە... ڕیشـــۆڵەکـــان ڕووەو ســـەر هـەر چوار لا هەڵدەفڕین... پۆل پۆل بـەناو یەکدیدا دەسـوڕانەوە... واقت وڕمـا کـە چۆن وێک نەدەکەوتن... دەسـتێکت خـزاندە گیرفـانت و بەر کاغەزەکـەی «عەبە» کەوت:

«... باوکە گیان دەستەکانت ماچ دەکەم... بچـوکی تۆم و لێم ببورە... پەشـیـمـانم و نازانم بۆ جێمـهێشـتـی... ئەم ژنە نەگریسـەم دانەدەنیشت دەستەکانی دایکم ماچ دەکەم و تا ماوم کەوشـەکانی لەسـەر...»

ئەها... وریابە هات... چ ڕەوەیەکی پڕ بەختـە... نا... فڕی... نزم هـات و دوور هەڵفڕی...!

ماوەیەکی زۆر هـەر نکۆڵی لێدەکەی ـ با بڕوا ئەو زۆڵە ـ بۆتە وێردی سـەر زبانت... لە هـەمـوو دانیشتنێکدا لای پیر و مـیر باسـی دەکەی... هـەر نەفرەتی لێ دەکەی... شـەویش تا خەو دەتباتەوە هـەر لە خەیاڵی ئەودای... تۆ هـۆی ئەم گرێیـەی... تۆ؟ ...نـا... هـەژاری و بێ دەرامـەتی بەرەو بەزمـی ـ ژن بە ژن ـ ڕایکێشـای... «خـەجـە»ی کـچـیـشـت مـاوەی چەند مـانگێکە سـەری بەو کەلاوەتان دانەگرتووە... تازەبووکە و گەلێ ڕەزایە... ئەم ژیانە خـۆش و پڕ تامـەی ئێـسـتـای بە دڵە... گلـەیی نەکـەی... تۆش وەک ئەوان زەمـانێک گەنج بووی... هـاوتای گوزەرانێکن... تۆ ڕاوە ڕیشـۆڵە پیشـەتە... مـاڵە خـەزورانیـش حـەڵوا فـرۆشتن... عـەبە ڕۆیشـت... خـەجـەش، تەنهـا هـەمین پەنای تەنیـاییـتە... هـەمـینی سوکنـایی و سێبوری و خـەم ڕەوێن... ئەو هـەمـینەی ئێستاکـەش پاشمـاوەی جوانییەکی کۆن لە ڕووخسـاریدا مـەییـوە... ئەو جـوانییـەی سـالآنێ کە کچ بوو ئـاژاوەی دەنایەوە... قـوڕی دەگـرتەوە... قـاو و قـیـژ و هـاواری لەنێـو خـێـزان و مـاڵێکی زۆردا بەرپا

دەکرد... ئاغاژنەکانیش تووشی دڵەڕاوکێ ببوون... کوڕ گەلی ئەو گوندەی خۆتان وڕ و کاس لەناو ئاوایی دەسوڕانەوە... «کێ کوڕی کێ بوو؟»... ئەوەبوو حاڵ... ئەمیش بۆ تۆ پسابوو... بەدوای تارمایی و تەمی تۆدا وێڵ و ون بوو... لەم دەریای عیشقەدا خۆی نقوم کرد... نە قۆز و نە پارەداریش بووی... هەر تەنها سەپانێکی کۆیلە بووی... بەڵام دوعا بۆ دەنگە خۆشەکەت بکە... کە بە لاوکێ یا حەیرانێ دەتچریکاند، گوندت دەخستە سەر ئاخ و سەما... لەبیرتە لە بەهار و زەماوەندێکی گوندەکەتانا گوێی لە دەنگت بوو... هەمین بۆ یەکجاری ڕۆحی هەڵفڕی و ئاگری عیشق هەڵیگرت... دڵی وەک چۆلەکەی سەربڕاو هەڵدەپەڕی.

قورسایيت خستە سەر گوریسەکە... پۆلە ڕیشۆڵەیەک بە تاو نزیک کەوتەوە... لەسەر بازنەی تۆڕەکە هەڵنەنیشت... ئەمشەو هەینییە... ناخۆشە دەست بەتاڵ ڕووە و شار بگەڕێیتەوە... هەر بۆ ئێوارە... هەمینیش لە ماڵە دەوڵەمەندەکان دەگەڕێتەوە... سەرمایەکی سڕ لە ئێسقانەکانتا گردبووەتەوە... گڕی حەسرەتێک لە چاوەکانتا کڵپە دەستێنێ... بەسەر ئازارێکی مەزنتا پێچ دەخۆیتەوە... چوار پەلت ئارەقەیەکی سارد دەردەکەن... بوویت بە گردێک لە ژان... هێشتا هەمین جوانە... جوانی ئەو ڕۆژانەی ئاغایەکانیش لیکاویان بۆ دەباراند... ئاخ لە زەبر و زەنگی برسیەتی... ئەمێستاکەش وای لێ کردوون لە دەرگای کۆشکی ئەو ئاغایانە بدا... هێلکە و شیریان پێ بفرۆشێ... چ ترسێکی گەورەیە... لەم دواییەدا تامەزرۆی سێبەری کۆشکێک بێ... چوار ڕۆژ لەمەوبەر هەمین پێی وتی:

«دەروێش بایز... دەزانی دوای ئەو هەموو ساڵانە باپیر ئاغا ناسیمیەوە... لەمەودوا بەڵێن وایە بەیانیان هێلکە و شیریان بۆ بەرم!».

«گوندیان جێهێشت... شار تێک بدەن!».

حەزیش ناکەی گومان ڕێ بۆ دڵت خۆش بکا... ساڵی مانگێک لە خەڵوەتدای... هەمین لەو کارەت لالووتە... تێی ناگەی ئەو ژنەت بۆ ئەوەندە لە کوفر نزیکە...؟ خەمە لە یەکتری دوور بن... خەمە ئەو دۆزەخی و تۆ بەهەشتی بی... گیاندارێکە گومان... هیچ شک نەبا... هەر خۆی دەخوا... گومانیش ڕەوە ڕیشۆڵە ئاسایی سێبەرە ڕەش و قورسەکەی تۆ و تۆڕ و زەوی پێچایەوە... هەمین هەر ڕۆژەی سەدەها جار سەر بەم ماڵ و بەو ماڵدا دادەگرێ... لێیان دەچێتە ژوورەوەش... هێشتا تەڕە و هەوەس بزوێنە... پیاوی سمێڵ فش و نەوسنیش زۆرن... لە هەموو کونێکا هەن... ئەویش باڵا بەرزەکەی... ئەو خوێنە گەشەی سەر لووت و کوڵم و نەرمایی گوێی هەر نەمردوون... ئەو سپیەتیەی لامل و گەردنی کە لە ژێر پەردەی کرێژیشدا زریکە و هاواریەتی... کەم خۆ شۆرە... کوانێ وەختی؟! دەبێ بژین... ژیانیش ڕاکردنێکی ژێر خۆری تەمووزی سووتاوە... دەبێ لە دەرگای دوو پەردەیی و سێ پەردەیی کۆشکەکان بدا... ڕاوە ڕیشۆڵە و هێلکە فرۆشتن... بە باڵندەوە بەستراونەتەوە... ڕێکەوتێکە گەلێ جوان...!

هەفتەی ڕابردوو... ئێوارەیەکی درەنگ گەڕایەوە... خوێنێکی ئاڵتر پەڕی بووە دەم و لێوی... چاوەکانی داخستبوون... پاشماوەی ئارەزوویەکی شاراوە و مردوو لە قووڵایی چاوەکانیا مەلەی دەکرد... هەر بە خومار و خەواڵوو بوون... جا چۆن گومان سەرت نەخوا؟! گومان و ئەو بێدەنگییەی تۆی تیا نقوم بووی... لە خەوی شەوێکی نێو گۆڕستان ناخۆشترە... شەوی هەینیش بوو... وەک هەموو شەوانی هەینی ڕابردوو... نەهات و خۆی لەژێر باڵت بسوێ... نیوە شەو بێدارت کردەوە.

« ــ هەمین... هەمین گیان!

ڕاپەڕی و پرسی:

ــ چیتە؟

ــ هەمین...؟!

ــ هێزی ئەوەیانم نییە تو خوا...!»

ئەها ڕەوەیەکی تر... ئەوە هات... لە تۆڕەکە نزیک کەوتەوە... بەقەد پانتایی نیوەی ئاسمانی گەڕەکەکەتان... لە شوێنی خۆت جوولایت و خۆت کۆکردەوە... زیاتریش خۆت شاردەوە... ڕیشۆڵەکان ئەوەندەی گێژن... زۆڵیشن... وریای گوریسەکەی... ڕەوەیەکی دیکەی بەدواوە بوو... زەوییەکە وەک خەڵووزی پیا کرابێ... ڕەش دەچووەوە... گوریسەکە کۆنە برینێکی دەستتی تازە کردەوە... لە پڕێکا هەرزانی مریشکی مەکینە قینی ئەستوورتر کردی... ئەو بایە توند و بەهێزەی ڕیشۆڵەکانی شل و شەکەت کرد... لای تۆ ببووە شنەی شەماڵ... دیمەن و ڕووخساری شتەکان گۆڕان... خەیاڵ و زیندە خەون... بەڵام چۆن وا خێرا گۆڕان؟!... شادیت... شادی ڕاوکردنی ئەو هەموو ڕیشۆڵانە... ئەو هەمووە، سامانێکە... بەڵام داخ کە سامانێکی دووردەستە... سامانێکە سەربەست و بەڕەڵڵا و هەڵفڕیو... ڕاوکردنیان پاڵدانەوەی یەک دوو مانگی زستانە... دوو هەزار ڕیشۆڵە... دوو هەزار درهەم... سەد دینار... کیمیایە...!

عەبەت وەبیر هاتەوە... شەش حەوت دینارێکی بۆ دەنێری... هەروا زوو بێرت چووەوە چەندە بڵح و بزێوە...؟! ڕقی باوک هەرگیز نازێ... خەجەش مناڵە و ئاشتی دەکەیتەوە... دەڵێن گوایە عەبەش کوڕێکی ناوزەد کردووە... بوویت بە باپیرە... وا پیریش نیت... ئەوە نییە ڕوو بە ڕووی زوقم و سەرما و سۆڵەی زستان دەبیتەوە... دەستت خستووەتە ناو ئەم خاک و خۆڵە سڕ و بەستووە... گریای... فرمێسک بەری ڕوانینی گرتی... ئای لەو دڵە ناسکەی تۆ...؟ بە پەلە چاوە سیس بووەکانت سڕینەوە... نهێنی ئارەزوویەکی گەرم و تیژ لە هەناوتا هەستا...

جوانیشە ڕیشۆڵەکان گێژانە خۆیان دەخەنە تۆڕەکەوە... دەرویش بایز... دەڵێی دەستێکی غەیبی ڕووەو تۆڕەکەت هەڵیاندەدا... لەوەتەی ڕاوە ڕیشۆڵە پیشەتە... ئەوەیان یەکەمین ڕێکەوتە... ئائێستاکە گومانیش نەما و مرد... لە بێباکیدا لێوت هەڵقورتاند... لە باتی پۆلە ڕیشۆڵەیەک... چاوە ڕەشەکانی پڕ لە خەم و ماندوویێتی هەمین سکالایان لێ دەکرێ... خۆی بوو... چۆن بیرت دەچێتەوە؟! ئەوسای کە ئەسپ و تانجی ئاغایەکان دەوریان دەدا... ئەو کاتەی باسی جوانی هەمین شەوچەرەی شەوانی کوڕگەلی ئەو گوندە بوو... زۆر لە تۆ بە پشتەوەتر دڵیان بۆ ڕادەخست... خەڵکی بەدوای سێبەریدا ڕایان دەکرد... ئەویش هات و خۆی بەدوای تۆدا عەودالٚ کرد...! چەناگەی چوار برا و باوکی لە قوڕ نا... سەری هەموویانی شۆڕکرد... کە وتیان:

«ئەوە نابێت و ناکرێ!»

شۆڕشێکی بەرپاکرد... گوێی لە کەس نەگرت و ڕەدووت کەوت... ئەمێستاکەش شەوانە ناخەوێ تا گوێی لە دەنگە خۆشەکەت نەبێ... شەوانە وەک دوو منالٚ لە پشیلە بترسن... دەخزێنە نێو باوەشی یەکدی... هەر لە باوەشی دا ترست دەمرێ... ترسی ئەو ڕۆژەی هەڵتگرت... ترس و تارمایی چوار برا... لەم شەوانەشدا تەمی گومان لەگەڵ دووکەڵی زۆپاکەدا بە ئاسمانا بەرز دەڕوا و دەتوێتەوە... دەڕەوێتەوە... ئەمجارەیان گلەیی لە خۆت دەکەیت و چاوەکانیشت بەدووی ڕیشۆڵەکاندا وێڵ و ماندوون... بەڵام پڕ لە هیوا و ئارەزوون... ئەم باڵندانە لە ترس دەگەن بەر لەوەی دەنووک لە هێلکە دەربهێنن... لەسەر بازنەی مردنیش هەڵدەفڕن... مەسەلەی مان و ژیانە... بۆئەوەی بژی... دەبێ ڕۆحت لەنێو ددانەکانتا هەڵبگری... هەرچۆنێک بێ... بەم تۆڕەوە دەبن... بیست جاریش هەڵفڕن... جارێکیان هەر پێوەی وەدەبن...

لەبەر دیدەی خـەیاڵتا چاوەکـانی هەمین پێـدەکەنین... چەند ئێـوارەیەکی بەهـارانت هاتـەوە یاد... شـەوانـی خـەڵوەت... چەنـد بەربانـگێکی چەور... دڵت بەو شـەوانە شادە کە لە مەودوا لە بـاوەشیـایت... ئێسـتا حەشارگە تەڕەکەی ژێرت ـ هەر وەک کۆشـی... وەک باوەشی ـ نەرم و گەرم دادێ... چ سـیـحـرێکە؟! خـوێنێکی گەرمـتـر دەمـارەکـانتی بووژاندەوە... هەروا چاوەڕوانیت...

یەک باڵی ماوە خۆر ئاوابێ... پتر هێزت خستە بەر خۆت... هەردوو مـاسـوولکەی قـۆڵەکـانت گـرژتر بوون... ترسـای بەرلەوەی گـوریسـەکـە ڕابکێـشـی... ڕیشـۆڵەکـان بفـڕن... یا لـەبەر زۆری بەدوای خـۆیانەوە ڕاتبکێشن... ددانت جـیـڕکـردەوە... بە هـەمـوو توانـات گـوریسـەکـەت ڕاکێشـا... بەسـەر پشـتدا کەوتی... هێـزێکی فرەترت دەویست... بە پەلە بەرەو تۆڕەکە تاوتدا... قـاچت بەر تـاشـەبەردێک کەوت و تلۆر بوویتـەوە... لە زەوییـەکەوە بەرزەپێ ڕاسـتبـوویتەوە... دووبـارە ڕاتکردەوە... ئازارێکی گـەرم سـەری پێ خـوار کـردیتـەوە... خـوێن لـەژێر کـەڵە پەنجـەی پێی ڕاستتەوە فیـچقەی دەکرد... لای تۆڕەکەوە وەستـایت و سەیرێکت کرد... خوێنێکی کەم ڕژایە سەر خۆڵەکە... نە ڕەنگی خـۆڵ بوو... نە هی خوێن... گەرماوگەرم هەستت بە ژانێکی زۆر نەکرد... بەڵام سڕ بووی... ڕەوەیەکی «نە کـەم نە زۆر» هەڵفڕی... بۆ دوا جـار سـەرکـەوتیت... سـاتەوەختێ مت وەسـتـایـی... پاشـان بـۆی نوشـتـایـتـەوە... لچ و لێـوی تۆڕەکـەت وێک هێنایەوە... لە کونەکانەوە دەنووکیـان دەردەهێنا... دەپاڕانەوە و قـاژەیان دەهـات... هـەر بەسـەر چیـچکانەوە بیـرت لە گـەڕانەوە و هـەمـین و هـەوڵی ڕیشـۆڵەکـان دەکـردەوە... هـەوڵی فـڕینی سـەربەسـتی... بـەرە بەرە ژانـی نینـۆکـەکـەت زیـاتر دەبـوو... هـەر لە بـاڵندەکـان ورد دەبیـتـەوە... بەسـتـەزمانن... تۆش دڵی پیاوێکی لە خوا ترست لە سنگدایە... خەمت بۆ

هەوڵیـان دەخـوارد... تـازە تەواو... دەشــزانی ســەربەســتی ئاو و نـانە... ژیانیـشــە... ڕیشـۆڵەکـان ژیانیـان تەواو... بەس تۆ چی بکەی؟!... هەر وا بووە... ئەم لەســەر ئەویتــر ژیاوە...! تـۆڕەکـەت خــســتــە ســەر پشــتی گوێدرێژەکە... هەر بە شـەلەشەل بەدووی کەوتی... ئازارێک لە نینۆکتەوە تا شـادەماری سـەرت بروسکەی کـرد... لەناو خـوێنتا دەیجریواند... قـاژە قـاژی ڕیشـۆڵەکـان بێـدەنگی و خـامـۆشی ئەم دەشـتـە چۆڵ و سـاردەی مـــرانـد... گـــوێ درێژەکـــە چەند تەرســـەقـــوڵێکی بەردایەوە... لێـی دوورکـەوتیتـەوە... بیـرت لە یەک دوو مـانگی زسـتـان دەکردەوە... ئاخـۆ دەحـەسـێیتـەوە؟! گەش بوویتەوە... ئێستـا کـە دەگەڕێیتـەوە... هـەمـینیش هاتۆتەوە... زۆپـاکە دادەگـیرسـێنێ... ئاگـرەکە خـۆشـتـر دەکا... شـەوی هەینییـە... چەند ڕیشۆڵەیەک سـووک سـەردەبڕی... بەشکو دەست و پێ و جلەکـانت خـوێناوی بن... ئەوسـا کـە بێنوێژ بـووی... خـوێن دەکـەی بە بیـانـوو... تا ئاو گەرم بکا... کـە چوویتـە حـەمـامـە گڵێنـەکەش داوای لێ دەکەی پشـتت... بشـوا... ماڵی چۆڵ و تەنیایی و گەرمـا و و بۆنی ڕیشـۆڵە سـوورکراوەکان... دەماری هەوەس دەجووڵێ و خۆت بۆ زەوت ناکرێ...

دواییش...!! ئۆخەی...!!

شـەوانی هـەینیت بەدڵە... حـەزیان لێ دەکەی... لەم شـەوانە ئارەزووە گەرمـەکەت چاوت پێ سـوور دەکا... دەتخـاتە سـەر دڵەکوتێ... ئارەزووی گۆشت و خوێن... بۆنی مێخەک تێکەڵ بە شتە پیرۆزەکانی شەوی هەینی دەبن... قین لە خـۆت هەڵدەگـری... هەوەســەکەت گـەورەتر و قـورسـتـرە... بەڵام مــەزنتـر بێ؟... نا... ئەم نەوسنیـیـە چاری نیـیـە... تا ئەو ئـاگـرەی دەرونت دانەمـرکێنـەوە... شتـەکان لێڵ و وێڵ دەبینی... خـۆشـی و لەززەتی شــەوی هەینی و تۆڕێکی پڕاوپڕی ڕیشـۆڵە هەنگاوەکانیـان پێ سـووک کــردی... هەتـا لە مـــاڵ نزیک دەکــەوتیــتــەوە... خــێـــراتر هەنگاوت

هەڵدەهێنایەوە... کە گەیشتی هەمین باوەش و دەرگای بۆ کردیتەوە... تۆش ژانی نینۆکە هەڵکەنراوەکەت بە تەواوی لەبیرچووەوە... خۆر ئاوابوو... تەنکە تاریکی ئێوارەیەکی درەنگ خۆتان و کەلاوەکەی پێچایەوە.

هەولێر ـ شوباتی «١٩٧٧»

* لە گۆڤاری «بەیان»ی ژمارە «٤٣»ی ساڵی «١٩٧٧»دا بڵاوبۆتەوە.

ئەو شەوەی سەگم تیا خۆش ویست

تا ئەمشەویش دوژمنی سەگ و بنەماڵەیان بووم... گورگ و ڕێوی و تانجی و توولەش هەر دوژمنم بوون... دوژمنیان بووم... چونکە لەگەڵ سەگدا یەک ڕەچەڵەکن... هەر کەسێک بەخێوی بکا... خۆشی بوێ... باسی بکا... من حەز بە چارەی ناکەم... مەگەر بەدەگمەن... ئەگینا تا ئێستەش کە ـ تەمەنم لە سی ساڵێک تێپەڕیوە ـ بۆ گەشت و گوزاریش ڕووم نەکردووەتە ئەو گوندە جوان و خنجیلانانەی لای خۆشمان... کە خەڵکی بێگانە بە عەزرەتن بەس بیانبینن... گوندی پڕ لە هێمنی و پاکی و شاعیرانە... هەر لەبەر زۆری سەگیشە کە ڕوویان تێناکەم...

ئۆف خوایەکە... تا ئەمشەویش چەندە دڵ پڕ لە کینە بووم... ئەم دوژمنایەتییەش بۆ سەردەمی منداڵیم دەگەڕێتەوە... هەر شەوێک گوێم لە وەڕین و لوورەی سەگێک بێ... بە تەواوی خەوم لێ دەزڕێ... دڵتەنگ و پەست و بێزار دەبم... نازانم بۆ منداڵیم بیردەکەوێتەوە؟ کە هەرگیز حەز بە منداڵی خۆم ناکەم و نامەوێ بیرم بکەوێتەوە... بەڵام چاکیش لەیادمە لە منداڵیمدا... شەوانە کە سەگێک دەیقروسکاند... یان تانجییەک دەستی دەکرد بە لوورە لوور... دایکم ترسی لە چاوەکانما بەدی دەکرد و پێی دەوتم:

« ـ ڕۆڵە شیرینەکەم... بخەوە... هیچ نییە مەترسە... عزرائیلە و بۆ گیان کێشان دێتە خوارێ... لێفەکە ڕاکێشە و خۆت بشارەوە... ئەم

سـەگە بینیـوێتی... تەنها بێ زمـانەکان دەبینن... بۆیە لورەی ئاسمـانی وا تەنیوە... خۆت بشارەوە کوڕم!»

منیش لەوە تۆقی بووم... لە سـەربانەکەی ئێمەدا بنیشێتەوە... بەڵام نەخێر... سەربانـی پان و پۆڕتر هەبوون... ئیزرائیلی زەبەلاح و ناقۆلا لە سـەربانە تەسکەکەی ئێمـەدا جێگەی نـەدەبۆوە... کە دەشـخەوتم... خـەونم هەر بە ئیزرائیلەوە دەبینی!.

گەرچی لە گەڕەکێکی پڕ لە سەگ و بـرسیـەتی و جـوێن و پەروەردە بووم... خـۆ دەبووایە منیش سـەگبـاز بوومـایە... کەچی دوور لـە مناڵانی گەڕەک و بە پێچـەوانەوە هۆگریان نەبـووم... تێکڕای خەڵکی دەڵێن سـەگ بەوەفـایـە... بەس من چیـرۆکی سـەگ ناخـوێنمـەوە... لە هەر وێنـەیەکـدا هەبێ... ئەو وێنـەیەش دەدڕێنم... سـەر بە هیـچ مـاڵێکدا داناگـرم... ناچمـە سـەیری هیچ فلیـمـێک... وەڕینی سـەگێکی تیـا بێ... شـەوانیش درەنگ ناگـەڕێمـەوە... خـۆ زۆریش حـەز بە شـەوی کپ و جـریوەی ئەسـتێـرە و پیاسـەی تـەنیایی شـەقامە تـاریک و چۆڵەکان دەکەم... شـەوانی درەنگ... نە کـەس شـانی لە شـانم دەسـوێ... نە دەمـوچاوی ئاوسـاوی پڕ کـینە هەن... نە ئـافـرەتی بەرەڵلا و بـێ سـیـحـر و کـێـوی... تەنـهـا ئـەوە نەبێ... شەوانە سەگی بەرەڵلا زۆرن و پێم دەوەڕن... بۆیە حەز ناکەم زۆر درەنگ بگەڕێمەوە!

تا ئەمشەویش... تا بۆن و ڕەنگی مـردن قینم لێیـان بوو... باوەڕم بە کوشـتن هەبووایـە... دەمکوشـتن... هـەر گرێیـەکی دەروونـی... گرێی ترس و خـەم و خـۆشـی و قین و حـەز و شـەرم و شـێتـی... تێکڕایان بۆ سـەردەمی ڕوون و ناسکی مناڵی دەگـەڕێنەوە... ئێمـە هەمـوومـان... باش و بەدمـان... ئەهریمـەن و فریشتـەمـان... بە هێـزی پڕ لە نـهێنی ئەم زەمـانە دوور و دێرینـەوە دەتلێـینەوە... چەنـد ڕۆژێک لەمـەوبەر... لە کـتـێـبـێکی «دەروون

شـووناسـی منـاڵ»دا دەرکم بەم ڕاسـتـیـیـە برد... خـۆشم نەویسـتـوون... کەسیش نەیتوانیوە وام لێبکا خۆشم بوێن... من لە وەفا و خـۆشەویستی سـەگ تێناگـەم... خـۆپەرست و هەڵپـەرستن... هەر کـەسـێک لەتێک نانی خسـتـە بەردەمی... دەبێ بە دۆسـتی و سـەری بۆ شـۆڕدەکـا... کـەچی ئامـادەیە دوژمنـایەتی هەزارانی تر بکا... هـەزارانی چاک و خـەراپ... لەو فەلسـەفـەیە تێناگەم... سەگیش کە ـ شەڕ و کێشەی چینایەتی ـ نازانێ... پـتـر ئازاری پێ دەخـۆم و قـینم ئەسـتـوورتر دەکـا... هەندێکیـان هـاوڕێی شـوانی هـەژارن... هەندێکیان لەناو ناز و نیـعـمەتی کۆشکەکانا دەژین... سـەگـی تریـش هـەن... بـەدبـەخت و چـارەڕەش... گـەڕ دەبن و لـەسـەر زبڵخانەکانا دەتۆپن!... گەلێ سەیرە...!

بـۆ ئەوەی خـەڵکی قـسـەکـانم بـە هێند لێ وەربگرن... بە دڵ دوژمنایـەتی سـەگ بکەن... زۆر خـۆم مـاندوو کـرد... کـتـێـبـێکی زۆر و زەبەنـدم لەسـەر سـەگ و نەخـۆشـیـیـەکـانی خـوێندەوە... خـەڵکم بەم نەخۆشیـانە دەترسـاند... کەڵکی نەبوو... چونکە هـەر کـەسێک کە شـتێکی خـۆش ویسـت... هـەرچی ترس و ئازار و پـیـسـی هـەیە... لـەپێناویدا هـەڵیدەگرێ ـ وەک کۆڵی گەنم لە گرانیدا ـ تەنها هـەر خۆم خۆشم ناوێن!

مـاوەیەکـە چەند بـرادەرێکی خـۆم وەڕسـم دەکـەن... هـەواڵێکیـان لە ڕۆژنـامـەیـەکـدا خـوێندۆتەوە... وەک مـێش دێنـە وێزەم و بـەردەوام دەیگێڕنەوە... دیسانەوە چیرۆکی وەفا و سەگە:

«سـەگێک سـەد و بیست کیلۆمـەتر لە خـاوەنەکەی دوورخـرایەوە... کـەچی ئەو نەفرەت لێکراوە... ئەم ڕێگە دوورەی هـەر بە ڕاکـردن بڕیوە... یەک نەفەس تا پەکی خستووە و لەوێدا وەنەوزی داوە و تۆپیوە.»

منیش هـەموو جارێک پێم دەوتن:

«گومان لەم جۆرە هـەواڵانە دەکەم!»

بۆئەوەی زیاتر بەرپەرچی ئەوان بدەمەوە... ئەم چیرۆکەی بۆ سەدەها کەسم گێڕاوەتەوە... بۆ ئەوانیش دەمگێڕایەوە:

« ـ کە مناڵ بووم... لە گەڕەکێکدا دەژیام پڕی بوو لە سەگ و توولەی بەڕەڵلا... هەر مناڵێک دوو سێ سەگی هەبوو... سەگەکان دڕ و نەگریس و پیس و هار بوون... خۆم نەبێ... بەستەزمانترین و بێدەستەڵاترین سەگم دۆست بوو... چونکە کەس نەیدەویست بۆ من مایەوە... کەسێک خۆشی نەدەویست... هەرچی دەهات و نووکە شەقی خۆی تێ هەڵدەدا... تێکڕای خەڵکی گەڕەک... مناڵانی تری هاوڕێم... سەگە بەڕەڵلاکانی دیکە... دڵڕەقانە دەیانخستە قروسکە قروسک... گەڕ بوو... کێم و زوون بە لەشیدا چۆڕاوگەی دەبەست... تووک بە پێستییەوە نەما هەڵوەری... قاچێکیان شکاند... چاوێکیان کوێر کرد... لە هەمووشیان بچوکتر و زراوتر بووم... وەکو سەگەکەش بێدەستەڵات و داماو بووم... هەر ئەو بێ دەستەڵاتییەش بوو لەگەڵ سەگەکەدا کۆیکردینەوە... بە دیداری یەکدی شادی کردین... لێیان دەپاڕامەوە... زۆر زۆریش... هانام بۆ دەبردن... گوێیان نەدەگرت... زۆر جاریش بە هۆی سەگەکەمەوە دایان دەکوتام... دەیان تەپاندم... گەر بۆم برەخسایە... منیش بە دزییەوە پەلاماری سەگەکانیانم دەدا... وای لێهات لێم دابڕان... وەک باڵندەیەکی پەراگەندە و تەریو بووم... لە یاری و بەزم و ڕەزمیان دوورخرامەوە... تەنیا... هەر بە تەنیا مامەوە... لە ڕقەبەری و خۆشەویستیم بۆ ئەم سەگە نامۆ و تەنیایە... لەبەر چاوم دارکاریان دەکرد... تۆپەڵە ئێسقانێک بوو... دەرۆیی... زۆری بۆ دەگریام... دەستم لە ملی دەکرد... دەمگرتە باوەش... بەسەریا دەنوشتامەوە... دەمشاردەوە... هەموو کون و کەلەبەرێکیان بۆ دەپشکنی... تا دەیاندۆزییەوە... بەوەش ڕازی نەبوون... ڕۆژێکیان بە کۆمەک خستیانە ناو کۆنە چاڵێکی پیسی

گەڕەکەکەمان... نەموێرا پێیان بڵێم:

«کوڕینە وا مەکەن... تو خوا نەیکەن.»

خۆم حەشاردا... چاوەڕوان بووم تا خۆیان و سەگە نەگریسەکانیان لە چاو بزربوون... زوو بۆ ناو چاڵەکە شۆڕبوومەوە... نوزە و گریان و وەڕینی بە ئاسمانی تەنگ و تاریکی چاڵەکەدا دەنارده ئاسمانی بەر فراوانی دەرەوە... بۆ منی دەنارد تا فریای بکەوم... زۆر ئاگام لەوە بوو بەسەریا نەکەوم... بەڵام بیرم لەوە نەکردبۆوە کە شارە زەردەواڵەیەکی زۆری تیایە... گەیشتمە لای... وەک دوو عاشقی دووروولاّت... ڕووبەڕووی یەکدی بووینەوە... نووشتامەوە... زیاتر بۆی نوشتامەوە... ویستم بیگرمە باوەش و سەری بخەم...دەربازی کەم... لێم بوو بە شەیتانی کوێرە... لەچاو تروکانێکدا خۆی خزاندە نێوان هەردوو قاچەکانمەوە... دوو قاچی باریک و ڕووت و بێ ماسۆلکەی ژێرکراسێکی شڕ و درێژ... توند ددانی گرتە نەرمایی بەلەکم... قیژاندم و زیڕەم لێ هەڵسا... لە ئازار و حەژمەتی قاچم دەخولامەوە و خۆم بە دیواری چاڵەکەدا دەدا... گێژ بووم... زەردەواڵەکان وروژان و هار بوون... خۆم لە دەم و ددانی سەگە نەفرەت لێکراوەکەم ڕاپسکاند... بۆ لە ئاستی من بوو بە شۆڕشگێڕ...؟ نازانم... زەردەواڵەیەکی زۆر لەسەر مل و دەست و دەموچاوم نیشتەوە... هەندێکیان بلیمەتانە گەیشتنە شوێنی سەیرتریش... بە پەلەپروزێ هەوڵمدا سەرکەوم و بۆی دەرچم... هەردوو پێم لەو قۆرتانەی قەد دیواری چاڵەکە گیرکرد... خز و خلیسک بوون... دوو جار بەسەر سەگەکەدا کەوتم... نازانم... بەڵام تا ئێمڕۆش باوەڕم وایە کە هەر ئەوسا دەندە و پەراسووە ساغەکانی دیکەی لەژێرما شکان... هەردوو چاڵی چاوم بزر ببوون... دەگریام و دەمبۆڕاند... خۆم ون کرد و ڕێگەکەم بۆ نەدۆزرایەوە... بە پەلە خەڵکی گەڕەک کۆبوونەوە... چەند ژن و پیاوێک

کەوتنە داد و بێدادی... دەستیان گرتم... گوێم لێیان بوو:

ـ دەک داوەشێی... کوڕەکەی سمەیە.

ـ دە وەڵلا دەمرێ!

ـ دەک عومر کورت بی کوڕم.

ـ سا بەخوا باوکی هەڵیدەواسێ!

دوایی بوو بە غەڵبەغەڵب و ژاوەژاوێک... قیامەتێکی بێ ئامان... لە هیچ تێ نەدەگەشتم... بۆ ماڵەوە ڕایان دەکێشام... وەک ئاژەڵێکی کوێر ساتمەم لە خەڵک و خاک دەکرد... لە دوورەوە بۆنی ئەوەم کرد کە باوکم لەبەر دەرگاکەیە... ئەو باوکەی بە درێژایی تەمەن منی چەوساندۆتەوە... بە ئاستەم کەوبتووە بەر بینایم... منی بینی کەف و کوڵی کرد و هەڵچو... زانیم ئێستا دەماری پشتی برۆ و لاجانگی ئاوساوە... خەڵکی گەڕەکیش حەزیان لە شانۆگەرییەکی کۆمیدی پڕ گاڵتە دەکرد... چیرۆکی من و سەگ و چاڵ و زەردەواڵەیان بۆ گێڕایەوە... ئەویش پڕ و پەست و کەللەڕەق... خوێنی کەرییەتی زێتر پەڕییە شادەماری سەری... هەردوو کونەلووتی وەک هی ئەسپێکی ماندوو دەکرانەوە... هێرشێکی سامناکی بۆ هێنام... تامی شەقیم دەزانی... بۆیە زوو دەستم لە خۆم شوشت... هێشتا لە چەپۆکی دوور بووم کە پێڵاوە لاستیکەکانم پڕ ببوون لە میز... سێ چوار جووتەی چاکی لێدام... دەمارەکانی پشتمی خاوکردەوە... ئەوەندە ئاوساو بووم وەک دەهۆڵی دڕاو تەپپەم لێوەدەهات... بەزەحمەتەوە لەبەر دەستی ڕزگاریان کردم... شل و شەکەتی کردم... دەمزریکاند... هەموو شتێکم بیرچووەوە... تەنها سەگە نەفرەتییەکە نەبێ... دایکە گرینۆکەکەم بەسەرما گریا... زۆریش گریا... ئەو دایکەی بە درێژایی تەمەن هەر چەپۆکی باوکمی خواردووە و بۆ من گریاوە... تکەی فرمێسکەکانی بەپشتی ملما شۆڕدەبووەوە... تاوێک گەرم و دوایی سارد

دەبوونەوە... بەسەرما لاربووەوە... نوشتایەوە... وەک ـ مریەم ـ بەسەر عیسای بریندار نوشتایەوە... باوەشی پڕ لە میهرەبانی شاردمییەوە... ماڵە دراوسێیەک گلیاندامەوە... سێ چوار ڕۆژ بووم بە عەنتیکەی خەڵکی و بۆ بینینم دەهاتن و دەچوون... پیرەژنێکی زۆر داو و دەرمانیان بۆ گرتمەوە... ئاخر چۆن سەگم خۆش بوێ... کە لەگەڵ بنەماڵەی سەگدا پاداشتی من ئەوە بووبێ؟!».

هەر جارەی کە ئەم چیرۆکە دەگێڕمەوە... سەرنجی هاوڕێکانم دەدەم... بزانم چی لە چاوانیانا دەخوێنمەوە... پێم دەڵێن:

«ئەمەیان تەنها ڕێکەوتێکە و لەگەڵ سەگدا کەم دووبارە دەبێتەوە.»

تا ئەمشەویش حەزم دەکرد قڕیان تێکەوێ... هەڵوەرێن... دەمویست چەرخی زێڕینی سەگ کوژەکان بگەڕێتەوە... ئێستاش کە ڕووت دەبمەوە و شوێنەوای گازەکەی دەبینم نەفرەتیان لێدەکەم... تا ئەمشەویش ترسم نەڕەوییەوە... خۆم دەزانم چی ئەم یادگارە تاڵانەی خستەوە یادم...

...ئەمشەو پێنجەمین شەوە من لەگەڵ سەگێکدا دەژیم... بیربکەنەوە... لێکی بدەنەوە... من... منێک کە دوژمن و خوێنە خۆری توخمی سەگم... پێنج ڕۆژ و شەوی تەواوە ـ لە یەک حەوشدا ـ لەگەڵ سەگێکدا بژیم... ڕق و قین وای لێ کردووم... وەک هیندییەکان باوەڕم بەوە بێ کە هەمو سەگێک ـ بەر لە مردن ـ مرۆڤێکی دڕندە چەپەڵ و نەگریس بووە... ڕۆحێکی شەڕ و نەفرەت لێکراوە... تەنها نیم... لەگەڵ برادەرێکما بەیەکەوەین... هەردوو زگورتین... ئەو هاوڕێیەم ئەوەندەی سەگ خۆشدەوێ بە وەڕینی دەکەێتە سەر سەما... دەیلێسێتەوە... دەیشوا... ماچی دەکا... بۆنی دەکا و خۆی تێ دەسوێ... لە ترسی من نەبێ... هەموو سەگە بەڕەڵاکانی شارەکەمان لەو حەوشەیەدا کۆدەکاتەوە...

ژوورێکی تەنیا... دەڕوانێتە سەر باخچە و چیمەنێکی گەورە و فراوان... بە چواردەوریدا یۆکالیپتۆس و ئەسپیندارەکان باوەشیان بۆ ئاسمان کردۆتەوە... کۆتایی پایزە و بالا و باوەشی درەختەکان ڕووتن... سەراپای چیمەنەکەش زەرد هەڵگەڕاوە... لە پایزدا دنیا زەردە... سروشت بێ شەرم ڕووت دەبێتەوە... لە هەر چوار کەژی ساڵ.. پایزم لا دڵگیرترە... زەردە وەک چاوی دەستگیرانەکەم... «مات و زین» چەندم لاخۆشە کە بۆنی گەلا وشکەوەبووەکانی دەکەم... خۆ قرچەی شکانی گەلایەک لەژێر پێمدا برینێک دەخاتە دڵی منەوە... جار جارەش... لەگەڵ ڕەشەبای تاو نا تاوێک لێم دەبن بە چۆلەکەپاساری و هەڵدەفڕن... کە بەڕێکەوتیش گەلایەک بەر دەموچاوم دەکەوێ... هەست هەر بەو موچڕکەیە دەکەم کە «ئەو» خۆیم تێ دەسوێ... بەلام هاتنی ئەم سەگە وەڕسی کردووم و هیچم بەبیردا نایە... خۆشی و عیشق و جوانی پایزیان لا گۆڕیوم... سەگەکەش وەک دیارییەک بۆ هاوڕێ ڕەبەنەکەم هاتووە... ئەم برادەرەی من چ سەگێکی بۆ بێ و چ قەلاتێک... خاوەنی ئەم بەهەشتە خنجیلانەیە... درەختی زۆر خۆشدەوێ... ئێمە هەر بۆ خزمەتی چیمەن و درەختەکانی کرێگرتەین... پێمان دەڵێن:

«تو خوا ئاو لە چیمەن و درەختەکانم مەبڕن!»

ئەم کابرایە بۆ درەختێک دەمرێ و دەژێتەوە... من بۆ پایزی چاوی دەستگیرانەکەم... برادەرەکەشم بۆ سەگێک... ئێوەش هەر کەسەی بۆ شتێک...!

ئەم ژوورە گچکە ڕازاوەیە... چیمەنەکە... درەخت و کژ و گیا... گوڵی کێویی... جریوەی چۆلەکەی سەر درەختەکان... زستان و بەهار و پایز و هاوین... بەسەر ئێمە و درەختەکانا تێپەڕین... ئەمانە هەموویان جوانن... پتر دنیای خەیاڵ و عیشق و شیعرن... شەوانی باران... ڕەشەبا و

گەڵاڕێزانی پایز... چ دنیایەکی پڕ لە عاتیفە و غوربەت و خەم و خۆشی و شێتییە... پڕە لە خەون و حەز و گریان... بەڵام چی بکەم... بوونی ئەم سەگە ئاوێنەی جوانی لێ تەڵخ کردووم... لە خەم و ترسی ئۆقرەم نەماوە... دێڵە سەگێکی سووری تووکن... دوو لەپی پێشەوەی کەوانەیی... دڕ... بۆ یەکەم جار کە یەکتریمان بینی... من سوور هەڵگەڕام و ئەویش وەڕی... برادەرەکەم تێی گەیاند و هێور بۆوە... سەرنجی دام... ڕاما و بۆنی کردم... هەر ئەو بۆنە ئاشنامی کرد... کەچی لەدڵدا کینەیەکی ڕەشم بۆ هەڵگرت... گوێم بە برسیەتی و تینویەتی ئەو نەدەدا... مردن و مناڵی و چاڵەکە و تێهەڵدانی باوکمی بیردەخستمەوە... وەڕینی ڕۆژ و شەوی وەڕس و بێزاری کردم... ژانی دەخستە دڵمەوە... کە کەسێک بۆلام دەهات... دەبووایە تا ژوورەکە پەنای لێ بکەم... ئەو حاڵم بوو...!

هەتاکو ئەمشەویش کە دەوەڕی هەناسەی پێ تەنگ دەکردم... دەیویست خۆیم لا خۆشەویست بکا... سەمای دەکرد... جڕت و فرتی بوو... لە خۆی هەڵدەدا و هەڵدەپەڕی غاری دەدا و خۆی لە چیمەنەکە هەڵدەسوو... پەستی دەکردم... دەمویست ئازاری بدەم... تۆڵەی باپیرە گەورەی لێ بستێنمەوە... هەوەسی ڕابواردنی کەوتبووەسەر... مرخی لێ خۆش کردبوو... لەم ماوەیەدا چەند گۆڵەسەگێک لە ماڵەکەمان نزیک کەوتنەوە... دەور و خوڵی دێڵە سەگەکەیان دەدا . غەشیم نەبووم... چۆن وازدێنم...؟ نەمهێشت... لە دڵیا بوو بە خەم و خەفەت... چاکتر... زۆر جار برسێتی و تینوێتیم لە چاوانیا دەخوێندەوە... بێ باکتر بووم... گوێم پێی نەدەدا...!

برادەرەکەم لەگەڵ کچێکدا کەوتە عشق و عیشقبازی... ئاگای لە سەگەکە بڕا... زیاترم بۆ ڕەخسا... کەوتەوە بەر بەزەیی دڵ و دەروونم... شەوانە کاتێ دەگەڕایەوە... سەگەکەی لە ژوورەوە دادەکرد... شەوانی

پایز سـاردن... کـه خـەوی لێ دەکـەوت مـن دەمکردە دەرەوە... بەڵکو سەرمای بێ و بمرێ... نەمرد...!

دوو ڕۆژی ڕەبەقـە... هـاوڕێ ڕەبـەنەکـەم ڕۆیشـتـووە و بـزربووە... بۆ کوێ...؟ لەبەر چی...؟ نازانم...!

خۆم و ئەو سـەگە بەجـووتە ماینەوە... گەلێ سەیرە... من... منێک کە دوژمنی سـەگی هەمـوو ئەم دنیـایەم... دوو شـەو و ڕۆژی ڕەبەق... لەگـەڵ سـەگێکدا بە تەنیـایی بەسـەری بـەرم... ئەوەندەی نەمـابوو شـێت بم... دڵم زۆر بچوک ببۆوە... دەبووایە خۆم خزمەتی بکەم... نەمکرد!

هـەر کـاتێ دەرگـاکـەم دەکـردەوە... دەخـزایە ژێـر دەست و پێم... کـە جـێم دەهێـشت... دەرگـای حـەوشـە و ژوورەکـەم دادەخـست... لـە هـەر جووڵەیـەکیا هـەسـتم بە تلانەوە و داواکردن و پاڕانەوە دەکرد... لە وەڕین و هەڵبـەز و دابـەزیدا... زۆر برسـی و تینـوو دیار بوو... جـا چی بکەم...؟ خـۆم بە شـێت و گێل دەزانێ گـەر نان و ئـاوی بدەمێ... کە دەهاتمەوەش خـڕ دەرگـاکەم کلیل دەدا... ئەو لە دەرەوە و من لـە ژوورەوە... کاسـێـتی گۆرانی و سـەمام دەخسـتـە سەر... لەودیو جامی پەنجـەرەکەوە ـ بە دوو چاوی کز و خەمناک ـ سەیری دەکردم... وەک بڵێی لێم بپرسێ:

«چۆن دڵت بەبەرەوە دەوەسـتێ سـەمـا بـکەی... کە من لێـرە برسـی و تینووم بێ؟!» منیش بیـرم لەوە دەکردەوە گەر مـرۆڤێک برسـی دەبێ چۆن ئەم دونیـایە کاول نـابێ...؟ بەس ئەم لێکدانەوەیە دڵی نەرم کـردم... هەڵەی وا بکەم ئـەم سـەگـە تێـر بکەم و خـۆشم بـوێ... من خـەمم بۆ برسـێـتی مرۆڤ دەخوارد... سەگیش با بۆ سەگ بیخوا...!

ئەمشـەو... شـەوی پێنجـەمـە و سەگەکە زۆر شەکەتە... باوەڕ ناکەم دەمی بە هیچ شتێک تەڕ بووبێ... جگە لە گژوگیـا و وردە بەرد و گوێزان و شووشـەی بیرە و کۆنە پێڵاو و چۆلەکەی سـەر درەختەکـان... حەوشـەکە

هیچی تیا نییە... ئەمشەو بە پێچەوانەی هەموو شەوانی دیکە کەمێک درەنگتر گەڕامەوە... ئەگەرچی نەرێت و خووی منیش نییە... بەڵام لە داخی سەگەکە خووم تێکچوو... کە دەرگاکەم کردەوە و تەقەی هات... هەر لە دوورەوە سەگەکە خۆی کۆکردەوە... هەوڵی دەدا غار بدا و نەیدەتوانی... بازی دەدا... بۆی نەدەکرا و دەکەوت... بازی دەدا و دەکەوت... بە سکەخشێ خۆی گەیاندە بەر دەست و پێم... خزایە بەر پێڵاوەکانمەوە زەلیلانە ماچی کرد... نووکی پێڵاوەکەمی دەلستەوە و سێ جار سەری بەرزکردەوە بە دەورما سوڕایەوە... وەستا بووم... کلکە لەقێی بوو... هێزی نەما بوەرێ... لە پیرێک دەچوو تووشی کۆکە بووبێ... دەنووزایەوە و دەکرۆزایەوە... چاوەکانی وشک ببوون... ئەگینا تێر فرمێسکی دادەباراند... دیسانەوە گوێم پێی نەدا و بێ باکتر بووم... هەستم بە لەززەتی سەرکەوتن کرد...

ئەوە تۆڵەیە...!

لەوە دەترسام وەک باپیرە گەورەی گازم لێ بگرێ... بەڵام نەخێر... هێزی ئەوەی نەمابوو دەم بکاتەوە و قەپ بگرێ... کەوتە سەر پشت و خۆی وەرگێڕا... سک و مەمکی دەرکەوتن... قێز و بێزم لەو مەمکانە بووەوە... هەستایەوە... لەسەر دوو قاچی شل و شەکەتی دواوەی وەستا... بەحاڵ وەستا... ئەوەندەی نەمابوو بکەوێتە سەر پێڵاوەکانم... بۆ دواوە خزام و ... خۆی بۆ نەگیرا و کەوتە سەر لەپ... دەم و لمۆزی لە خۆڵ و زەوییەکە چەقی... باریکە داوێکی خوێن زەوییەکەی سوور کرد... دەرگای حەوشەکەم داخست... بەرەو ژوورەکەم هەنگاوم نا... لە دوامەوە دەخشا و پاژنەمی ماچ دەکرد... چەند جارێکی دیکە بەر پێڵاوەکانم کەوت... وەک پیاوێک ژنەکەی دۆڕاندبێ... ئاوڕی دواوەم نەدایەوە... دەرگای ژوورەکەم کردەوە... ئەو هەر نوزەی دەهات... وازی نەهێنا... ویستم دەرگاکە لەسەر

خۆم داخەم... لە چاوتروکانێکا لە ناوەڕاستی ژوورەکەدا بینیم... ویستم تورِی هەڵدەم... نەمتوانی... وەک تۆپەڵە سەمەغێک بەو عەردەوە نووسابوو... داوای دەکرد و لێم دەپاڕایەوە... ترساندمی... مرۆڤێکی تەنیا و شەو و سەگێکی برسی... لە ژوورێکی وا چۆڵیشدا... هیچ شەیتان و... هیچ عەفریتێک تووشی نەبووە و دڵم لەرزی... خەریک بوو لە دەممەوە دەربپەڕێ. هیلاک و ماندووی کردم... ئارەقەی سووکە ترسێک گەرمی داهێنام... نوشتامەوە... کەوتمە سەر چۆک... بۆقەتەی ملیم گرت... سەریم بەرز کردەوە... ئای کە سەیر بوو... ئا لەم ساتەدا تێکڕای خەڵکی ئەم دنیایە ناتوانن ئەم هەموو ژان و ئازارە لە چاوانیانا بشارنەوە... دوو چاوی خەمناک و زیرەک و زیندوو... دوو چاوی زۆر ئادەمییانە... داوا و هاوارێکی بێ کۆتایی... زریکەیەکی بێ ئامانم تیا بەدی کردن... بێدەستەڵاتی و کروزانەوەی مات و سەرسامی کردم بە چاوەکانی دەیان دواندم... وێک هاتبووەوە و ئازای جەستەی وەک بینی ئاو دەلەرزی... لە قوولایی هەردوو گۆمی چاوە وشکەکانیا... دوو ماسی برسێتی و تینوێتی دەمردن... هەر داوا بوو... برسێتی... تینوێتی... مرۆڤایەتی... یا ئەو پەیوەندییەی نهێنییە بوو کە هەموو گیاندار و بێ گیانێک بەیەکەوە دەبەستێتەوە... هەر لە خۆڵ و ئاو و ئەستێرە و... تا دوا گەرد و بەردی ئەم جیهانە پڕ لە سیحر و سەمەرەیە... لە زمانی چاو تێدەگەم... چاوەکانی هاواریان دەکرد... هاوارێک زۆر لەوە بەرزتر کە گوێی بۆ نەگرم... ناڵەیەکی بەکروزە... تلاندمییەوە... هاوارێک... زریکەیەک دەریایەکی کپ و مردووی هەر سۆزێکی دەخستە سەر شەپۆڵ و گێژەنە... لە ناوەوەمدا هەستم بە بۆن سۆی پاشماوەی گڕێک کرد... زەلیلی یەکەی دەماری ڕق و کینەمی وشک کرد... نیگای دەکردم و چاوەکانی نەدەتروکاند. هەتا ئەم ساتەش هەر دوژمنە گەورەی جارانی

بووم... بەڵام ئای کە مرۆڤ سەیر و پڕ نهێنییە... کە زیاتر ڕوانیمە نێو چاوەکانی... واقم وڕما و حەپەسام... تەواو شل و خاو بوومەوە... چی ببینم؟... دوو چاوی زەردی پایزی... دوو چاوی زەرد... پڕ لە خەم و پڕ لە دەرد... برسی و تینوو... وشک و ماندوو... سەیرتریش لە مرۆڤ: خەیاڵیەتی! هەستم کرد دوو چاوە زەرد و خۆشەویستەکانی دەستگیرانەکەمن... لەباتی هەردوو چاوی سەگەکە... دوو چاوی «ئەو» هاتنە بەر دیدەی خەیاڵم... ئەو دوو چاوەی بۆیان دەژیم و دەمرم و شێت دەبم و بەشەڕ دێم و دەخۆم و دەخۆمەوە و خەونیان پێوە دەبینم... ئەو دوو چاوەی پایزیان لا خۆشەویست کردم... وایان لێ کردم خۆزگە بخوازم تەرمەکەشم لە پیرە درەختێکی وشکەوەبووی پایز بێ... بەردەکانی سەر سینگیشم ئەو تاشەبەردانەی ناو چەمی پایزێکی پڕ باران بێ... وەسیەتیشم ئەوەیە ئەو درەختانە بڕوێن کە گەڵا ئاڵتونییەکانیان هەڵدەوەرێن و گۆڕەکەم دادەپۆشن... سەگی عفریت ئەم دوو چاوە جوان و پایز ڕەنگانەت لە کێ... لەکوێ خواستوون؟ هەستم کرد چاوەکانی «ئەو»ن و دەگرین و داوام لێ دەکەن... برسییانە... بۆم جوێ نەکرایەوە... هەمان خەم... هەمان ڕەنگ... هەمان بێ دادی... هەمان هاوار... دەستم لە ملی بەردا... بەرزەپێ ڕاست بوومەوە... وەکو تیرێک لەجێ چەقیم... چی بکەم...؟ هەر ئێستا تێری دەکەم... خۆ هیچ نەبێ... دوکانی گۆشت فرۆش و چێشتخانە داخراوەکان پاشماوەی زۆریان جێ هێشتووە... ئەوەندەیان جێ هێشتووە بەشی سەگێکی برسی بکا... شەرم دایگرتم و لەم ڕق و کینەیە پەشیمان بوومەوە... خۆم بۆ نەگیرا... هەردووکیان بوون بە یەک و دڵم بۆیان ژانی دەکرد... قوڵپی گریانی سۆز و نهێنییەک لە بینما گیرا و نەتەقییەوە... بیرم لە برسێتی چاوی هەردووکیان دەکردەوە... دنیا چەندە پان و بەرین و پڕ کێشەیە...

هەزارەها... ملیۆنەها کێشەی ورد و درشت... کەچی من بە تەنها بیرم لە کێشەی عیشق و خۆشەویستی دەکردەوە... گەورەترین و پیرۆزترین کێشە... چەندەها جار نهێنی برسێتی و داوام لە چاوە پایزییەکانی «ئەو»دا بینیوە...

سەگەکەش هەر خۆی تێ دەسوییم... کلکی بادەدا و بۆنی دەکردم... سەرنجی دەدام... هەناسەبڕکێی پێ کەوتبوو... منیش بەو پەڕی خۆشی و عەشقەوە لێی ورد دەبوومەوە... خۆم لە شەپۆلی زەردی چاوە برسییەکانیدا دەشۆری... بەقەد برسێتی ئەم سەگە و زیاتر و زیاتریش... شێت و تامەزرۆی خەونێکی شیرینی ئەو بووم... هەر ئێستا کە تێری دەکەم... هەردوو ماسییە نیمچە مردووەکانی نێو گۆمی وشکەوەبووی چاوەکانی دەکەونەوە جووڵە و زیندوو دەبنەوە... ئۆخژنێک بە دڵما دێ و ماندوێتیم بیر دەباتەوە... شاد و بەختەوەر... هێمنانە ڕووەو ژوورەکەم ملم نا... سەرم نەوی کرد و کەوتمە خەیاڵێکی شیرینەوە... ئای لەو سیحرە... ئەو پەیوەندییە...!

وەک شەوانی دیکە دەرگای ژوورەکەم دانەخست... لەسەر پشت و واڵا جێمهێشت... هەر ئێستە دەچم و خۆم دەخەمە ناو کۆڵان و سەر شەقامە چۆڵ و تاریکەکان... دێمەوە و تێری دەکەم... پاشان خۆم دەگۆڕم... کاسێتی نەرمە مۆسیقای «مۆنۆمۆ» دەخەمە سەر... لەسەر جێگاکەما ڕادەکشێم... سەگەکەش دێ و لەتەکما خۆی لێک دەکێشێتەوە... بە سۆزەوە... سۆزی تێری... سەری دەخاتە نێو هەردوو لەپی پێشەوەی... بە کپی و خەمێکی دوور لە ئازارەوە... سەیرم دەکا... ئەوسا ڕێبوارێکی ماندوو ئاسا حەز بە خەو دەکا... چاوەکانی... زەرد و پڕ بریسکە... دادەگیرسێن... دەکوژێنەوە... دادەگیرسێن... دەکوژێنەوە... منیش پڕ بە دڵ لێیان ورددەبمەوە... نازانێ پایزی چ چاوێکم بیر

دەخەنەوە... حەز دەکەم تێم بگا و بۆی بگێڕمەوە... گەر سەگ و پشیلە و گیان لەبەرەکانی دیکەی خوا ئەم هێزە مەزنەیان پێ ببەخشرایە... مرۆڤ ئەوەندە هەستی بە تەنیایی و نیگەرانی نەدەکرد... دەمویست بزانێ لەوەتەی ئەوم خۆش ویستووە... ئاهەنگ بۆ هاتنی هەموو پایزێک دەگێڕم... دەیدەزانی گەر چاوەکانی ئەو نەبوونایە... دەبووایە هەر ئەمشەو وەنەوز بدا و بمرێ... نەیدەزانی ـ ئیتر لەم شەو بەدوادا ـ نەک هەر خۆی و بەس... بەڵکو هەموو سەگەکانی ئەم دنیایەشم خۆش دەوێن... چونکە عیشقی پیرۆزی چاوەکانی بیرهێنامەوە... چاوەکانی ئەو... وەی لە چاوانی... چاوانی مات و زیزی... چاوانی زەردی پایزی... پڕ لە خەم و خۆشەویستی و هاوار و پاکی...!

سلێمانی ـ پایزی «١٩٨٠»

× ئەم چیرۆکە لە ژمارە «٧١»ی «بەیان»دا... بە ناتەواوی بڵاوکرایەوە و قرتاندیان.

× «مۆنۆمۆ»: پارچە مۆسیقایەکی ناسکی فەرەنسایییە

خوشکەکان

لەگەڵ حەشاماتەکەدا گەڕایتەوە... دەرگای ژوورەکەت کردەوە... لەدوای خۆتەوە ڕاتکێشا... کە داتخست... غەڵبەغەڵبی ناو حەوشەکە کەمتر بووەوە... پێی قەڵس بووی... لەسەر قەرەوێلەکە دانیشتی... کاس و پەست و بێزار... جلەکانت ـ جلی ئاهەنگ و زەماوەند ـ هەر لەبەر بوون... خۆت نەگۆڕی... پێڵاوەکانت هەر لەپێ بوون... چاوێکت بە ژوورەکەدا گێڕا... چەندە ڕووت و چۆڵ دیاربوو...! سەیرێکی وێنەکەی خۆتت کرد... هاڕە و زرمەی ئاهەنگی زەماوەندی چەند ساتێک لەمەوبەر لە کاسەی سەرتا دەزرنگایەوە... لە وێنەکەوە نیگات گواستەوە... سەرت بەسەر سنگتا شۆڕکردەوە... سەیری بۆشایی دووری نێوان هەردوو مەمکە شۆڕبووەکانت کرد... گەلێ سیس و زەرد بوون... دوو سێ ساڵ لەمەوبەر ئاواهی نەبوون... قوت و قیت و خڕ و پڕ بوون... تەواو... چی بکەی...؟ ناگەڕێتەوە...

دوو ساڵ لەمەوبەر... هەر ئەم ژوورە بچکۆلەیە: سێ پێخەفی تیابوو... سێ وێنەی گەورە... خرابوونە نێو سێ چوارچێوەی ڕەنگ زیوین... هەر یەکەی بە دیوارێکەوە هەڵواسرابوو... سێ جانتای گەورەی پڕ جل... سێی بچووکی دەست... لە هەر شتێ دەبوو سێ بێ... هەمووشیان یەک بابەت و مۆدێل... هەر لە پێڵاو و کراس و پاڵتۆ و ڕەفتە و ماکیاج و مەمکدان... تەنها لە ڕەنگا جوێ بوون... خوشکی گەورەیان

حەزی بە ڕەنگی ڕەش و بۆر دەکرد... ناوەنجی... قاوەیی و بێجی... لە هەموویان بچوکتر... هەرچی ڕەنگی دنیا هەبوو... پەسندی دەکرد... هەر لە سووری تۆخ و شینی تۆخ و زەردی تۆخیش.

ئێستا ژوورەکە وەک جارانی قورس نەماوە... پان و پۆڕتر دیارە... قەرەوێلەیەکی تیا ماوەتەوە... بەرامبەر قەرەوێلەکە وێنەی خوشکی گەورە هەڵواسراوە... ڕووخساری لە هی مرۆڤێکی پێش لە سێدارەدان دەکا... هیچ جوانییەک نابەخشێ... چەند پتر دیقەتی لێ بگری و وردبیتەوە... پێی دڵتەنگتر دەبی... هیچ ئاکارێکی تیا بەدی ناکەی... دڵ بەر گوشادتکا... بەس قینیشی لێ هەڵناگری... پتر جێگەی بەزەییتە... هێمنییەکی خەست... لە نائومێدی قووڵ و پڕەوە هاتبێ... ڕووخساری داپۆشیوە... گەر زیاتر لێی نزیک ببیتەوە... دەبینی خاوەنەکەی بەدوو چاوی لێڵ وخەمگینەوە خوڵقاوە... لەودیو زەردەخەنەکەیەوە کە لە گرژی و مۆنی دەچێ... ددانە شاش و درشتەکانی دیارن... دوو بزمارەکەی هەردوو لادیواری ڕاست و چەپ وەکو خۆیان ماونەتەوە... نیشانەی هەردوو وێنەکەن کە لێ کراونەتەوە... یەکێکیان پێرار... ئەمساڵیش... پاش نیوەڕۆی ئیمرۆ... ئەوەی دیکەشیان - وێنەی خوشکی گچکە - لێ کرایەوە... دوو قەرەوێلەکەی تر نەماون... زۆربەی شتەکانی ژوورەکە چیرۆکی... تەنیایی و قەیرەیی گەورە خوشک دەگێڕنەوە... ژوورێک و قەیرە کچێکی تەنیا... دۆزەخێکە و هەر خۆی تیایدا دەسووتێ و بەس...! چ سیحرێکی تیاماوە...! کوانێ تریفە و پێکەنینی جارانی... هەڵبەز و دابەزی شێتانەی مناڵی... حەز و ئاوات و خەونی سالآنی هەرزەکاری... ئەو نوکتانەی خەڵکی دەخستە سەر گازەرەی پشت...؟ هیچیانی لە هەگبەدا نەماوە... گەلێ بەتاڵە... کەلاوە ڕووخاوی نێو زستانێکی سەخت ئاسا... کەسێک نایە دروستی کاتەوە... ئیتر تەواو... چاوەچاوی

چاوەڕوانییە... لەوە دەچێ شەمەندەفەرێکی سەر سەفەری ئەبەدی جێی هێشتبێ... بۆیە وا مرومۆچە... سەرما و سۆڵەی سەر شۆستەکان جێ ناهێڵێ... لەم بیابانی غوربەتی بێ سنوورەدا... هەر خۆیەتی و بە زیندوێتی وا دەنێژرێ...!

لەمەودوا... بە تەنیا لەنێو بێخەفەکەیا گینگڵ دەدا... شەوانە دیوارەکان وێک دێنەوە... ئەوەندە دێنەوە یەکدی تا پەراسووەکانی تێک دەشکێن... خوێن لە کونە لووتییەوە فیچقە دەکا... قەیرەیی و شەو ترسناکە... شەوی تەنیایی چی تەواوی دەکا...؟ خەونی پڕ جڕ و جانەوەر و جنۆکە لێی ناگەڕێن... هەر شەوێک سەد جار گۆڕەو شار دەدرێ... هەر لەو ڕۆژەوە کە خوشکی بچوکی دەستنیشان کرا... شەوانە دوای گلۆپ کوژانەوە تێر دەگریا... خامۆشانە دوا دڵۆپی فرمێسکی دەڕشت... شەوێکی تر دەهات... ئەو دەگریا... شەوێکی تر... دەگریا... لەمەودوا کەس نەماوە شەرمی لێ بکا... هەنسکەکانی چەند شەمشەمەکوێرەیەکن و لە تاریکی ژوورەکەیا بەرەڵلایان دەکا... گەلێ حەز بە تاریکی دەکا... تاریکی میهرەبانییە... جوانی و ناشیرنی دەشارێتەوە... وەک چۆن ئاوی زۆر وێنەی سەر خۆڵ دەسڕێتەوە...!

جاران هەر سێکیان پێکەوە بوون... تا درەنگی شەو نەدەخەوتن... ئەوەندە باسی خەم و خۆشی و دڵداری و خەون و ئاواتی خۆیان بۆ یەکدی دەگێڕایەوە... شل و شەکەت دەبوون... جار جارەش دەبوونە سیخوڕی ماڵەکە... شەوانی هەینی... مەزاقیان بە پیرە بابە و دایە دەکرد... لە کون و کەلەبەری حەوشەکەدا خۆیان دادەنووساند... مت دەبوون... بۆ هەر چرپە و فسکە و خشپەیەک... گوێیان شل دەکرد... ماندوو دەبوون... بە دڵەکوتێ... بە ئەسپایی... زیت و بڵحانە بۆ سەر جێگاکانیان دەگەڕانەوە... کەس نەزانم دەرگاکەیان دادەخستەوە...

دەکەوتنە قریوە و شـەڕە سەرین... یەکتریان دەگەوزاند و هەڵدەگلۆفی... خـتووکەی یەکتریان دەدا... موچڕک گیـانیـانی سڕ دەکرد... بە ترس و لەرزەتێکی بێپایانەوەش خـەونیـان بەو سـاتەوە دەبینی کە دایە و بابەی تیـا نقـومن... دیسـانەوە مـاندووتر دەبـوون... دەخـەوتن و دەکـەوتنە ناو خـەونی هـەزار ڕەنگی پڕ پەلکەزێڕینـە... بەیانی زووش... شـڵـپـەی ئاو و تەقـەی جـام و مـەنجـەڵ و تەشت دەهات... بـۆنی سـابوون و گـەرمـاو لە کەللەیانی دەدا... مـەست و سـەرخـۆشی دەکردن... حەوشـەکەش کـەف و ئاوێکی لیخنی شیرباوی تیا دەمەیی.

لەمـەودوا تـەنیـایە... کـەس نیـیـە گـوێی لێ ڕابگرێ... کـەس نیـیـە بیـدوێنێ... خـۆ ئەگـەر خـۆی بدوێنـێ... دەنگ هەڵبڕێ... ژوورەکـە ئەوەندە چۆڵە... دەشێ وەک ئەشکەوتێ دەنگ بداتەوە...!

سـەری هەڵبڕی و سـەیرێکی وێنەکەی کردەوە... چاوەکـانی ببوونە دوو گـۆمـی فـرمـێـسک و خـوێن... چاوێکی بـە دار و دیواری ژوورە ڕووتەکـەدا گـێـڕایـەوە... سـەری کـاس و پڕ دەرد و خـەفـەتی بەدواوەدا فڕێدا... پتر چەناگەی بۆ بەرز کردەوە... چەناگەیەکی پان و خـوار... زیت و چاو لەمۆلەق دەیڕوانییە وێنەکەی... بەربەرەکانێی نهێنییەکی دەکرد... نهێنییەک لە ناخیدا... لە بوونیا... لە دڵیا... لە مێشکیا... لە ڕووخساری نـارێـکیـــدا... یا لـە دەرەوەی ئەو زاتـە برینـدەرەیدا بوو... نـەیدەزانـی... حـەزیشی دەکـرد بزانێ... بۆ ئافـرەت هـەردوو ڕەنگن... یا جـوانـە و یا ناشیـرین...؟ کێ ئەم نهێنییە دەدرکێنێ؟... ئەم لاف و گەزافەی بۆ چییە؟ کێ لەگەڵ خـوادا قـوڕی ئەم گـۆشـتـەی گرتۆتەوە...؟ کـەس لە مـەسـەلەکـە تێنـاگـا... بۆ تێناگـا؟ کـەی تێدەگـا...؟... هـەژاری ناشـیـرینت دەکـا... یان ناشیرینی هەژارت دەکا... پرسیارێکە بێ وەڵام؟

بە درێژایی قەرەوێلەکەی خۆی ڕاکێشا... کەوتە سەر پشت... غەڵبە

غەڵبی خەڵکەکە کپ نەدەبوو... ئاژاوەی دوای زەماوەند... نارۆن و ماڵە گۆڕستانەکەی بۆ جێ ناهێلن... تەنها تەرمی - زۆر بێ نازی - ئەو ماوەتەوە... ئیتر لەبەرچی نارۆن... شەرمەزاری نەبێ بە قیژەیەک بڵاوەیان پێ دەکا... شادن... ئاسوودەن... کێ ئاگاداری کێیە؟ هەر کەسێک برینی خۆی ئازاری دەدا... گەر هەموو کەڕ و لاڵ بوونایە... نە کەس قسەی بۆ دەکرا و... نە کەسیش دەبوو گوێ بگرێ... قسەی زۆریش مایەپوچییە... بە سوڕانەوەی سووکی پانکەکە کەوتە سەرگێژی و خەیاڵ...

هەر تەنها دوو ساڵ لەمەوبەر... خۆت بوویتە هۆی یەکدی ناسینی پەرژین و مێردەکەی... یەک دوو مانگی سەرەتاش خۆت دڵ و دڵخوازی بووی... شاژنی سەر عەرشی زەوقی بووی... پیاو بێ ئەمەک و زۆڵن... دوایی پەرژینی ناسی... لە شەودا مانگی بینی: پەرستی... کە بەیانی دا و خۆرهەڵهات... گەلێ بە مانگ پێکەنی... لەپشت سەری تۆوە بە جووتە هەموو شتێکیان تەواو کرد... هەر زوو بە زوو... حەزی لێ کرد... تۆی بیرچۆوە... مارەی کرد... گواستییەوە... مناڵێکی لێ بوو... تۆ بە تەنیا مایتەوە... ئەوساش لێت نەگەڕان... خستتیانە سەر چەپڵە و چەقەنەش...!

ئیمڕۆ... بەفرین کە بە پێنج ساڵ لە تۆ مناڵترە... بە ئاواتی خۆی گەیشت... بە چەپڵە لێت ڕازی نەبوون... چۆلەکەی هەلهەلەت بە دوای یەکدیدا هەڵدەفڕاند... وەک دەڵە ورچێک هەڵدەپەڕی... لە خۆت دەپرسی: بۆ لەم دنیایەدا یاسایەک بۆ ناشرین و سەقەت و پەککەوتەکان نییە؟!... کێ خاوەنی چیرۆکی ئەم گاڵتە خەمگینەیە...؟

کەس نییە وەڵامی داتەوە!

ئەوی دیکەیان چ زوو بەم ئەنجامە گەیشت... هەر پار بوو... بە ڕێکەوت خۆی و بەفرین بۆ ئاهەنگێک چوون... لە سەرەتای

ئاهەنگەکەوە... بەلای چەپدا ئاوڕێکت دایەوە... لەگەڵ مامۆستایەکی خۆتدا یەکدیتان ناسییەوە... کەوتنە چاک و چۆنی... پرسیار و وەڵام... تێت گەیاند ئێستا لە دەزگایەکدا فەرمانبەری... تێی گەیاندی کە لە هەمان قوتابخانە ماوەتەوە... هێشتاش ژنی نەهێناوە... هەر ئەوسا بە «بەفرین»ت ناساند: «مامۆستا نەبەز...!»

دەستی بۆ درێژ کرد.

«بەفرینی خوشکم... لە ئامادەییە... پۆلی شەشەم.»

ئەویش سووک دەستی درێژ کرد.

کەوتنە تەوقە و دەست گوشین... مامۆستا هەر زوو کەوتە سەر ئاهەنگی دڵی خۆی... ئاگای لە زرم و کوت و هەڵلای ناو هۆڵەکە بڕا... لە پشت سەری تۆوە زۆڵانە دزە نیگای دەبڕییە بەفرین... جار جارەش دەمی قسەکەی لەو دەکرد... ئەمیش گەزێ دەمی دادەپچڕی و بێ شەرمانە کەوتبووە سەرشێتی قریوە و بەزم و هەوای خۆی... لە پشووی ئاهەنگەکەدا... بە ئەنقەست یا بە ڕێکەوت جێگەکەی گۆڕی... کەوتە تەنیشت «بەفرین»ەوە... ترست لێ نیشت و گومانت پەیدا کرد... هەرگیز مامۆستات بەم شێوە نەدیبوو... گەلێ سووک و چرووک دەهاتە بەرچاوت... بۆت بکرایە کورسییەکانی هۆڵەکەت لە سەریا دەشکاند... نەدەکرا... شەرمەزاری بوو... کپ بوویت... پیشت خواردەوە... گوتت: «ئاهەنگ کۆتایی پێدێ... لەماڵەوە فێرە خووڕەوشتی دەکەم... یەک دوو جاریش کێک و ساردی و سەندەویچی بۆ کڕین... بە دەست و پەنجەیەکی لەرزۆکەوە پارەکەی دەردەهێنا... مناڵ و ساوێلکە نەبوو... تۆیشی دڵگیر نەدەکرد... هاموشۆی دەکردی و زوو زوو دەهات... لە ژێرەوەش تۆڕەکەی لە شوێنێکی دیکە هەڵدەدا... زانی ماسی سەک بگرێ... بەستەزمان... چەند گوناه بووی... گەر بتزانیایە پردێکی... خۆت

دەڕووخاند... بەڵام هەمووی تێپەڕی و بڕایەوە... هەستیشت پێ نەکرد... پیاو هەر وان... درۆزنن... کەی لە پاکی و زیرەکی گەڕاون... هەموویان فشەن... با وابێ... دیارە دنیا شەڕێکی کوشندەی نێوان مرۆڤی تووکن و لووسە... چۆن گرەوی خۆت ببەیتەوە... دەتەوێ لەم ژوورە تەنیایە پلانێک دابنێی... ڕووخانی ئەم جیهانەی تیابێ و پیاوە زیرەکەکانیش تێی نەگەن... بیرت هاتەوە... ئیمڕۆ هەردووکیان... لە پشت هەزاران پەردەوە بە یەکدی گەیشتن... کوودەتا بوو... بە جووتە هەڵدەپەڕین... کەوتنە بەر بارانی ماچ... تەنگەنەفەس بوون ئەوەندەی ماچ بکرێن... مەیدان و ئاقاری ئاهەنگەکە زەرد و سوور و باق و بریقی بوو... خەڵکی شاد و ئاسوودە بوون... ئۆتمبێلێکی زۆر ڕژابوونە ئەو ناوە... مامۆستا قاتێکی سپی سادەی لەبەر بوو... بەفرین سەبەتەک موور و مەرجان و خشڵ و خاڵی بە خۆیەوە کردبوو... کۆسە ئاسا هەڵدەپەڕی... چاوێکی بە بزەی هەر لە تۆ بوو... داوای هەڵپەڕینیان لێ کردی... تۆش وەک کەسێ ماسۆلکە و ئێسقانەکانی لە یەکدی ترازا بن... هەڵدەپەڕی... گێڕ دیاربووی... لێڵتر لە جاران دنیات دەبینی... دیمەنی شتەکانت تێکەڵی یەکتر بوون... دوای چارەکە سەعاتێک... بۆ شەوی سوور بەڕێ کران... بە چەپڵە و چەقەنە بەڕێ کران... هەموو شتێ پێدەکەنی... تۆ بە خامۆشی و بێ فرمێسک دەگریای...

گەڕایتەوە... وەک چۆن لە پرسەی دایکتا بگەڕێیتەوە... تا ئێستاش کە ئێوارەیەکی درەنگە... تاریکی شەوێکی بێ مانگ... زۆر بە خەستی و نەرمی دەڕژێ... گڕە و هۆنی ئۆتمبێلەکەی کە خۆیان تێ ئاخنیبوو... هەر لە گوێتدا دەزرنگێتەوە... ژان دەخاتە دڵتەوە... لەبەرچاوتە کە هەردووکیان بە جووتە دەستیان لە پەنجەرەی ئۆتمبێلەکەوە دەرهێنا... ماڵئاواییان لێ کردی... ماڵئاوایی لە مردووی نەناسراوی گۆڕستانێکی

ئەم جیهانە... پتر لە شانۆگەرییەکی تراژیدی دەچوو... نەک ئاهەنگی زەماوەند بێ...!

لەمەودوا خاوەنی ژوورێکی تەنیای... سەرینی تەنیا... هەناسەی تەنیا... دڵێکی تەنیا... دڵێکی تاک و تەنیا کەی دڵە...؟ خاوەنی چەند یادێکی ڕەشی قەیرەییت... وێنەیەکی تەنیا و چوار دیواری ڕووت... چاوت لە وێنەکە بڕیوە... هەست بە غوربەتی ئەبەدی دەکەی... قینێکی پڕ بە غوربەتیش لە هەموو گیانتا کڵپە دەستێنێ!

ژاوەژاوی ناو حەوشەکە کپ و کەمتر بووەوە... هێدی هێدی چۆڵیان دەکرد... بەس خزم و خوێ مابوونەوە... لەناکاو «پەرژین»ی خوشکت دەرگای لێ کردیتەوە... مناڵێکی چاو زەقی ساوای خۆی بە باوەشییەوە نووساندبوو... وەک لە ڕووخسارت بترسێ... زریکەی لێ بەرزبووەوە... دایکی زیاتر بە خۆیەوە گوشی... دوای هەنگاو ونیوێک گەیشتە ئاستت... بۆ ماوەیەکی کەم لە یەکدی ڕامان... چاوت لێی نەتروکاند... چاوی لێ نەتروکاندی... لە یەکتری تێگەیشتن... بە بێباکی و دوور لە خۆشەویستییەوە قیژاندی:

« ـ شەرم ناکەی... ئەی ئەوە بۆ دەگریی... ها؟»

ئاخ... خوشکی گەورە... چەندە هەستت بە شەرمەزاری و تێکشکان و مردن کرد. ئارەقە و فرمێسکی سەر ڕوومەت و ژێر چەناگەت ڕووخسارە ماندووکەتیان تەڕ کرد... بە کپی بۆ نهێنی برینی خۆت دەگریای... خۆ تۆ بەبێ برین خوێن دەڕێژی... لە گریان بەولاوە هیچت بۆ نەدەکرا... وەک گیانلەبەرێکی کێوی ناو قەفەسێک نیگاکانت بە ژوورەکەدا بڵاودەبوونەوە... ئاشکرا بووی... زەمانێکە ئەو خەمە قورسە دەشاریتەوە... بەڵام دوا شایی ماڵەکەتان... شین و پرسەی تۆی ساغ کردەوە... نەبووی بە دڵۆپە ئاوێک و زەوی هەڵتمژێ... هەست و هۆشت

لای خۆت نەما... هەستت بە دڵەکزێ و خاوبوونەوەیەک کرد... هەر چوار پەلت دەلەرزین... پێڵوەکانت خاودەبوونەوە... ڕادەکشان... ددانت جیڕ کردەوە... کرەی لێوە دەهات... دەمت داپچڕی... خوێنی ڕق و کینە لە دەمارەکانتا کەفی کرد و هەڵچوو... تەنگەنەفەس ببووی... بەربینایيت تا دەهات لێڵتر دەبوو... هەموو گیانت کەوتە سەر شەپۆڵ و گێژەنەی مەستی و شێتی... پڕ بە ژوورەکە هاوارت کرد:

«بڕۆ دەرەوە!»

کەچی پەرژین هەر سەیری دەکردی... متقی نەبوو... لە داخانا گەردانە و حێل و مێخەکی بەر ملت پچڕاند... هەر بە چەپۆک سەر و پۆتەلاکی خۆت کوتایەوە... مناڵەکەی کەوتە زریکە و گریان... تەزوویەکی سڕ و سارد بە دەست و دەم و چاوتا مێروولەی کرد و هەموو گیانی گرتیتەوە... حەزت بە گێچەڵێکی گەورە دەکرد... شەڕێک خۆتی تیا ونکەی... وەکو شێت... کت و پڕ... بێ بیرکردنەوە... بە زەحمەتێکی زۆرەوە... هەستایتەوە سەر هەردوو قاچە شل و لەرزۆکەکانت... کورسییەکی بچوکت خزاندە ژێر پێتەوە... سەرکەوتی... خوشکەت بە سەرسامییەوە سەیری دەکردی... نەیزانی دەتەوێ چی بکەی... نەشیدەوێرا بپرسێ... بە هەر کێشمە کێشێ بوو خۆت گەیاندە وێنەکەت... دەستەکانت بەرزکردەوە... تا هێزت تیا بوو وێنەکەت ڕاکێشا... بەدەستتەوە هات... پارسەنگی خۆت ون کرد... کورسییەکە خزی و خۆت بۆ نەگیرایەوە... دەماودەم بەسەر وێنەکەدا کەوتی... شووشەی وێنەکە شکا و باسکی بریندار کردی... برینێکی سووکیش نەبوو... لە چاوتروکاندنێکدا... خزم و خوێ ڕژانە ژوورەکە و بەدەورتا ئەلقەیان بەست... کەوتنە ورتە ورت... دەست بە یەک دادان... هیچ تێنەگەیشتن... پەرژین برینەکەی پێچایەوە... بە چواردەستە بەرزیان

کردیتەوە... ئەم برینە خوێنی لێ دەتکێ... وا دەیبینن...!

برینەکەی دیکە کێ پێی دەزانێ...؟!

وەک نەخۆشێکی پەککەوتە لەسەر جێگا پاڵیانخستی... شل و خاو و داهێزراو تۆش ڕاکشای... وەک ئافرەتێکی هار و بێ شەرم لە خەڵکەکە رامای... خوێنێکی زۆرت لێ ڕژا... تکەی «خوێنێکی» دیکەت بیرکەوتەوە... زۆر جیایە...! هی تۆ و هی ئەو... کەسیانت نەدەناسییەوە... دەموچاوەکان وەک لەژێر ئاوەوە سەیریان بکەی لێڵ و وێڵ بوون... بێئاگایی لەشی سوکتر کردی... لەززەتێکی درندانەت لەم خوێنە ڕژاوە بینی... خەڵکەکە وەک مردووێک جێبهێڵن... ژوورەکەیان چۆڵ کرد... دوا کەس پەرژین بوو دەرگاکەی لەسەر داخستی... چاوێکی تاریک و لێڵت بە ژوورە ڕووتەکەدا گێڕایەوە... نیگاکانت بەسەر دیوارەکەی بەرانبەرتەوە گیرسایەوە... شوێنی وێنە شکاوەکەت... لەباتی ئەو وێنە... چوارچێوەیەکی تۆز لەسەر دیوارە سپییەکە... زۆر زەق و ڕوون دیاربوو... چاوەکانت داخست... دوا دڵۆپ فرمێسک لەنێو برژانگەکانتا مایەوە... ئەڕژایە سەر ڕوومەتت... بەرەبەرە بێ ئاگابووی... بێ ئاگاتر... دواییش وەک بەردێکی زۆر گران... کەوتیتە بن گۆمی خەوێکی قووڵ...!

هەولێر ـ حوزەیرانی «١٩٧٩»

لە ژمارە «٣٧»ی حوزەیران و تەمووزی «١٩٨٠»دا لە پاشکۆی«عێراق»دا بڵابۆتەوە.

ترس

هەر لە ئێوارەوە کە دایکی جێگاکانی ڕاخست... برا و خوشکەکانی لاڵ و پاڵ کەوتن... دوا جاریش دایکی ڕاکشا و خەوی لێکەوت... «کاوە» توند پەنجەرەکەی داخست... بە ترسەوەش دەرگاکەی کلیلدا... هەموو کون و کەلەبەرە زۆرەکانی ئەو ژوورەی گرت... ئەو ژوورە کۆن و گڵینەی ڕەنگی خەم و ترس و برسێتی پێوە دیارە... ئەو ژوورەی هەر لە منالیییەوە تا ئەم نیوەشەوە درەنگە... هەزارەها مۆمی خۆزگە و ئاواتی تیا کوژاونەتەوە... بە ناڵە و گریان و هەنسکی ئەم دەنگی داوەتەوە... لە هەر چوار قوژبنەکانیدا کرۆشکەی کردووە و بیری لە چەرمەسەری و نەهامەتی خێزانەکەیان کردۆتەوە... ئێستاش کە نیوەشەوێکی درەنگە... تەنها هەر خۆی پاسەوانی خەمی خۆیەتی... کەسی نییە بۆ غوربەت و کەساسی هاودەمی بێ... لەگەڵیا گۆرانی ترس و برسێتی بچریکێنێ... جگە لەو ڕەشەبایە شێت و سەرهەڵگرتووە نەبێ کە دەناڵێنێ و پەیامی ترسێک دەگەیەنێ... نیوەشەوە... هەر چرپەیەکی ئاسایی و نائاسایی دنیای دەرەوەی ژوورەکە دەیخاتە سەر دڵەکوتێ و کسپە لە جەرگییەوە دێنێ... لەم دواییەشدا خەڵکی زیاتر کەوتوونەتە سەر دزی و فڕکان فڕکان... کەسیش فریای کەس ناکەوێ تالانیش بێ کەس بە هاوار و دەنگی کەسەوە نایە... پیرەمێردەکان قات و قڕی و نەهاتی و سەفەربەلک و بەرد لە پشت بەستنیان کەوتۆتەوە یاد...

ئەمشەویش سروشت خەمێکی زۆری پێیە و... ترپە و خشپەی زۆر نامۆی دەرەوەی سنووری حەوشەکەیان ترس و گومانی زۆری بۆ دێنێ...!

ڕەشەباش گڤەی دەهات و پەردە چڵکن و ئەستوورەکەی دەخستە سەما و سووکە لەرینەوە... چرکە چرکی بەو پەنجەرەیە خستبوو کە تەنها دوو جامی ساغی تیا ماونەتەوە... «کاوە» سەری لە هێزی ڕەشەبا سووڕماوە... چۆن لەناو ئەم سنووقە داخراوەش ترس دەخاتە دڵییەوە...؟ کونەکانی تری پەنجەرەکەی بە مقەبای تایت گرتبوو... کەلێنی ژێر دەرگاکەشی بە کۆنە گۆرەوی نەفەسبڕ کردبوو... هاش و هووشی ڕەشەبای ئەودیو چوار دیوارەکە مۆسیقایەکی زۆر خەمناکی دەژەند... خەمی ئەو شەوەی خەستتر دەکرد و دەیڕژاندە دنیای ژوورەوە... هەواڵێکی سارد و تەزیوی ئەو بەفر و باو و زریانەی دەرەوەی بۆ دەهێنا... لەودیو سەربانەکە هەستی بە ڕێژنەی بارانی بەخوڕ دەکرد... ختووکە و لەرزێک دایدەگرت... وای هەست دەکرد ڕووتە و ئەو هەموو بارانەی بەسەردا دەڕژێ... بارانی ئەمشەو مەترسی پتر خستە دڵییەوە... دایکی پێی دەڵێ:

«باران جەژنی جووتیارانە... تۆش گەورەبی... لەگەڵ دڵۆپێک باران دەمریت و دەژیتەوە... کوڕم هێشتا مناڵیت... بە زمانی باران نازانی.»

هەر جارێک باران ببارێ کاوە دڵتەنگ و بێزار دەبێ... ڕۆژانی جەژن... ئەو ڕۆژانەش کە حەز بە یاری بکا... لە هەموو کاتێکیش پتر ئەمشەو حەز بە باران ناکا...!

لە ئێوارەوە خەریکی کتێبێکە و دو لاپەڕەی بۆ تەواو نەکراوە... بەیانیش یەکەمین ڕۆژی تاقی کردنەوەی نیوەی ساڵە... لەوەیان خەراپ بێ و دەرنەچێ... ئەوانی دیکەشی بەدەمەوە دێن... کەوتنی یەکەم... ڕێ

بۆ کـــەوتنی زۆرتـر خــۆش دەکــا... کــاوە لە دووەمـی ناوەنـدییــە... پـانزە زسـتـانی تەواو نەکردووە... ترسنۆک و بێ دەسـتـەڵاتە... زۆریش لە کەوتن دەترسێ... بـاوکی هــەڕەشــــەی لێ کـــردووە... یا دەیخـــاتــە ناو بیــــری ئاوەکــەوە... یا فــەلاقــەی دەکــا... دەشـزانێ بـاوکی لە بەهانـە دەگـەڕێ و دەیکا... دەسـتیشـی قـورسە... هـەر جارێک دەسـتی وەشـاندبێ... بە ساغی لەبەر دەسـتی ڕزگـاری نەبووە... پۆلیسێکی دڵڕەقە... زۆرجـار بە قامچییە ڕەشـــەکــەی... پشت و لاڕانـی داغکردووە... باران و تـاقـیکردنەوە ترسـی گەورەتریان خسـتـۆتە دڵییـەوە... لە ئێوارەشـەوە وەک سـیـحرێکی مـەزن هەمـوو شـتێکی لە دەنگ خسـتـووە... خامـۆشـی دنیای گرتۆتە باوەش... هـەرچەند دەکا خۆی بۆ کۆنابێتـەوە... ئەمشـەو شـەوی دوای هـەزارە کە باوکی لە مـاڵەوە نییـە... لە ئێوارەوە پـاڵتۆ عـەسکەرییەکەی دەخاتە سـەر شـان... ڕووەو چایخـانەی «بلە سـواڵکەر» مل دەنێ... چایخـانەکـە پڕە لە لۆتی و قـومـارچی و بەڕەڵلا... ئەوێ بەهەشـتی باوکیـەتی... لەوەتەی هەیە شـەیدای قـومـارە... وەک بڵێی لە قـومـارخـانە ناوکیـان بڕی بێ... زاری تاوڵە... جـۆکـەرێک... پولی دۆمـینە بە مناڵێکی خۆی ناگۆڕێتـەوە... کـاوە لەوە لێی تـۆقـیوە... هـەر کاتێ کـە بیدۆڕێنێ... ورد و درشـتـیـان شـەق و شـوللاقی بەردەکـەوێ... لەم شـەوانەشـدا ـ جگە لـە باوکی کـاوە و چەند قـومـارچییـەکی تر ـ کـەس نییـە لە مـاڵەکەی خۆیدا نەگیـرسێـتـەوە... ئەمـشــەو وەک شــەوانی دیکە... کــاوە تەنیـایـە... پاســەوانێکی ترسـنۆکی ماڵێکی پڕ مناڵ و برسێتی چەندەها ساڵە...!

کـاوە خامـۆشـە و گوێی بـۆ ڕەشـەبا شـێتەکە شل کردووە... لە تەلی دارتەلـەکـانەوە نـوزەیەک هەڵدەسـتـێ و بارێک خـــەمی قــورس دەڕێژێ... دەکـەوێتــە وزە وز... ووو... ززز... ژووژژژژ... وزززز... کـۆتایی نـایە... کـاوە خـەمگینـتـر دەکـا... چ چەشنە مـۆسـیـقـایـەکی بێ دادی و کـڕوزانەوە و

ترسناک بوو... هەوێنی ترسی ئەو شەوە تەڕ و بێ ئامانە بوو... هیچ کەمان و تەلێکی دیکەی مۆسیقا ئەو خەمە بە باڵای ئەمشەودا نابڕێ... گڤەی ڕەشەبا و ڕێژنەی باران و ناڵەی گەواڵە و شریخەی بروسک و شوڕەی باراناوی سەر بەرەو خواری گوێی پلوسک و سووکە سەمای پەردە و لەرینەوەی زەردە گڕی چراکەی بەردەمی کاوە کە بۆ چەند دڵۆپە نەوتی تر وەنەوزی دەدا... سەیر و جوان هەمووی تێکەڵ بە یەکتری دەبوون و دەڕژانە ڕووباری مەزنی یەک ئاواز... ئاوازێک کە زۆری ماوە کاوەی مێردمنداڵ تێر تێیبگا...!

سەیرە کە تەنها چوار دیوار لە مەترسیی سروشت ڕزگاری دەکا... ئەو ڕۆژە مامۆستا سەر ڕووتاوەکە گوتی:

«ڕۆژێک دادێ مرۆڤ باران و لافاویش بخاتە ژێر دەستەڵاتی خۆیەوە...!»

گەر ترس و شەرم نەبووایە پێی دەگوت:

«ئەی ترس و برسێتی؟»

مەترسی دەرەوە... ژوورەوەی لەبیر بردبۆوە... چاوێکی پیاخشاندەوە... بۆ وەگیرکەوتنی دیمەنێک ئەم ترسە ڕەشە برەوێنێتەوە... دار و دیوارێکی ڕووت... چەند ڕایەخێکی کۆنە و دڕاوی تۆز لێ نیشتوو... چەند شووشە و پەرداخ و فەخفوری یەک... لەگەڵ چەند بوخچەیەکی زەرد و سوور کە پڕ بوون لە پەڕۆ و پاتاڵ و غەرگەی کۆنینە... ئەوانیش خرابوونە ناو دەلاقە و سنووقێکی «بوراق»ەوە کە بە حاڵ بەپێوە وەستابوو... هەندێ سەرین و دۆشەگ و لێفە شڕەی بەسەرەوە کەڵەک ببوون... لەسەر لا دیوارێکەوە باوکی بە جلی پۆلیسییەوە لەناو چوارچێوەی وێنەیەکدا زەق زەق سەیری دەکرد... سدارەکەی سەرنجی ڕادەکێشا... تیپی دیدەوانیش سدارە لەسەر

دەکـــەن... کــاوە گــەلێ حـــەزی پێ دەکــا... بەڵام قـــەت ســـاڵێک نـەبووە هەڵیبژێرن... نیوەی دەموچاوی سمێڵە... سمێڵێکی ڕەش و پڕ... باوکی بەقەد باخ و بێستانێک کەیفی بەم سمێڵە دێ... کاتێ سەیری وێنەکەی خۆی دەکا... ئەو ڕۆژەی بیر دەکەوێتەوە کە دایکی تیا گواستەوە... هەر ئەو کــاتەش ئافــرەتێکی ناو دۆڵی باڵەکــیــان حــەزی لێ کــردووە و ویستوویەتی ڕەدووی بکەوێ... پێی گوتووە:

«ژنم هەن.»

ژنەکەش وا وەڵامی داوەتەوە:

«چما ژن ژنی خواردینە!»

لە تەنیشت ئەمیشەوە ئیمامی عەلی هەڵواسراوە... ڕیشێکی پڕ... نورانی... کورتەبنەی قـەڵەو... ســەر بە دەمــامکێکی ســەوز پێـچـراو... شیرێکی دوو دەم بەدەستەوە... لەبەردەمیدا نەڕە شێرێک مت ڕاکشاوە... بە خۆ و دوو چاوی ئادەمیانەوە سـەیرت دەکا... باوکی دڵی بەم وێنەیە خۆش نییە... دایکی هەڵیواسیوە... دایکی خواپەرست و گرینۆکە... دار و شـەقلە و کاریتەکانی بنمیچەکە چاک سنگیان داگرتووە... هەندێک لەو دارانە ئەو ڕۆژەی دێنێتەوە یاد کە باوکی لە «مەتخەر»ی پۆلیسخانەکە دزینی و هەموو بەودا ناردنەوە ماڵێ... ئاوی باران و قوڕاوی سەربانەکە چەند نەخشەیەکیان بەسەر دیوارەکەوە چاپ کردووە... وەک نەخشـەی ئەو وڵاتانە دەهاتنە بەرچاوی کـە لە جوگرافیـا دەیانخـوێنی... بانەکـە کەوتە دڵۆپەکردن... تکەی دڵۆپەکان درشت بوون... جار جارە هێواش و جار جارەش خێرا دادەبارین... چەند قاپێکی کردە دەخیلی دڵۆپەکان... ئەم نەغمـەیەیان لەگەڵ گڤـەی ڕەشـەبا و ڕێژنەی باران و چەخـماخـەی بروسک جیا بوو...!

ژوورەکە شتێکی وای تیا نییە سەرنجی ڕابکێشێ... ساڵانێکە وەک

خۆیەتی «سەنگەری ترس و پەژارە» سەیرێکی برا و خوشکەکانی کرد... لە سەرمانا تێک خـزاون... دەست و قـاچی هیـچـانی لەوی تر جـوێ نەدەکردەوە... بەسەر یەکدیدا کەوتبوون... گردێکیان لە گۆشتی کەم و ئێسقانی زۆر پێکهێناوە... قۆڵ و باسک و قاچ و مل و سەر و دەستیان شێوەی نیشانەکانی پرسیار «؟» و سەرسوڕمان «!» و فاریزە «،» و نوختە «.»یان وەرگرتبوو... دایکە شەکەت و خەمخۆر و نوستووەکەی دەستێکی هەر بەسەر دەسترازەکەوە بوو... مەمکێکی نیمچە وشکەوەبوو لە یەخەی کراسەکەیەوە هاتبووە دەرێ... بۆ ئەو چەرمەچەقاڵتەیەی ناو بێشکەکە ئامادە بوو... دوو خوشکە عازەبەکەی مات و کز خەوتبوون... لە خەویشدا هەر کز دیارن... گەورەکەیان لۆچ نێوچەوانی بێزاری و ماندوێتی پێ گرژ کردووە... قڵیشی پاژنەی هەردووکیان کە لەژێر لێفەکەوە بەدەرەوە بوون... خوشکەکەی فەرهادی هاوڕێی وەبیر هێنایەوە... ئەو ڕۆژەی بە کراسێکی تەنکی سوورەوە لەناو چیمەنەکەی خۆیان یاری دەکرد... پاژنەی وەک هێلکە دەبریسکایەوە... حەزی دەکرد بەدەست بیگرێ... کاوە گەلێ لە دڵی خۆشە کە خوشکەکەی فەرهاد دەیدوێنێ... ئێستا فەرهاد لە ژوورە بچوک و ڕازاوەکەی... لەسەر سیسەمە پێ نزم و گەرم و نەرمەکەی ڕاکشاوە و دەشێ خەونی خۆش ببینێ...

بەئاستەم ترپەی پێیەک هاتە بەرگوێی... دیمەنی شتەکانی ژوورەوە لەبەر چاوی ون بوون... خەیاڵی نزیک و دووری تەکییەوە... دەریای ترسێکی مەزن و شڵەقاو کەوتە سەر شێتی... بەئەسپایی... هێدی هێدی پێی دادەنا... بە پێپلیکەکان دەهاتە خوارێ... هەنگاوەکانی لە ژمارەی پێپیلکەکان پتر بوون... هەر هەنگاوێک ترسێکی دیکەی دەخستە

دڵییەوە... چاوەکانی لە مۆلەق بوون... هیچی نەدەبینی... نەیوێرا پەردەی سەر پەنجەرەکە لابدا... لە دایکی بیستوویەتی جنۆکە لەوان بەئاگاترن... هەر با نەزانێ... هەترەشی چووبوو... دڵی خێراتر کەوتە لێدان... ترس ژێر هەردوو پەڕەی گوێی گەرمتر کرد... هەناسەی تەنگتر... بینایی لێڵتر... پەردەکەش لابدا... لە ڕەشی و تاریکی زیاتر چی دەبینێ؟ مەگەر ڕووناکی تەمەن کورتی بروسکێک دنیا ڕۆشن کاتەوە... ئەگینا هیچ نابینێ... بۆ ماوەیەک تەپەی پێیەکەی نەهاتە بەر گوێ... خامۆشییەکی وەڕسکەر باڵی بەسەر ماڵەکەدا کێشا... گڤەی ڕەشەبا و ڕێژنەی بارانی ساتێک لەمەوبەر بۆ وا کپ بوو؟ کپیش نەبوون... بەڵام ئەو گوێی بە ڕووی هەموو دەنگێکی ئەم دنیایەدا داخرابوو... قولاغی ترپەی ئەو پێیە نەعلەتییە بوون... دەشێ قالدرمەکانی بڕی بێت و گەیشتبێتە ناو حەوشەکە، دیارە سەربان و سەربان هاتووە، چەند سەربانی بڕیوە...؟! زانیویەتی باوکی لە قومارخانەیە... دز ئاگای لە زۆر شتە... مەرج نییە... دز بێ نازانێ لە برسێتی واوەتر هیچیان نییە... کە سەیری هەردوو خوشکە عازەبەکەی کردەوە... ترسێکی کوشندەتر قوڕگی پڕکرد لە گریان... دزین جۆری زۆرە... دەشێ ئەم دزە...؟! بۆچ نا... لێرە خەڵکی بۆ زۆر شت برسین... خۆ هەر نان نییە...! کابرا ناجووڵێ... هەنگاوێک بۆ پێشەوە نانێ... کۆکەیەک نایگرێ... شەوی وا تووش... شەوی دز و چەتە و ڕێگرەکانە... دەشێ لەبەر باران خۆی خستبێتە ژێر شاتووە چڕەکە... ئەگەر سەرما و ترسی تاقیکردنەوە و دەرچوونی باوکی نەبووایە... ئێستا دەمێک بوو خەوتبوو... سەرباریش ئەم ترسە ڕۆحی دەرنەدەکێشا... سەیری قۆڵە باریکەکانی خۆی کرد... قۆڵی ئەو پیاوەی تەپەی پێڵاوەکەی دێ... دەبێ زۆر ئەستوورتر بێ... ئەگینا وا بێ ترس نەدەگەیشتە ناو حەوشەکە... خەنجەرێک... دەبانچەیەکی لەبەر پشتێن

ناوە... مـردن بـە دەبانچـە خـۆشـتـرە... یەکسـەرییـە... دەشـێ بـاوکی بە قومـارچییـەکی گیـرفان پڕ زانیبـێ... نازانـێ دوێنـێ درەنگ هـاتەوە... دوای نیـوەشـەو بوو... هـەردەم کلیلێک لای خـۆیـەتی... کـردییـەوە... بە شـەقـێک دەرگاکەی خسته سـەر پشت... لەگـەڵ هـات و هـاواری وەئاگاهـاتن... ترس و چاوەڕوانـی و خـەونی نـاخـۆش هـەراسـانـی پـێ هـێـنابوون... بـە چاوی بەخـەونەوە دایکـی لەژێر لێـفـەکـەوە هـاتە دەر... بـاوکی مـۆن و بـێ دەنگ هـەردوو دەسـتی درێژکرد... گـوارەکانی لە گـوێ داکەند... ئەویش زەلیـلانە گـریـا... کـاوەش گـریـا... پیشی خـواردەوە... دوا شت ئەو گـوارانە بوون و بردنی... دەیویست پەردەکە لابدا و بۆ ئەم دزەی بگێڕێتەوە... کـە گوارەی دووەمی لە گوێی چەپی کردەوە... دایکی پتر گریا و نوزایەوە و گوتی:

«گوناهـە وامـان لـێ دەکەی؟!»

بـاوکی سـوورتر هـەڵگەڕا و شـەپازللەیەکی سـراوەنـدە پەنا گـوێی... گوارەکە گیـر بوو... بە دەسـتـییـەوە نەهـات... پەلەی قـومـار و سـەرشـێـتی گـوێچکەی پـێ هـەڵتلیـشـاند... باریکە داوێکی خـوێن بە لاجـانگیـا هـاتە خـوارێ... گـەر بۆی بگـێـڕێتـەوە... چەند دڕندانە تێـی هـەڵدا و گـوارەکـەی خسـتـە گـیـرفـانی... کـە منـاڵەکـان پێکەوە لە پڕمـەی گـریانیـاندا و وەک جووجەڵە لە دەوری دایکیان کۆبوونەوە... کاوە شـەق و تفـێکی بەرکەوت... دواییش دەرگـاکـەی داخـست... بۆ قـومـارخـانەکـە گـەڕایەوە... گـەر بۆی بگێڕێتەوە... ئاخۆ بەزەیی پیا نایەتەوە؟!!!

هـەسـتی کـرد هیـچی بۆ ناکـرێ... دەنگی نووسـابوو... سـڕ و لەگـۆ کـەوتـوو... گـەر بزریکێنـێ دەنگی هـەڵنایە... تـرس و خـەم قـورگی تـوند گرتووە... لە شتێک... ڕێگایەک دەگەڕا خۆی پـێ بپارێزێ... بیری لە چاوی شـەڕانی کابرا دەکردەوە... بازووی توند و تـۆڵی... ئەو چەکـەی پێـیـەتی... ئەو نیـازەی بۆی هـاتووە... گـەر بـاوکی لێـرە بووایـە... ئەو ترسـەی لـێ

نەدەنیشت... قۆڵی ئەویش ئەستووره و بە جووتە شاڵاویان بۆ دەبرد... لە شـەوێکی وا تووش و سـامناکدا شـیاوە زۆر شت ڕوویدا... کەوتە پەلەی زانین... ویستی بە حاڵ هەندی کەلەمووستێک پەردەکە لابدا... سەیرێکی ئەم عفریتەی دەرەوە بکا... نەیوێرا... خەریک بوو زراوی بڕژێ... خوێن لە دەمارەکانیا بوەستێ... دیسانەوە قاچەکانی کەوتنە جووڵە... لەناو قوڕی حـەوشـەکـەدا زرچەی پێـڵاوەکـەی دەهات... زیاتر هاتەپێـشـەوە... بە هێواشی کتێبەکەی دانا و خزایە ژێر لێفەکە و متقی نەکرد... هەناسەی لە خـۆی بڕی... بۆ ئەو دەنگە گوێی هەڵخست... کێ ناڵێ ئەم گومـانە ترسی خـەیاڵی خـۆی نیـیـە؟ ترس هەزار و یەک تارمـایی گـومـان دەخولّقێنێ... زیاتریش هاتە پێشەوە... بەرەو لای پەنجـەرەکە هەنگاوی دەنا... سـەری خـسـتـە ژێر لێـفـەکـەوە... هەرچی بکا... هەرچی ببێ... دەرگـاکـە ناکـاتەوە... گـەر شکاندی... لە زریکەیان یەکـێک هەر بە هاواریانەوە دێ... خۆ لەم گەڕەکەدا پیاو قاتی نەبووە... زیاتر لێفەکەی بەسـەر خـۆیدا کـێشـا. بەرچاوی تاریکتـر بوو... تەمـێکی ڕەش و پڕ کـارەسـات و بێ کـۆتایی ناو هەسـتی بوو... چۆن شـێت نەبوو... دانەچووقەی پێ کەوتبوو... یەکەم جاری بوو کە تێبگا «کات» هەر ئەوەیە کە هەستی خۆی دروستی دەکا... لە خیزە خیزی هەناسەی خۆی قەڵس ببوو... بۆی بکرایە دەنگی کوتە کوتی دڵی خۆی ڕادەگرت... لە ژوورەکەدا مـەزنترین و بەرزترین دەنگ بوو... لە دەرەوەش تەپەی پێی کابرایەکە... ترسناکـترین دەنگ کـە بە پڕاوپڕی دەرژایە گـوێیـەوە... وەک بڵـێی پێ بەسـەر پەڕەی گـوێیـدا بنێ... بیـتـەقـێنـێ... هەر چوار پەلی دەلەرزین... لەودیو پەنجـەرەکـەوە تاوێ دەوەسـتـا و تاوێ نزیک دەکـەوتەوە... چی دەوێ؟ بۆ قسـە ناکا؟ دەرگا ناشکێنێ... هاوار ناکا... جوێن نادا...؟؟ بۆ وا بە کپی دێت و دەچێ...؟ مەبەستی نییە... ئاگای لە چییە... وا دەزانێ

کەس نەماوە نەخەوێ... پیلان دادەنێ... لە شەوێکی وا سارد و تۆفدا کێ هەیە بێدار بێ...؟ یاساوڵەکانیش لە کون و قوژبنەکانا کرۆشکەیان کردووە... هێزی ئەوەیان نەماوە ئاگرەکانیان خۆش بکەنەوە... دایکی کەوتە پرخە پرخ... لێفەکەی لەسەر جووڵاند و لە پرخە کەوت... هەموو ئەندامی جەستەی ببووە گوێ... گەرم داهات... دوای چەند ساتێکی ترس و گومان و چاوەڕوانی کابرا کۆکەیەکی هاتێ و گوتی:

- ئەرێ ماڵەکە بەئاگان؟

کاوە دەنگەکەی نەناسییەوە... لەناو گەردەلوولی ترسێک کە لوولی دەدا گەران بوو بەر پێی خۆی ببینێ... لەژێر دەریای قووڵی ئەو گومانەدا... کەڕێک بوو گوێی لە هیچ نەدەبوو... دووبارە پرسییەوە:

- ئێوە زندوون؟!

ئەمجارەیان دەنگەکە ئاشناتر کەوتە بەر گوێی... دەنگەکە شەڕ و تووڕەیی لێ نەدەباری... کەمێک لەو ترسەی ڕەواندەوە... خوێنی پیاوەتی و فەرامۆشی جووڵا و ئەوەندەی کەڵەمووستێک پەردەکەی لادا... لەژێر تاریکیدا هەموو شتێک ڕەش دەچووەوە... سیما و ڕووخساری دەرنەکەوت... بارانێکی بەخوڕیش کەوتبووە نێوانیانەوە... زیاتر هاتە پێشەوە... کەوتە ژێر هەیوانەکە... نێوچەوانی بە شووشەی پەنجەرەکەوە نووساند... دیسانەوە دەنگی لێ بەرزکردەوە:

- چرایەکە داگیرسێنن و بگەنە فریام...!

ئەمجارەیان بە دەنگی شپرزەیی و ماندوێتی و بێزاری دەنواند...

- عەیشێ وا دەمرێ و ئێوەش نوستوون؟!

ناوی «عەیشێ» هێوری کردەوە هاتەوە سەرخۆ... سامناکی پەڕەی دڵ و دەروونی کەمێک بەردا... ژاوە ژاوی ناو مێشکی کەمتر بووەوە... کەچی هەر لەژێر باری گومانەکەدا بوو... پرسی:

ـ مام عەولا...؟
ـ ئەوە چیتە... بیکەرەوە...
ـ چی بووە...؟
ـ عەیشێ کەوتۆتە سەر ژانی خۆی... کەسیشی لە کن نییە...

لەم غەڵبە غەڵبەدا بوون... دایکی وەئاگاهات... بۆ دڵنیایی پەردەکەی تەواو لادا... دەمــوچاوی هێـشـتـا بەسـەر جـامـەکـەوە بوو... کت و پڕ بروسکێک دنیای ڕۆشن کردەوە... بۆ ساتێکی کورت ڕووخساری مام عـەولای بینی... لووتی بەسـەر جـامـەکـەوە پان ببـۆوە... سـەیر هاتە بەرچاوی... لووتی قووله ڕەشەکەی فلیمێکی وەبیرهێناوە... کاوە گەلێ حـەز بە سـینەمـا دەکـا... فلیـمی کـوڕەئازا و تەڕەزان و هـەرقـەل و مـاشـستی و... هیندیش... لەگـەڵ مـچـەی هاوڕێیێ بە دزییـەوە دەچن... فەرهاد لەگەڵ باوک و دایکیا دەچێ... لۆجیش دەگرن... زۆریش ناچن... مــچــە لە کـاوەش زیاتر دەچێ... لە باوکـیـشـی ناترسێ... جگەرەش دەکێشێ... زۆرجار بینیویەتی کە جوێن بە باوکی دەدا و بەردی تێ دەگـرێ... بە زۆریش پارەی لێـدەسـێنێ... کـاوە پێکەنی... نەیزانی بۆ پێدەکەنێ؟ خۆشی ئەم ئەنجامە چاوەڕوان نەکراوە بوو... یان لووتی مام عەولا خستییە پێکەنین... هەر کامیان بێ؟! خۆ ئەو ترسی ڕەشەبا و تاقیکردنەوەی بەیانی بیرچووەوە... گەر دزێک بووایە چی دەکرد؟ تەواو زەندەقی دەچوو... دەمرد... بەیانی بۆ فەرهاد و بۆ مچەشی دەگێڕێتەوە... گێڕانەوەیەک: بترسن... لە بێ ئاگایی خۆی دایکی لێی پرسی:

ـ باوکتە...؟!
ـ نا دایکە... مام عەولایە... پورە عەیشێ منالی دەبێ!

دایکی لێفەکەی لەسەر خۆی لابرد... لەژێر باری بێ هێزی و خەوێکی قورس هەستایەوە... بەرەو دەرگای ژوورەوە ملی نا...

کـردییـەوە... بـە خـشـە خـشی سـۆڵێکەوە هەنگاوی ورد و خـێـرای دەنا . ڕووەو ئەو پەیژەیەی دەمەو ئێوارە کاوە خستبووی... بێ هۆ خستبووی... دایکی بە پەلەپروزێ بە دیوارەکەی هەڵسپاردەوە... ئەو دیوارە نزمەی لە یەکدی جیادەکردنەوە... ئاوڕێکی خێرای لە هەردوکیان دایەوە... خێراتر بە پەیژەکەدا هـەڵگەڕا... لەسەر دیوارەکەوە بۆ پەیژەکەی ئەودیو... لەوێوە بۆ حـەوشـەکـە... بەرەو لای عـەیشـێـی سک پڕ و تەنیـا... مـام عـەولاّ سەیرێکی کاوەی کرد و بە نەرمە تووڕەبوونێکەوە گوتی:

ـ ئێـوارەیەکی دیکە پەیژەکە نەخـەی... شـەکـەتت کـردم... ئەوەندەی نەمابوو ملم بشکێ...

ویستی وەلاّمێکی بۆ سازبکا... نەیکرد... شەرم دایگرت... زانی مام عـەولاّی چاوکـز بۆ هـەنگاوەکـانی لـە هی دزێک دەچوون... مـۆسـیـقـا مەزنەکەی سروشت دەیخرۆشاند... کاوە و مام عەولاّش لەژێر ساردی و تاریکی هەیوانەکـەدا مت وەسـتـابوون... چاوەڕوانی زریکەی ساوایەک بوون تێکەڵ بە ڕێژنەی باران و گڤەی ڕەشەبا و چەخماخەی بروسک و خۆشـی دوای ترس بێ... چاوەڕوانی هەردووکـیـانـی مات و سـەرسام و سڕ کرد...

مـام عـەولاّ ڕووەو ئاسـمـان نیگای هەڵبڕی... بـە سـەر و سـیـمـا و سمـێڵـی تەڕەوە بەسـەر بالاّی کـورتی کـاوەدا نوشـتـایەوە... دەسـتـێکی سـارد و لەرزۆکی پڕ لە مـیـهـرەبانـی و خـۆشـەویسـتـی و باوکـایـەتی بەسەردا هێنا و گوتی:

ـ جارێکی دیکە نەترسی...

ـ ئاخر...

دوای کـەمـێک بـێ دەنگ بوونەوە... دەسـتـێکی بۆ گـیـرفـانی برد... پاکەت و شقارتەکەی دەرهێنا... جگەرەیەکی ئاگردا و لە کاوەی پرسی:

ـ گەر کوڕ بێ حەز دەکەی ناوی چی بێ؟!

کاوەش... تا چاو بڕ دەکا سەیری ئاسمانی بێ کۆتایی کرد... تا ئەم دەمەش هەر لێڵ و ڕەش دەچووەوە... بارانیش بەخوڕ دەباری و ئاسمان و زەوی بەدەم یەکەوە دەدووری یەوە... گوتی:

ـ گەر کوڕ بێ با ناوی «باران» بێ...!

هەردووکیان گوێ قولاغی زریکەیەک بوون... چاوەڕوانی «باران» بوون لەدایک ببێ...!!

هەولێر ـ سەرەتای «١٩٧٦»

* لە ژمارە «٣٢٧»ی «هاوکاری» بڵاکراوەتەوە.

لەودیو دەرگا ئاسنینەکەوە

«سەرەتای مێژووی هەموو مرۆڤایەتی بە
برسێتی و خۆشەویستی دەستیپێکردووە.»
وتەیەکی «بوزا»یە

هەندێ ئێواران... هەست بە خۆشییەکی بێ سنوور دەکەی... وەک خۆشی زەوی وشکی بەر باران... خۆشی یەکەم باڵەفڕەی چۆلەکەیەک... پەپوولە ئاسا شنەبایەک فڕینت خۆشتر دەکا... سووکتر دەڕۆی... دەترسی وەک توێژاڵێکی تەنک بە یەکجاری لە توێکڵی زەوی ببیتەوە... یا ببی بە باڵندەیەک بە ئاسمانا بەرز بفڕی... بۆ هەتاهەتایە ببیت بە هێمای ئەو خۆشییە کت و پڕ و ناوەختە... بۆیە هەوێنی خەمێک دەگریتەوە... یان دەتگرێتەوە... کارەساتە مەزنەکان دەخەیتەوە یادت... هەندێ یادگاری تفت و تاڵی منالّی... ڕووی گرژی باوکە توند و تووشەکەت... هەندێ لەو پرسانەی دڵیان کوڵیوی... ئەو شەڕ و برسێتی و لافاوانەی لەسەر لاپەڕەکانی مێژوو خوێندوتنەتەوە... گەلێ بە خۆشیش ئاشنا نیت... خۆشی وا کورت و کەم خایەنیش دەتترسێنێ... لەم ساتەدا دەتوانی ببی بە فریشتە یا ئەهریمەن... تۆ وای... هێزێکی جادووگەرانە داتدەگرێ...!

ئێمڕۆ ئێوارە... لەگەڵ هەموو هێمنی سەر ڕووخسارت... دەریایەکی تۆڵە لە ناختا شڵپ و هوڕیەتی... بۆیە بە ناخی خۆتا شۆڕدەبێتەوە... دەتەوێ ماسییە وردەکانی شادیت بخزێنە قووڵایی دەریایەکەوە... نەبا لەگەڵ شەپۆڵە شێتەکانیا بکەونە سەر لمی کەنار... خۆش نابێ لەم ساتەدا شتەکان تێکەڵ و پێکەڵ بن.

ئێستاش وا خۆر ماڵئاوایی لە خەڵک و شەقام و خانووەکان دەکا... هەمــوو شــتێ کەوتـۆتە ژێر تارایەکی تـەنک و ئاڵ... لای تۆش دەمـوچاوە جوان و ناشیرینەکان... ئەو ڕووانەی زەردەخەنە یا خەم دەبارێنن... مەزن و فـریشــتــانە خـۆیان دەنوێنن... دنیـا وەکـو کـچـێکی خـەوتـووی بەر مانگەشەوی لێ دێ... کە بە ئاسانی ماچ بکرێ...!

ئێـمرۆ ئێـوارە هەمـان شـادی دایگرتـووی... هۆی ئەم شـادییـە کت و پڕەش نازانی... دەشێ خـۆشـی ئـەوە بێ کـە ئێـمرۆ ئێـوارە وا بەڕێوەیت... دەچیـتـە دیـدەنی ژنێک؟! زەمـانی زوو خـۆشـت دەویست... گـوایە ئەویش خۆشی دەویستی... بەڵام ئاخ کە جار جارە بە مناڵی دەزانی... کەچی تۆ خۆت بە پیاو دادەنا... گومانت لەوە نەدەکرد... سمێڵێکی لاکێش و قنجت بەردابۆوە... دەنگت... تا دەهات کـەرخ و نێرانەتر دەبوو... قـوڕقوڕاگەشت وەک تۆپێکی بچـووک... لە کاتی شت قـوتدان و ئاو خـواردنەوەدا بەرز و نزم دەبـووەوە... خـوێنێکی گـەرمـتـر لە دەمـارەکـانتـا کـەفی دەکـرد... شـەوانیش خـەونەکانت پڕ دەبوون لە ئافرەتە قەرەجەکان... چیرۆکێکی زۆری دەردی دڵداریت دەزانی... وات دەزانـی... دەتوانـی دڵی کـــچــێکی کاڵی پێ ڕابگری... بەڵام ئەم ژنەی ئێمڕۆ ئێوارە دەچیتە دیدەنی... توانی بتخاتە ژێر شـاخی خەمێکی مەزن... گاڵتەی بە هەست و نەست و خەون خــەیـاڵاتت کــرد... ڕابردوو و داهـاتووت... بـوونت... بـەس ڕۆژگـــار دێ و دەڕوا... ئیــمـرۆ ئێــوارەش... لەوە دەچێ چـی ڕووبدا لە بەرژەوەنـدی تۆدا بێ...!

ئێــوارەیە و گــەیشــتــیـتــە بەر دەرگــای کـۆشکی ئەو کــۆنە خـۆشـەویسـتـەت... مێـشکت ببـووە جێ مـەیدانی شـەڕەکـەی تەڕوادە... گوتت... بەگوێرەی ئەم ناوونیـشـانە خـۆیەتی... بێ نـاوونیـشـانیش بۆنی ئێـرەت دەکرد... گـەلێ یاد و حـەز و ئاوات لەبیـر دەکرێن... ئەوەیان نا...

لەبیر ناکرێ... لەگەڵ ئەو هەموو ترسەش... ئەو ترسەی لێت دەنیشێ... کاتێ لەپشت هەر دەرگایەکی ئاسنینی گەورەی سێپەردەیی دەوەستی... بەڵام خۆشییە هەرە خۆشەکە بەری نەدابووی... بەڵام نەخێر... ئێوە... گەنجی ماڵە هەژارەکان... کاتێ لەپشت دەرگا گەورەکانەوە دەوەستن... گەلێ دەترسن... لە ژووره پان و پۆڕەکـــان... ژووری پڕ بۆن و بۆیە و ڕەنگ... پەردەی گوڵی گوڵی... باخچە و چیمەنێکی تەڕ و تێر... کورسی... گوڵدان... مووبەقی چەور... تابلۆی قەشەنگ... سیسەمی نەرمی دووکەسی... بانیۆ... تارمەی فێنکی بەر زەردەپەڕی ئێوارە... زۆر شت... شتی زۆر... هەر شتێ لە ماڵەکانیان چیرۆکی فیز و هەوا و ئەتەکێتیان دەگێڕێتەوە... تاق و پەنجەرە و کون و کەلەبەر نامێنن پڕ نەبنەوە... پشیلە و سەگەکانیشیان ناو ناسنامە هەڵدەگرن... وەک هەر لاوێکی گەڕەکە تاریک و کۆنەکـان... «تۆ»یەک پەروەردەی مـاڵێک بیت... شـــوورەی کـوێرەوەری بوو بێ... هەڵگری ســـالانێکی پڕ دەردی مناڵی... وێنەی تەڵخی چەند کچێک... بەرلەوەی بگەنە هەورازێکی سەخت... لە سەرەتای ڕێگاوە جێیان هێشتی... گرنگ نییە... ئێستا پەنجەی شایەتمانەت نایە سەر زەنگەکە... داتنەگرت... لە سیحری ئەو خۆشییە بەهێزتر بووی... بالاتر بووی... مت وەستا بووی... کەوتیتە خەیاڵ:

«ئەم دیدەنییەم... گەر خەمناک بێ... چاوەڕوان نەکراو... یا پڕ کارەسات و فەرتەنە بێ... دووره لەوەی ئاسایی بێ... کت و پڕ و سەیر لای ئەو دەکەوێتەوە... کۆلان نەبووایە... سوورم دەخوارد... دوای ئەوەندە ساڵە... زۆر شتم لێ گۆڕاوە... دەشێ من هەست بە خۆم نەکەم... ئەو ئاگادارتر دەبێ... کاتی خۆی پێم دەگووتی:

ـ تۆ ئاوێنەمی...

پێدەکەنی و دەتریقایەوە... بەدەم تریقەیەکی ناسکەوە... سەر و

قژەکـەی بەدواوەدا دەکەوت... ژێر گـەردنی زەردی وەدەردەکـەوت... زیاتر دەیشێواندم کە پێی دەگوتم:

ـ بترسە... نەبا ڕۆژێک ژەنگ بمگرێ...!

ئیـتـر هـەر بگـەمـە ژوورەکـەی دەست دەکـا بـە پرسین و تێـبـینیـیـە وردەکانی خـۆی... ئەو تێبینیانەی سـالآنی هـەرزەکـاریم دەیان کوشـتم... ئێستـا ئەوسا نییە... جیاوازە... پاش ئەوەندە ساڵە ڕەشەبایەکی زۆرتر و شـێـتـتـر... لوولیـان داوم... بارانی بـە خـوڕی زسـتـانێکی زۆر بەسـەرمـا باریوە... ئەویش وەک جـاران نەمـاوە... زیرەکـتـر بووە... دەتـوانێ باشـتـر بمخـوێنێـتـەوە... چەک و کـەرەسـتـەیەکی زۆرترم وەدەست هـێناوە... چەند شـــەڕێکی کــوشـندەترم دیـوە... لە چـاوی قـــەیرە کچ و ژن و بێـــوەژن و کیـژۆڵەی گـێل و گـەمـژەڵی ئەم چەرخـە... من کـەسـێکی دیکەم... کـوڕی ئەوسـا نیم... ئەوسـای مـاڵئـاوایی... مـاڵوێرانی... هـەر هیچ نەبێ بەسـەر پێپیلکەیەکی ئەم ژیانەدا سەرکەوتووم... لای ژنانیش گرنگ سەرکەوتنە... هەتا گەر سەرکەوتنی بەرەو خـوارەوەش بێ... کەس لە خوارەوەی خۆیان نابینن... ئای کـە گێل و هـیـچ نەزانن...! کـەواتە ئـەم شـەڕەمـان خـوێناوی دەبێ... خـۆ حـەزیش ناکـەم بیـر لە تۆڵە بکەمـەوە... بەڵام ناتـوانم... لەم حـاڵەتەی منا کـەس ناتـوانێ... ژنێک خـۆی بە زیرەک دادەنا... دەیویست وەک حـەوای دایکی... ئادەم ئاسـا بمخـاتە ناو دۆزەخی ئـەم زەوییـەوە... بیـرم دێتـەوە کـە چۆن شـووی بەم گـەلحـۆیە کـرد... لە چیـدا لە سـەرووی منەوە بوو...؟ زەوی و زار... باخ و بێستان... مـووچەی... شەقام... خانوو... ڕیزە دوکـان و سـینەمـا... ئـوتمبـێل...؟ نازانم... بەڵام هەیبـوو... ئەی من؟ هیچ... ئێستـا دنیای مێشک و خۆبەختکردن و لێبوردن جێدێڵم... ئەو کە جێی هێشتم... تێکی شکاندم... دووقەدی کردمەوە و فڕێیدام... نەیدەزانی چەندەها شـەو خـەونم پێـوە دیوە... چەندیـش لەژێر لێفـە شـڕەکـەمـا بۆی

دەگریام و کەس نەیدەزانی... ئێمەی ڕۆژهەلاتی... پیاوانی گریان و ئاخ و ئۆف و شەونخونی پشت دیوارە ئەستوورەکان... پیاوانی تێکشکان و ڕووخان و سووتان... ئەمجارەیان بە خوێن و گۆشت و دەماری کینە و تۆڵە بیردەکەمەوە... ئای کە چیرۆکێکی درێژە... ورد و درشتیم بۆ ناگێڕدرێتەوە... جا بۆ...؟ کێ بە ڕێگایەکی ناخۆشدا دەگەڕێتەوە... یەکەم سەفەر شەکەتی کردبێ... تەنها یادی ئەم شتانە ماندووم دەکەن... وێنەی سەدەها ئافرەتی لە چوارچێوەی دڵما شێواند... لە ئاوێنەکەما وەک جڕ و جانەوەر دەردەکەوتن... لە تونێلێکی تاریکەوە بۆ مەرگم هات... ناکرێ لەبیری بکەم... ئەو ساتە لەبیر بکەم... کە بۆ دواجار بوو بینیم... بەرانبەرم دانیشتبوو... تەنها مەترێک لێمەوە دوور بوو... لە دوو کورسی ڕووبەڕووی یەکتریدا... لەژێر ئاسمانی ئێوارەیەکی درەنگ... لە ماڵە بێ نازەکەی خۆیان... چاکم ئاگالێ بوو... یاری بە ئەڵقەی زێڕینی پەنجە نەرمەکەی دەکرد... ئەو پەنجەی حەزم دەکرد وەک قەند بیکرۆژم... تیشکی گڵۆپێکی نەعلەتی لە ئەڵقەکەی دەدا... باریکە تروسکە و شەوقی دەپرژایە چاومەوە... منیش لەبەر ئازاری ئەو تروسکە و ژان و دەردی دڵی خۆم... چاوەکانم دەنووقاند... وەک پشیلەیەکی کز و برسی... مات ببووم... چاوەکانم هەڵنەدەهاتن... بە زۆرداری وێنە شیرینەکەی ئەویان دەگرتە خۆیان... بە بزەوە سەیری دەکردم... کافرانە لێم وردەبۆوە... گەلێ بێباک بوو... ئای کە زوڵم بوو... زۆربەی ئێوارەکان ئەو ئێوارە دوورەم بیردەخەنەوە... لەوە ناخۆشتر چی هەیە...؟ ئێوارەیەکی درەنگ... هەواڵی کۆست و کارەساتی خۆشەویستی خۆتت بۆ بهێنن... ڕمانی دوا پەرستگای ئەوین... خۆشترین ئەوین... نەیهێشت... هەر بە ئەنقەست نەیهێشت... بۆ خەم نەیهێشت... لێی بپرسم... ئەو کۆدەتایە... کت و پڕە بۆ...؟ ئەم شۆڕشە سوورە بۆ...؟ چ ئافرەتێک ئەم هەموو قینە پڕ لە

گاڵتەیە لە دڵیا دەشارێتەوە...؟ وا خۆم دەنوێنم گوایە بێباکم... باسی ئەو کچانەی بۆ دەکەم کە لەدوای ئەو خۆشیان وویستووم... تێی دەگەیەنم کە من ئەو کوڕەی جاران نیم... وا باسی خۆمی بۆ دەکەم... وەک باسی پایتەختێکی قەشەنگ و گەورە و قەرەباڵغ بکەم... هاوینەهەواری جوانی قەد پاڵی چیایەک... یا دەریایەکی قووڵ و پان و پۆڕ... شتێک کە سنووری نەبێ... هەزار ڕەنگ و هەزار دەنگ بێ... هەمەوو هێزێکی ئاشکرا و نادیار... دەخەمە کار... فریشتەیی بێ یا ئەهریمەنیانە... دەبێ زاڵ بم... وەک چۆن چەند ساڵێک لەمەوبەر خۆی زاڵ کرد و... پێدەکەنی... گاڵتە بەو شتانە دەکەم ئێستا هەیەتی... دەیبن... یا هەیبوون... هەرچی فەلسەفە و زانیاری مرۆڤ هەیە... لە گفتما بەکاری دێنم... دەبێ هەست بە شەرم و پەشیمانی بکا... لە چارەکە سەعاتی یەکەمدا وڕ و کاسی دەکەم... دەیخەمە گریان و قوڕ پێوان... هەرەسی پێ دەهێنم: وەک شاخێکی مەزنی بن کۆڵ.»

بەلای ڕۆژئاوادا ڕوانیت... هەزاران هەزار میل لێتەوە دوور بوو... بەڵام هەستت دەکرد گەلێ ئاشناتە... ئاشنایی قووڵ و کۆنی تۆ و ئەم زەوییە... دوو ڕمی مابوو ئاوابێ... چەند پەڵە هەورێکی زەرد و ئاڵ بەدەوریا مەیی بوون... دیمەن و شێوەی سەیریان وەردەگرت... وەک چەند باڵندە و گیانلەبەرێکی کێوی و ماڵی دەهاتنە بەر چاوت... شتە زندوو و مردووەکان سیحراوی بوون... سیحرێک دەخەنە سەر ئەو هێزە شاراوەی تۆڵە سەندنەوە... بۆ ئەو شادییەی سەوزەت... دنیا چوارچێوەیەکی زێڕین بوو... بەلای ڕاستتدا ڕوانیت... چەپ ڕوانیت... گەڕەکەکە لە دەریای هێمندا نقوم ببوو... گەڕەکەکە پیس و پلۆخ و پڕ ئاژاوەکەی خۆتان بیرکەوتەوە... مناڵە ڕووت و مل باریکەکانی ناو قوڕاوی کۆڵان... لە گەڕەکێکی وادا... هەست دەکەی دەوڵەمەندەکان بێ

مناڵ بن... یا هەر بە گەورەیی لەدایک بووبن... شەقام و شۆستەی پاکی بەرماڵەکان چۆڵ بوون... کچی و بێ دەنگی دەوروبەر ماتی کردی... کەواتە تازە بزانی...ساڵەهای ساڵە... لە گۆڕستانێکا ژیاوی... مردووەکانی هەردەم بەئاگان و لە شەڕدان... دەبێ تۆ شتێکیان بۆ بکەی... کەچی تۆش تەرمی ئەوینێکی قورس لەسەر شانتە و ... ساڵانێکە نەتناشتووە... سکت بە خۆت و گەنجی ماڵە هەژارەکان سووتا... لەم ساتەدا دەتویست کەسێ دەرکەوێ... هەر کەسێ بێ... لێی بپرسی:

ـ ئێمە بۆ ناژین... کێ بەرپرسیارە؟ خوا... شەیتان... دڕندە... چەتە... پۆلیس... دەوڵەمەندەکان... سەگە بەڕەڵلاکان... کێ بەرپرسیارە؟

کەس دەرنەکەوت... کەس نەبوو بەڕوویا پێبکەنی... بگری... بەشەڕ بێی... نەفرەتی لێ بکەی...! خۆت گێل مەکە... چاک دەزانی کێ بەرپرسیارە!

لە ترسی کوژانەوەی ئاگری شادیت... پەلەی ئەوەت بوو دەست بە زەنگەکەوە بنێی... گەر ئەم بورکانی ناخە دامرکایەوە... چی بکەی...؟ گەر خەمە کوشندە و هەمیشەیی یەکانت سەری لێدایتەوە... چی بکەی...؟ ئەی ئەگەر هێز و توانای تۆڵەت نەما...؟ نا دەبێ هاملێتێکی سەرکەوتوو بی... تۆڵەی پاڵەوانانی شانۆگەری و ڕۆمانەکان هاتنەوە یادت... ئیمڕۆ ئێوارەش... تۆ و ئەم ژنە بێ دین و دڵە شانۆگەرییەکی دوو قۆڵی بەڕێوە دەبەن... پاک و خاوێن... کەمێک بۆن... بەوپەڕی ڕۆمانسییەتەوە... قژیشت لە ناوەڕاستەوە کەرت کردووە... هەر بۆ زیاتر دڵگیری... کاکۆڵێک لەو قژە تەنکەت خستووەتە سەر برۆی چەپت... ناڕێکیش نیت... لە دەمی زۆر کچ دەبیستی... دەڵێن: قۆزی... زەردەیەکت هاتێ... بەڵام هەر جلە کۆنەکانت لەبەردا بوون... تا وا نەزانێ گرنگیت بەم دیدەنییە داوە...

دەشێ لەوەیاندا بە هەڵەدا چووبی... تۆ وات حەز کرد... مەزنی لە بێباکی دایە... ژینی بێباکیش ژن دەکوژێ... ئەوەش یەکێکە لەو فەلسەفە پووچانەت... تۆ ڕێز لە هەموو فەلسەفەکانی خۆت دەنێی... هەر جارێک... کە ئارەقی خۆشەویستی هاوڕێکانت دەخاتە سەر سەما... پێیان دەڵێی:

«ـ ئێوە سارد بن... ئەوان گەرمن... گەر وشک بن... ئەوان سەوزن، کە جێیان هێشتن... پێبکەنن... بزەی سەرکەوتنیان دەکوژێتەوە... دەتوێنەوە... مەگرین... ڕۆڵەکانم نەگرین... دەریایەک فرمێسک هەڵڕێژن... ئەوان سواری بەلەمی حەزێکی تازە دەبن... هەر لەم دەریایەوە بە عاشقە تازەکانیان دەگەن.»

هێشتا ئەم کورتە موحازەرەیە تەواو ناکەی... هەر یەکەی جرتێکی پڕ بە دەمی خۆیت بۆ دەکێشێ... شارەزای ناخ و ناوەڕۆکی توخمی مێینەی... مۆخیان دەناسی... بەڵام نا... نەکەی... خەریکە موچڕکێکی مرۆڤانە... ختوورەی مەردی و پیاوەتی داتبگرێتەوە... دیسانەوە... وا خەریکە جیوەی هێزت شەیتانیت دابەزێتەوە... بۆ تەنها جارێک... وەک ئەو خەڵکە بیر نەکەیتەوە...؟ یاسای کۆنی «حەمورابی» زیندوو نەبێتەوە؟ ددان بە ددان... چاو بە چاو...

پەنجەی شایەتمان هەر بەسەر زەنگەکەوە بوو... بەرلەوەی دایبگری... بە هەموو هەست و تواناتەوە... هەر بەو خەیاڵە توند و تەڕەت... دەتویست بچیتە ژوورەکان... کەوتیتە هەڵپەی ئەوەی بزانی... لەناو ئەم قەڵایە چی ڕوودەدا...

«ئاخۆ تەنیایە... یا مێردەکەی لە ماڵەوەیە...؟ نابێ لەوێ بێ... پیاوی پڕۆژە زل و هەرە گەورەکان... ئەو پڕۆژانەی دەفتەری پان وەک بەڕەیان دەوێ... ژمارەی زل و زۆر... قورس و درێژ... ژمارە... ژمارە... لەسەر ژمارە... ژمارە لەتەک ژمارە... کۆکردنەوە... دابەشکردن... دەرهێنان...

ژمـاره... ژمـاره... ژمـاره... ئای کـه قـوتابـی سـەرەتایی بووم... لـه ژمـاره و پێوان چەند بەستەزمان بووم... دەیەها جار لە ترسی مامۆستاکەم... مـیزم بە خـۆمـا دەکرد و بە قـاچ و قـوڵـا دەهاتە خـوارێ... کە بۆ سـەر کورسییەکەی خۆم دەگەڕامەوە... پێڵاوەکەم... یا پۆتینە لاستیکەکەم فلـقـەی دەهات... مناڵە چەتوونەکانی هاوڕێم پێدەکەنین... منیش چی بکەم... لە شـــەرمـــانا بـە دڵ و بە چـاو دەگـــریام... لـە زســـتـــاندا بـۆ ساتەوەختێ گەرم و خۆش بوو... دوایی هەستم بە ساردی دەکرد... پێی قـەڵس دەبووم... لە هـاوینیـشـدا فـێنک بوو... پاشـان پێـسـتـەی ڕانی دەسـووتاندم... ئاخـر چۆن ببم بە بازرگـانێکی گـەورە... قـۆنتـەراتچی... پیـاوی ئەو پرۆژانەی ژمـارەی زلیـان دەوێ... هـەر لە منـاڵیـمـەوە لەگـەڵ ژمارە و خزمەکانی دۆستایەتیم نەبوو... دایکە کلۆڵەکەم... تا ئێستاش بە چل دەڵێ «دوو جار بیست»... چۆن لەڕی و لاوازیم لە دایک و باوکەوە بۆ ماوەتەوە... دیارە نەبوونی و نەهاتیشم لەگەڵ ژمارەدا... هەر لەوانەوەیە... نا... ئەم شـتـانە نامـرۆخـێنن... ئێـسـتـا تەنیـایە... مـێـردەکـەی بەدوای پرۆژەکانیەوە ڕادەکا... گەر تەنیاش بێ... شەڕەکەمان خۆشتر دەبێ... دەبێ پاش ئەم چوار ساڵە هیچ مناڵێکی نەبووبێ... دەبێ چۆن بێ...؟»

سـەرت بـەرزکردەوە... درێژی و پانی و بەرزی کـۆشکەکە سـەرنجی ڕاکـێشـای... سـرِ و سـەرسـامی کـردی... چۆنە لایەنە لێـپرسـراوەکـان نایکەن بە خـەسـتـەخـانە... خـانووی هەتیـوە زۆرەکـانی ئەم شـاره... چێشتخانە... شێتخانە... خانەیەک لە خانەکان...؟؟ ئەم کۆشکە زلە تەنها بۆ دوو کەسـە...؟ شـەوانە کە درەنگ دەگـەڕێتەوە... لەم جـۆرە کـۆشکانە دەبینێ... تەنها ژوورێک یان دووانی داگیرساون... کەچی ئێوە... مناڵانی مـــاڵە هـەژارەکـــان... مـــاڵی تـەنهـــا یـەک ژوری... ڕاهـاتوون... هـات و هاوارتـان... هەناسـەتان... تف و جنێـوتـان... ئارەقـەتان... چرەدووکـەڵی

باوک... لایەلایەی پڕ خەمی دایک... گڕەی پەرمێز... هاژەی گۆرانییەکی بریندار... کە لە ئاشی ڕادیۆکانەوە دێ... تێکەڵ بە یەکتری دەبن... بۆیە کە لەبەردەم ئەم جۆرە کۆشکانە دەوەستن... گەلێ هەقتانە بترسن... ئاخۆ دیدەنی پاش چوار ساڵ لە ئازار و خەم و برین چۆن بێ...؟ بەڵام... لە هەمووی خۆشتر... ئەوەی ئەوپەڕی لەززەتە... تەزوو دەخاتە دەمارەکانتەوە... باڵی پێ گرتووی... خۆی ویستوویەتی... بۆ ئەم دیدەنییە هەوڵی داوە... بە درێژایی ساڵی ڕابردوو... ئەوەت زانیوە دەیەوێ بتبینێ... هەموو ئەو کەسانەی بە نهێنی چیرۆک و تراژیدیای ئەو خۆشەویستییە دەزانن... پێیان ڕاگەیاندووی... گەلێ عەوداڵە... چی دەوێ...؟ دوا جار پەردەی لەسەر ڕووی خۆی هەڵماڵیوە... خۆزگەی ئەم ڕۆژەت بوو... دیارە سەرەمەرگە... ئافرەت تەنها لە سەرەمەرگدا بانگت دەکا... پێیان وتی... لە هەموو شوێنێ ناوت شەکرە شیرینەی سەر زاریەتی... لێت دەپرسێ... وەک عاشقی گۆرانیبێژێکی غەمبار... کە بۆ دوا هەواڵی بگەڕێ... دوا گۆرانی... دوا دەستگیران... دوا چیرۆک... کەمێک زیاتر لە پێویست هەڵچووی... قەڵەباڵغ دیاریت... سێ چوار دڵۆپە ئارەقە... بەسەر لوتتەوە دەتروسکێنەوە... بیانسڕەوە... خۆ خڕکەرەوە... لەسەرخۆ... هێمنانە بیربکەرەوە... با ڕیس نەبێتەوە بە خوری... دوای ئەوەی دەست بە زەنگەکەوە دەنێی... دوای چەند ساتێکی چاوەڕوانی خۆی دێ... ئای کە خۆی دێ... بە دەنگە ناسکەکەی جارانی... دەڵێ: «کێیە؟» تۆش دەتەوێ وەڵامی نەدەیتەوە... تا دیدەنییەکە کت و پڕ بێ... کە دەزانێ تۆی... بە نازەوە دەرگاکەت لێ دەکاتەوە... لەش و لارە نەرم و شلەکەی شەپۆڵ دەدا... گۆشتی پڕی سەر کەفەڵ و سنگ و لا ڕانی دەکەونە سەر سووکە لەرز و سەمایەک... جاران وا بوو... دێ و وەک تاووس خۆی دەلەنگێنێ... لەژێرکراسێکی تەنک و سوور... زەرد...

سەوز... نازانی... بەڵام کاتی خۆی ڕەنگی سەوزی بەلاوە پەسەند بوو... ئێوارەیەکی فێنکی بەهارە و... سەوزیش ڕەنگێکی بەردڵە... دەشێ بۆنی سابوون و گەرماوی چەند ساتێکی لەمەوبەری لێ بێ... ئەو بۆنەی حەزی لێ دەکەی... چەند جوانە دیدەنی نێوان کوڕە قەرەجێک و شاژنی کۆشکێکی وا قەشەنگ... وەک خەون و ئەفسانە وایە... بە خۆت نەبوو... کەوتیتە هەزاران وردە پرسیار:

«بۆ لە بیری نەکردم... بۆ لەو بەهەشتە پڕ لە نازەی خۆیا لەبیری نەکردم...؟ لەو بەهەشتەی هەموو کچێک خەونی پێوە دەبینێ... ڕووتەڵەیەک... قەرەجێکی وەک منی لەبیر نەکرد...؟ چۆن لەبیری بکا...؟ منێک کەوا...

نا... ئەم نهێنییە با لای خۆم بێ... منیش شێتێکی گەورەم... لە هەر قوژبنێکی ئەم دنیایەدا... کێ ئیمڕۆ ماوە... بە یادی ئەوینێک بژێ کە تەواو مردو و بەسەرچوو...؟ چەند هەزارەها شەو تێپەڕیوە و لەناو دۆزەخی گەرمی ماچەکانیا لەیادی کردووم... ئای ژن... تەنها لەگەڵ پیاوێکا ڕابکشێی... هەموو شتێکی دیکەت لەبیر دەچێتەوە... چۆن توانیت بەسەر تەرمی منا باز بدەی...؟ باسکت خستە ژێر سەری یەکێکی تر...؟ کە من بە هێواشی دەمردم... تۆ ئارەقەی سەمات دەسڕییەوە... پێی ناوێ... هەمووی ڕۆیشت... بەس پێویستە ئیمڕۆ ئێوارە... ئەکتەرێکی بلیمەت بم... پاڵەوانێکی شێتی تۆڵە... ئەگەر پێستە سپییەکەت بکەی بە ڕەشماڵ... ڕەشەبامی تێ بەردەدەم... گەر بووی بە زەوییەکی وشک... من نابارم... چاوەکانت ببن بە زەنگی کەلیساش... هەزارساڵیش زرنگەی بێ... گەر عیسا بم ڕووی تێ ناکەم... بەرانبەری پەیکەری باڵاکەت... قەت نانوشتێمەوە... قێز و بێز لەو لەش و لارەت دەکەمەوە... ئەو لەش و لارەی دەیپەرستی... چەوری دەکەی... لووسی

دەکەی... گەندەترین مووی لێ لابدەی... بە لەززەتێک و سەرسوڕمانەوە... لە ئاوێنە بازنەییەکانەوە سەرنجی لێ دەدەی... نەخێر نامجولێنی... وردترین دەماری پیاوەتی چییە... دەیسووتێنم... هەرگیز گەشتێک بەناو کۆڵان و شەقام و کون و قوژبنی لەشتدا ناکەم... دەبێ وات لێ بکەم... وەک مۆمی بەجێماوی ئێوارەیەکی زۆر درەنگی سەر گۆڕی پیاوچاکێک بتوێیتەوە... بتوێیتەوە... دەشێ وا هەست بکەی بە تاڵە موویەکی زوڵفت بمبەستیتەوە... نا... نەخێر... با زوو کەم... کەواتە با دەست دابگرم و زەنگەکە ژوورەکان بلەرێنێتەوە... ئەگەر بزانێ منم... شاگەشکە دەبێ... بزانێ منم... زەنگەکە لە دڵیا لێ دەدا و دەنگ دەداتەوە...»

بە هێمنییەوە... یەک... دوو... سێ چوار جار دەستت بە زەنگەوە نا... شێت و شەیدا و چاوەڕوان بووی... چاوەڕوانی ئەو ساتە پڕ خۆشی و ترسە... هەر ئێستا پەردەی شانۆ دەکرێتەوە... دەست پێ دەکەی... ماوەیەکی درێژ وەستای... هیچ دەنگ نەبوو... بۆنی گۆڕستانێکت کرد... لەگەڵ خشپەیەک ئاوڕێکی دواوەت دایەوە... زەلامێکی خڕ بە جادەی کۆڵانەکەدا غل دەبۆوە... خێسەی لێ کردی... چاوەڕوان بووی... دوورکەوتیتەوە... ئەمجارەیان... بۆ ماوەیەکی درێژتر... یەک داگرتن پەنجەت داگرت و هەڵتنەگرت... ژوورەکە زۆر لەوە دوورتر بوو... گوێت لە زرنگەی زەنگەکە بێ... دوای چەند چرکەیەک چاوەڕوانی... خشە خشی سۆڵێک هاتە بەر گوێت... کەسێک بە زۆرداری سۆڵەکەی بەدوای خۆیەوە ڕادەکێشا... تا گەیشتە ئەودیو دەرگاکەوە... لەوە دەچوو چەند میلێکتان لە نێوان بووبێ... چاوت نەتروکاند... دەرگا زلە ئاسنییەکە کەلێنێکی تێکەوت... هەر لە کەلێنەکەوە دەموچاوێکت بینی... ئەو ڕووە نەبوو کە ساڵەهای ساڵە بوو... پێی ئاشنا بووی... ڕوویەکی چرچ و پڕ لۆچ و ناشیرین بوو... ڕووی پیرەژنێک... پیرەژنە جادووگەرەکانی

شـانۆگەرییـەکانی شکسـپیریان بیرهێنایەوە... گەلێ سـامناک و دژوار بوو... خـوێن لە ڕووتـا پەڕی... مـردووانە بە قـێـزەوە... بە بێـدەنگـی لەژێر چاوە کـوژاوەکـانییـەوە تێی ڕوانی... لە ترسـانا پرسـیـارەکەت ئاڕاسـتـە کرد:

ـ داپیـرە گـیـان... ئـێـرە مـاڵی خـاتوو «نەسـرین»...؟ بـە پێکەنینـێکی گەلۆرانەوە وتت:

ـ ناوەی مێردەکەشی نازانم

دەشــتـزانی... بەڵام خـۆت گـێل کـرد... بە تـووڕەبوونێکەوە وەڵامـی دایەوە:

ـ نەخێر

ـ چۆن... وا بزانم ئێرە خۆیەتی...

پێم وتی: هەو نییە (بێ ئەوەی سەیرت بکا.)

ـ ئاخر وتیان...

پیرەژن ڕستەکەی پێ بڕیت و لە جاران تووڕەتر گوتی:

ـ هـا... هووو... نێـرە بدۆشــەیە... کـوڕم تۆ نازانی خـاتوو «نەسـرین» وەک دەرپێ و ژێرکراس کۆشک دەگۆڕێ...

توند دەرگاکەی بە ڕووتدا داخست... تەقەی دەرگاکە کاسی کردی... لەودیوەوە هەر بۆڵەی بـوو... دوا ڕسـتـەیت بەلاوە سـەیر بوو... ڕسـتـەیەکی وا ڕووت و لە دەمــێکی وا بێ ددان بێــتــەدەر... بە هـەناســەســاردی گەڕایتەوە... گران هەنگاوت دەنا... وەک ئەوەی تەرمێک بەسـەر شانتەوە بێ... زەردی بەری ئاسمـانی بەردەدا و لێڵـتر دەبوو... هەمـوو گۆڕا... وەک گۆڕانی سـروشـتێک... دوای هـەر ڕەشـەبایـەکی شـێت... کۆڵانە کپـەکـەت بڕی و کـەوتیـتـە سـەر شـەقـامـە سـەرەکـیـەکـە... دوا شت کـە بیـرت لـێ دەکردەوە:

«چ ڕۆژێکە و دەبێ بێ... کـە هەمـوو کـەلاوەکـان ببن بە کـۆشک...
ئەگینا هەموو کۆشکەکان دەبنە کەلاوە...!»
سلێمانی ـ کۆتایی «١٩٧٩»

* لە ژمارە «٤»ی «نووسەری کورد» خوولی دووەم ـ ئابی «١٩٨٠».

بێوەژن

بەم سەر لە بەیانییە زووەی هاوین... بەیانی پڕ لە خەون و لەززەت و توانەوەی کورتی شەو... لەژێر لێفە تەنکەکەی هاتە دەر... لێفەیەکی ناوئاخن لۆکە کەم... هەستایەوە... لچک و لێوی کراس و کەواکەی بەردایەوە... دۆخێنەکەی خزا بوو... دەستی گەیاندێ و هەڵکێشایەوە... لەشی وشک و تینووی بیابانێکە... بە درێژایی پەنجا ساڵی تێپەڕ و بەسەرچوو... تەنها یەک ساڵ بارانی دیوە... شەو و ڕۆژی ساڵانێکی زۆر دێن و دەڕۆن... ئەو هەر ئەو بیابانە تینووەیە... گەلێ لە بیابانیش بەفیزترە... هیچ بیابانێکی مەزن و گەورە تینوێتی خۆی ناشارێتەوە... بیابان دەتەقێ... دەقڵیشێ... ڕێبوارە ماندووەکان ون دەکا و دەیانکوژێ... گەر تووڕەش بێ... ڕەشەبای شێتی ڕۆژهەڵات و ڕۆژئاوا دەنێرێ... گوند و شار و وڵاتە دوور و نزیکەکان پڕ دەکا لە خۆڵ و تۆز... بەڵام ئەم بێوەژنە بیابانێکی وشک و هێمنە... سی ساڵی پڕ باران تێپەڕیوە... ئەم تینوێتی... خۆی شاردۆتەوە... تینوو بۆ بارانی سەدەها زستان... دەیشارێتەوە... چونکە گوند و پیاوە ماقووڵەکانی نەیانهێشت... شەرم و ئابڕوو... ئەو دەڵەمەیەی لە سکیا بوو... مامەکانی دەڵەمە... خاڵوانی دەڵەمە... ژنانی مام... ژنانی خاڵ... خوشکانی خاڵ و مام... خاڵۆزا و پورزا و ئامۆزا... کۆبوونەوە: نابێ شووبکاتەوە... شوورەییە...!! کێ دەیگوت وا زوو دەمرێ... خۆشی ویست... شووی پێکرد... ساڵێک

نەسوڕایەوە مرد... بێوەژنێک و تەنیایی و ساوایەک... بەس ڕۆژگار دێ و دەڕوا... ئەوەتا ئاوڕێکی لای چەپی دایەوە... سەیرێکی چیغەکەی کرد... کێ لەو باوەڕەدا بوو... ئەو بێچوەی لە گوند و شار... لەسەر سنگ و پشت بەخێوی کرد... ئێستا یەکەم مانگی زاوایەتی بێ...؟؟ ئافرەتێکی ڕووسووریشی لەلاوە خەوتبێ...؟؟

ڕووەو ڕۆژهەڵات ڕووی وەرگێڕا... تەم و تاریکی شەو گرد و چیا دوورەکانی داپۆشیبوو... هێشتا شەفەقە... ماڵەکەشیان لەسەر گردێکا گیرساوەتەوە... دەتوانێ دەیەها سەربان و ناو حەوشی نزیک ببینێ... سەدەهای نە دوور و نە نزیک... هەزارەها سەربانی دوورتر... کەڵەگەتییەکەی زیاتر وای کرد شتە نزیکەکان نزیکتر ببینێ... یەکەم بەیانییە حەز بەوە بکا چاو بە سەربان و ناو حەوشەکانا بگێڕێ. لۆچی کراس و کەواکەی ساف کردەوە... دەستێکی گەیاندەوە لاستیکی نیفۆکەی... زیاتر هەڵیکێشایەوە... دەمەو نوێژی بەیانە... دەبووایە وەک ڕۆژانی دیکە... هەزارەها ڕۆژانی تر... بەسەر پێپلیکەکاندا بێتە خوارێ... بە ئاوی بەرمیلەکە دەستنوێژ هەڵبگرێ... بەڵام خەونە پڕ شەرمەکەی ئەمشەو لە نوێژی چوواند... بەیانیان خوارەوە... ناو حەوشەکە... ژوورەکان سارد و خامۆش و پڕ ترسن... بەیانیان بەرماڵەکەی بەرانبەر دوو وێنەکە ڕادەخا... وێنەی باوک و کوڕ... هەردوو وێنەکە هی تەمەنی گەنجێتین... ڕووخسار و ئاکاری یەکدی هەڵدەگرن... وێنەی باوکەکە زەرد هەڵگەڕاوە... سیمای مردنی پێوە دیارە... لە چەند لایەکەوە تەقیوە... جامەکەشی ناگۆڕن... نەبا وەکو ئێسقانی خاوەنە مردووەکەی ببێ بە ئارد... زۆربەی بەیانیان هەر بەسەر بەرماڵەکەوە... سەیری وێنە زەردەکە دەکا و دەگری و دەکرۆزێتەوە:

«زوو جێت هێشتم...!»

هەندێ بەیانیان دایدەگرێ... تێر سەیری دەکا... ماچی دەکا... بۆی دەگری و چاوەکانی دەسڕێتەوە... کە تێر گریا بە بزمارێکەوە هەڵیدەواسێتەوە.

ئیمڕۆ بەیانی... لەژێر کراس و کەوا خمدارەکەی... لە نێوان تاریکی و تەمی ئەم بەیانییە زووەدا... لە دوورەوە لە تابلۆیەکی ڕەش دەچێ... بێوەژن زۆریان ڕەش پۆشن... ئەمیش هەروا... سێی ساڵە ڕەشی پۆشیوە... هەتا لە زەماوەندی کوڕە تاقانەکەیدا... کەسێ لای لێ نەکردەوە... داوای لێ بکا... ئەو جلە ڕەشانە بگۆڕێ... دراوسێیەک... خزمێک... پیرەمێردێک... پیرەژنێک... کوڕێک... کچێک... هەتا کوڕەکەی خۆی... ئەو کوڕەی لە پێناویدا گۆشتی ئەو لەشە ناسک و جوانەی بۆ تواندەوە... گوند و شاری بڕی... ئەو ماڵ و ئەو ماڵ... کارەکەری... جلشۆری... نان پێوەدەری... پێنج ساڵان بوو کە بە کۆڵی دادا و لە زوڵمی خاڵوان و مامان گوندی جێهێشت. لە شاری پڕ لە مەند و شێت خۆی ون کرد... بە ڕووی ئەو پیاوانە دەوەستا کە خوێنی گامێشێک لە دەمارەکانیانا دەسوڕێ... ئەم کون و ئەو کون خۆی دەشاردەوە... شوێن پێیان هەڵگرتبوو... ڕژانی خوێنی خۆی لەبەرچاو بوو... بەڵام ئەو ڕۆژە پڕ ترسانە ڕۆیشتن... ئێستا ئەم کوڕەی ناو چیغەکە... دێوی هەموو ترسێک ڕاودەنێ...

بە هەموو لایەکدا ملی وەرچەرخاند... دیسانەوە سەربانێکی زۆری بینی... کۆشک... خانووی هاکەزایی... خانووی قوڕ... چەندانێکی تر نە کۆشک و نە قوڕ... ڕیزێکی زۆر لە جلی هەڵخراوی شەو... ئاریەلی زۆری تەلەفزیۆن... چوارپایە و قەرەوێڵە... پەردە و کوللەی زۆر... ڕەنگاوڕەنگ... سوور... سپی... زەرد... هێشتا زووە و لە شیرین خەودان... لە هەرچوارلاوە کوللەکان دادراونەتەوە... خەوی بە جووتەش وەئاگاهاتنی

وا زووی ناویَ... جەستەی منالّە وردیلەکان بە سەربانەوە نووساون... چەند سەربانێکی چۆڵ... چەندانێکی دیکەی قەڵەباڵغ... سەربانی شوورەدار... سەربانی بێ شووره... شوورەی نزم... شوورەی بڵند... لەم گەڕەکەدا ژمارەی چیغەکان لە کوللە زیاترن... لە هاوینا هەموو شتێ نیمچە ڕووتە... حەز دەکا تەڕ ببێتەوە... لە وشکایی ناو ناخی خۆی قەڵس و بێزارە... مرۆڤ... باڵندە... درەخت... تەنها ئەو خەمی پیرە درەختێکی هەیە و ئاو نایگاتێ... درەختێک بۆ دڵۆپێک ئاوی بزر ڕەگی بە ناو ناخی زەوییەکی وشک و سووتاودا ڕۆبچێ... درەختی پیر و بێ ئاو چرۆ ناکات... هەموو شتێ دەگۆڕێ... لەباتی داری ڕادیۆ کۆنەکانی زەمانی زوو... ئاریەلی تەلەفزیۆن بەسەر زۆربەی سەربانەکانەوە دیارن... خواردن... نوستن... جل و بەرگ... دەموچاو... قژداهێنان...سەربان... شەقام... ئافرەت... پیاو... ناو... هەمووی گۆڕان و دەگۆڕێن... ڕەنگ وەردەگرن و ڕەنگ بەردەدەن... تەواو... ئەم بەسەرچوو... تەنها خەمی خۆی هەڵدەگرێ... وەک منالّێک دوای کۆلارە ونبووەکەی ڕابکێشێتەوە... لەسەرخۆ نیگای دوور هەڵفڕیوی گەڕاندەوە... لە چیا دوورەکانەوە بۆ گردە دوور و نزیکەکان... سەربانە دوورەکان... سەربانە دوور و نزیکەکان... نزیک... نزیکتر... دوایی لە سەربانەکەی خۆیانا گیرسایەوە... ئەو سەربانەی لە سەری و لە ژێریدا سالآنێکە هەر بە تەنیا دەخەوێ... شتێک لە سەربانەکە سەرنجی ڕانەکێشا... گەر ئەم چیغە نەبێ سەربانێکی ڕووت و چۆڵە... کە بۆ دووبارە سەیرێکی چیغەکەی کردەوە... لە ناخەوە داچڵەکی... دیمەنەکە ئاسایی نەبوو... موچڕکی ساردی پیا دەهات... سەرتاپای گیانی کەوتە مێرووله کردن... بە برینێکی نادیار و شاراوە کولایەوە... کلاوەی چۆکی شل بوو... کەمێک دەلەرزی... هەستێکی تێکەڵ لە ترس و شەرم دایگرت... جۆگەلەی سەر برپرەی

پشتی ئارەقەی کرد... چاوەکانی داخست... دووبارە هەڵیهێنایەوە... بە کزی سەرنجی دیمەنەکەی دا... چیغەکە لە یەک لاوە کرابووەوە... بە پەردەیەک دادرابووەوە... لەژێر پەردەکە دوو پێی لووس و بچکۆلانە و دوو پێی گەورە و بۆری بینی... لە ژێرەوە... لە تخووبی پەردەکەوە ترازا بوون... دوو بەلەکی تووکن و دوو بەلەک و پووزی لووس لە یەکتری ئالآبوون... وەک دوو ماری ئەستووری ئاشقەوماشقە بە یەکەوە نووسابوون... خاو و ماندوو ڕاکشابوون... پزووی دەرپێی ئافرەتەکە تا چۆکانی هەڵکشابوو... ئارەزووی کرد وەئاگایان بێنێ... ئارەزووشی نەکرد... نەشیاوە... مانگی یەکەمی بووکێنی وەئاگاهێنان گوناهە... ویستی وەک خەونی خۆشی کوێرێک بەیادی بێنێتەوە... بیری چۆتەوە... دوو بەلەکە لووسەکە لە بەلەکە تووکنەکان خڕ و پڕترن... لەوە دەچێ خوێن و هێزیان لە بەلەکە تووکنەکانەوە وەرگرتبێ... لە دڵی خۆیەوە گوتی:

«یەکەم ساڵ ئێمەش هەر وا بووین... هەر ئەو ساڵە و هیچی تر...!»

دیمەنەکە زیاتر ماتی کرد... دیسانەوە لە دیمەنەکەوە نیگای ڕووەو ڕۆژئاوا هەڵبڕی... چاوێکی بە سەربان و کوللە و چیغ و ئاریەل و حەوش و کۆڵانەکانا خشاندەوە... بیری لە ساڵانی کۆن و زوو کردەوە... پەنجا ساڵی تەمەن... چی کرد؟ چی بکا...؟ هەموو ژیانی وەک مۆمێک بۆ کوڕەکە داگیرساند... خەم و ترسێک دنیای ژێر ئەم شەفەقەی لێ تاریک کرد... ترس و خەمی ئەو ئافرەتەی مانگێکە کوڕەکەی لێ زەوت کردووە... ئیتر ئەم چاوەڕوانی چی دەکا؟ لەم دواییەدا پیرەمێردێکی زۆر هاتن و داوایان کرد... ئاخۆ شیاوە دوای ئەم تەمەنە درێژە جلە ڕەش و خمدارییەکەی دابکەنێ...؟ ناشێ... بیری کەوتەوە... شەوێکیان کوڕەکەی چی پێ کرد... زانی بووی مامە عەبەی توتنچی داوای کردووە... ئەو

شەوە هەزار جار تلایەوە... هەر ئابڕووی برد... دراوسێیەکان گوێیان لە هەرا و قاڕ و قیڕەکە بوو... کوڕەکەی هەر دەینەڕاند:

«شەرم ناکا... بە پیری خۆی تەڕ دەکاتەوە...؟!» خەڵکی دەوروبەری سەربانەکە مات و سەرسام بوون... ئەوانەی بە پێوە بوون... دانیشتنەوە... ئەوانەشی کە دانیشتبوون لە حەژمەتانا هەڵسانەوە سەرپێ... گوێیان لێیان بوو کە دەیانگوت:

«توو خوا گوناهە... زوڵمە... گەلێ زوڵمە وای پێ بکرێ.»

ئەو شەوە بە کوڵ بۆ بەختی خۆی گریا... پرسەیەکی بیرکەوتەوە... مێردی «زێرین»یش مرد... بێوەژن زۆر بووینە... ئیمڕۆ بە کامی دڵی خۆی دەگری... ئیتر بۆ نەگری... هەر ئەو تنۆکە فرمێسکانە خەمەکەی دەشۆنەوە...

کت و پڕ گوێی لە تەقەی دەرگاکە بوو... وەئاگا هاتەوە... دەبێ کێ بێ؟» لەسەرخۆ هەنگاوی نا... گەیشتە ئاستی گویسوانەکە... سەری خوارکردەوە... تەنها جامانەکەی بینی:

- فەرموو کوڕم... کێی؟

- داپیرە... جوامێر وەئاگایە؟

وشەی «داپیرە» لە ناخەوە هەڵیکەند... کە دەموچاوی کابرای بینی... ناسییەوە... هاوڕێی قوڕکاری جوامێر بوو... ئێستا زۆر شیاوە وەئاگای بێنێ... لەودیو چیغەکەوە بە دەنگێکی پڕ لە خەم و گریان و بێزارییەوە بانگی بکات:

- جوامێر... کوڕم جوامێر...

جوامێر لەگەڵ دەنگەکە داچڵەکی... وەئاگا هات... هەستایەوە... خۆی لێک ڕاکێشایەوە... چاوەکانی هەڵکڵۆفت... هەر بە جلی ئیشەوە نووستبوو... جلی ژێر باری گەچ و خۆڵ و قوڕ... خۆ گۆڕینی

نەدەویست... لەژێر چیغ و پەردەکە هاتە دەرێ... دایکی سەیری دەکرد... هەناسەی حەوانەوەی دەدا... بەلەکەکان لە یەکدی بوونەوە... یەکتریان ئازاد کرد... ناخۆشترین ئازادی...! گریی نهێنییەک لە ناخی بێوەژنەکەش کرایەوە... جوامێر بەرەو قاڵدرمەکان ملی نا... دوو دوو پێپلیکەکانی دەبڕی... بە حەوشەکەدا دەگەڕا... بۆ کڵاشەکانی دەگەڕا... دۆزییەوە... لەپێی هەڵکێشا... لە خوارەوە دەنگی هاتە بەرگوێ:

ـ ئەی «چا»کە دایکە...؟

دایکە وەڵامی نەبوو... بە شەرمەوە سەری داخست... یەکەم بەیانییە چای بۆ لێ نەناوە... ئەم خەون و خەیاڵە چی بوو؟ کەی وابوو؟ تەم و تاریکی ڕەوییەوە... تەقەی دەرگاکە هات... کوڕەکەی کردییەوە... دایخستەوە... کز و مات هەر بە پێوە وەستا بوو... بووک هەڵنەستا... بێدەنگی و تەنیایی خەمێکی قورسی بۆ هێنا... ژانی گەردەلوولێکی بەتین ناخی پڕ تۆز و خۆڵی خەم کرد... سەرکەوت... تا قورگی گرت... ئێستا لەژێر کارەساتی ڕۆژانی ئێستا و ڕابردوویدا دەیناڵاند... بێدەنگ دەیناڵاند... تازەبووک هەر هەڵنەستا لە خەو... تا تۆزی ئەم بێدەنگییە بماڵێ... زەردەی خۆر دەرکەوت... هێدی هێدی تاریکی سەربان و حەوشە و کۆڵانەکانی ڕاونا...!

سلێمانی ـ کانوونی دووەمی «١٩٨٠»

* لە ژمارە «٥١٦»ی هاوکاری بڵاوبۆتەوە.

گرێ

هێمنانە... بەڵام بەترسەوە چاوەڕوانیت دەکرد... دەنگێک هاتە بەر گوێت:

ــ شەوە درەنگە بۆ ناخەوی...؟

بۆ بخەوی... ئەمشەو منداڵێک... خاوەن دوو چاوی زەق و زیندوو لەدایک دەبێ... ئای لە بینایی...! لە ترسی ئەم چاوەڕوانی و زانە بێ دەنگە سنگی خۆت قانگ دا... جگەرەت بە جگەرە دادەگیرساند... یەک دوو جاری تریش پورە مەنیجی مامان قیژاندی... داوای لێ کردیتەوە بخەوی... چ پیلانێکی بەدەستەوەیە... مەنیج و ژنەکەت زۆر نهێنیان لە دڵە و نایدرکێنن... نە مەنیجی مامان... هەرچی فریشتەی خێر و شەڕ هەیە لە ئاسمانەوە هاوار بکەن... تۆ ناخەوی... چەند حەز دەکەی گوێت لە یەکەم زریکەی بێ... زریکەیەک ماڵەکە وەک پەڕەی کاغەز بلەرێنێتەوە... زیاتر خۆت گرمۆڵە کرد... چمکی کەواکەت ڕاکێشایەوە ژێر خۆت... دەستت دەکوتا... بەدەوری خۆتا دەتکوتا... بەدوای گۆچانەکەدا دەگەڕای... دۆزیتەوە... چەقاندت و هەر بە دانیشتنەوە خۆت بە کامەکەی شۆڕکردەوە... وا هەست دەکەی... ئەمشەو هەموو شتێکت لێ زەوت دەکەن... دەشێ ئەو دەڵەمەیەی ناو منداڵانی دایکیشی ببەن... ئەمشەو دار و بەرد... وێنەی سەر دیوار... مەنیجی مامان... ژنەکەت... پشیلە ڕەشە... ببنە شەوارە و منداڵەکە بڕفێنن... دەیبەن... دوور دوور

دەیبەن... بۆ دورگەیەکی پڕ لە نهێنی ئەم جیهانە... وەک زانەکەی «موسا» کە چۆن خرایە سنووقێکەوە دواییش بە ئاوی دا دەدەن... بەختیشت ئەوە هەڵناگرێ فیرعەونێک بەخێوی بکا... دەترسی بە سنووقەوە نەهەنگێک قووتی بدا...

شەو درەنگە... چاوەڕوانیت... لەوە دەترسیت خەو خۆشیی ئەم چاوەڕوانییەت لێ بستێنێتەوە... لە دەرەوەش هەورێکی ڕەش و چڵکن بەری ئاسمانی گرتووە و ئەویش نازێ... بەڵام چەخماخەی بروسک پەیامی خۆی دەگەیەنێ... ناڵە و گرمەی گەواڵە دنیا دەهەژێنێ... ترسێکی مەزنتر بەسەر دڵ و دەرونتا دەبارێنێ... نەک مەزنتریش لە خەم و نەهامەتی چاوەڕوان نەکراوی ئەم زانە خامۆشەی ئەمشەو... نا خوا نەکا... وا بێ تۆ دەمریت... وەک ماسی لە ئاو دەربهێنن هەناسەت لەبەر دەبڕێ...

ژوورەکە زۆر بێدەنگە... تەنها دەنگ: مژی قووڵی جگەرەیە و خشەی سۆلی مەنیجە و زریکەی ناوەخت و کت و پڕی ژنەکەتە کە ڕاتدەچڵەکێنێ... لەگەڵ هەر زریکەیەک زەرفێک جنێوت بۆ دەنێرێ... کەچی تۆ بەم زریکانە شاگەشکە دەبی... ختووکە و موچڕکی شادی دەمارەکانت خاو دەکەنەوە...

سەرت خستبووە سەر هەردوو ئەژنۆ بەیەکەوە نوساوەکەت... بیرت لە کوێرایی دەکردەوە... زۆر کوێر هەن چاوساغیان بووە... دەشێ بەختی تۆ ڕەشی بهێنێ... چ کۆست و کارەساتێکە... نوشوستییە گەر وەک خۆت کوێر بێ... نا... ئەم خەیاڵە ناخۆشە چییە؟ ئەمە نە یاسای خوایە و نە هی سروشت... بۆ ئەم نەهامەتییە دووبارە ببێتەوە؟ هەردوو دەستەکانت بەرزکردەوە... بە هەڵکڕوزانێکەوە پاڕایتەوە... هاوارت کرد... ژوورەکە دەنگی دایەوە:

ـ خوایە... خوایە...؟؟!!

ژنەکەت بەدەم ناڵە و زریکەوە وەڵامی دایتەوە:

ـ لە بن هەنگڵت دا...

گۆچانەکەت بەلاوە نا... خۆزگەت خواست کوڕ بێ... سوورەت و پیاوچاک نەما پەنای بۆ نەبەی... دەستە و دوعا وەستا بووی... ئەمشەو... دەشێ زۆر ئافرەت ئاوس بن... زۆریش بزێن... زۆریش لەباریان بچێ... زۆریش بەسەر مناڵەوە بمرن... نا... وەختی مردن نییە... گرنگ نییە... ژنەکە دەمرێ... با بمرێ... بەس مناڵەکە؟ نەخێر... ئەوەیان زانێکی سادە نییە... زانی دوو چاوە... زوو گەورە دەبێ... هەر بەم دوو چاوە لەباتی تۆ... دار و بەردی زەوی و ئاسمان و ڕووناکی و تاریکی دەبینێ... مەزن و مناڵی شار... پیاوە شەڕفرۆشەکان... سەگە بەڕەڵلاکان... ژنە چەقاوەسووەکان... کۆڵانە تەنگەبەرەکان... ئەوانە و هەزارەها هەزار شتی تر دەبینێ... دەتوانێ ببێ بە خەفیە و بە دوای ئەم ژنە سووک و چرووکەتەوە بکەوێ... لە ئێستاکەوە بیر دەکەیتەوە... چۆن ببێ بە سیخوری ئەم ژنە بێشەرمە و سڕ و نهێنیەکانت لەلا بدرکێنێ... هەموو ڕۆژێک دەستت دەگرێ و بە شەقامەکانا دەتگێڕێ... دەبێ بە گۆچانی دەستی ڕاستت... مناڵە نەگریسەکانی شارت لێ پاس دەکا... جارێکی دیکەش هاوارت کرد و کڕوزایتەوە:

ـ خوایە کوڕ بێ...

ژنەکە بەدەم ئاهی ژانێکەوە وەڵامی دایتەوە:

ـ وەک تۆ کوێر بێ...

ئەمە ژنە یا ئیبلیسە...؟ چ ئافرەتێک لە پارچەیەک جەرگی خۆی بێزارە... حەز بە نەبوونی بکا...؟ کەواتە خەڵکی ڕاست دەکەن... بۆیە پێت دەڵێن مەلا دەییوس...! ئەم قسەیە هی دڵیەتی یان قینی بەرە ژانێکە...

ناوێکی خۆشی لێ دەنێی... لە زۆر کەسیش دەپرسی:

ـ کوڕێکمان بووە... چ ناوێک خۆشە...؟

خەڵکیش پێت دەڵێن: ناوی خۆش زۆرە... ئەو ڕۆژە ناوێکی خۆشت بیست... بیرت چۆتەوە... زەینت وەک چاوەکانت کوێر بووە... زوو زوو شت لەبیر دەکەی... بەڵام هەرگیز بیرت ناچێ... سەهۆڵی ئەم زستانە سڕەی دەماری غیرەت و پیاوەتی سووتاندی... قەت بیرت ناچێ... دوو بەتلی شەو ڕاشکاوە... هیچ دیار نییە... ناشوێری بپرسی... کەس وەڵامت ناداتەوە... مەنیج مڕ و بێدەنگە... خامۆشانە چاوەڕوانیت... چاوەڕوانی پارچە گۆشتێکی نیمچە زیندوو... هەر ئەو پارچە گۆشتەیە و دەبێ بە مرۆڤێکی بینا ڕوون... چاوەڕوانی دەکەی تا دەست دەکا بە گغە و بڤە و گاگۆڵکێ و... دوایی پێ دەگرێ... دەدوێ... ڕەش لە سپی جوێ دەکاتەوە... بەری لافاوی ئەو گومانەت بۆ دەگرێ... کەپری ئارامیت بۆ بنیات دەنێ... ئای لەو غوربەت و چاوەڕوانی و گومان و بێدەنگییە...! ئەوەشیان چەندساڵێکی پڕ لە دەرد و مەینەتی دەوێ... مەگەر ئەو بێچوە بە ئاگردانی ماڵەوەی ببەستێتەوە... بەس منداڵکارە و لەوە دوورە ببێ بە دایک... بووی بە دوورگەیەکی سووتاو... پشکۆی ئاگریش زیاتر دەبارێ... ڕووناکی... زەوی و حەوت ئاسمان دەشواتەوە... بەس تۆ نەبێ... تاریکایی لە چاوانتا هێلانەی ئەبەدی خۆش کردووە... چەند ساڵێک لەمەوبەر... دنیا دنیایەکی دیکە بوو... تۆ هەر خۆت بووی... تاک و تەنیا... دوایی ترسای... لە پایزی تەمەن ترسای... ناشتوانی دەستبەرداری ئەو ئافرەتە بی... کێ دەڵێ... ڕۆژانی داهاتوو ترس و مەینەتی بۆ هەڵنەگرتووی...؟ ئەگەریش چی گۆمی خەمت لێخنتر بووە... بەڵام «تۆ»یەکی بێ چاو چیت بۆ دەکرێ...؟ هەموو کەس ئاژاوە بنێتەوە... کوێر بۆی نییە... بێدەستەڵات و پەککەوتەیە... ساوایەکە بەتەمەن...! دەبا هەر هاوینی گەرمی گومان

ئارەقە لە خوێنی هەڵچووتا دەرکا... هیچ نەبێ ئەم جۆگەلە پڕ لەززەتە بە بیابانی لەشی سووتاوتا تێدەپەڕێ... هەن بە چاو کوێرن... زۆریش بە دڵ... تۆ تا دوێنێش بە دڵ و بە چاو کوێر بووی... ئێستا خوێنێکی گەرمتر بە شادەمارە سیسەکانی دڵتا دەسووڕێتەوە... تاکەی چاوەڕوان بی...؟! تاکەی بێ هیوا و هۆ... شەقامەکانی شار بتقۆزنەوە... لەوێوە بۆ وێ... لە مناڵیتەوە تا ئێستا... ئەو مزگەوتانەی جمەیان دێ لە برسی و شێت... گۆڕستانەکان... ماڵی پرسەدار... بازاڕی پڕ لە چاک و خەراپ... شێت و مەند... سەر شۆستەکان. جێ نەماوە بە دەنگە ناسازەکەت... خەڵک بێزار نەکەی... دەڵێن کوێرە مەلای دیکەی شارەکە... هەموویان دەنگیان خۆش و زوڵاڵە... زەنگۆڵە... تەنها تۆ نەبێ... بۆق ئاسا دەقیرێنی... مناڵانی بەرەڵڵای شاریش بەدواتەوەن... سۆڵ و مێزەر و گۆچانەکەت لێ دەرفێنن... چاوێلکەکەت پێ دەگۆڕن... ئەو چاوێلکەیەی کیم و لیکی چاوەکانت دەشارێتەوە... جار جاریش بەردباران دەکرێی... تۆ کۆلکە مەلایەکی کوێری یا شێت...؟ نازانی... دەبێ ئەو خەڵکە شتێکی هەبێ گاڵتە و ڕابواردنی خۆیانی پێ مەیسەر بکەن... ئەوە هەمووی قەی ناکا... خۆ هیچ نەبێ... سەر لە ئێواران... دوای قاڕ و قیڕ... هات و هاوار... جوێن و نەفرەتی لێ کردن... فرکان فرکان... بەپەلە دەگەڕێیتەوە... بۆ ناو گەرمی و نەرمی ئەو پێخەفە... گۆشت و خوێن... سەر سنگێکی پڕ لە مێخەک و سملّ... ژەمێکی چەوری ژێر هەڵم... ئەوسا کون و کەلەبەری ژوورەکە دەبێ بە جیهانێکی پڕ لە نهێنی و تەلیسم... هەر بە سەری پەنجەکانت بەدوای مانای شتەکاندا دەگەڕێی... هەرچیت بکەوێتە بەردەم... دەستی لێ دەکوتی... دەیپشکنی... هیچ شتێک لەنێو چنگتا ئارام ناگرێ... توڕی هەڵدەدەی... هەر لە سەرەتاوە زۆر نوێژی بەیانیانت دەچوون... دەبوون بە قەرز... هەوەڵ جار

چێشتەنگاو دەتگێڕانەوە... پاشان وازت لەم خووەش هێنا... گوتت: «هەقمە»... تامەزرۆی بووی... گەلێ گەلێ نەوسنیش بووی...!!

ئەو ڕۆژە لە شەقامێکی وەک دڵت چۆڵ وەبیریان هێنایتەوە... ئەو منداڵە نەگریس و سوڕگمانە... فڕکەی بەردێک و هات و... چاوێلکەکەتی ورد و خاش کرد... کەوتە کۆشتەوە...!

« ـ کە لەگەڵما ڕادەکشێی با چاویلکەکەت هەر لە چاو بێ... کیم و لیکی دەمرشێنێتەوە...!

ـ وا بۆم ناکرێ...

ـ بۆت ناکرێ... ملت دەشکا...

ـ ئەوە چیتە...؟

ـ دەڵێی گامێشی مشەت دێ... کەمتر خۆت بە سەرما داگرە...

ـ چاوەکەم بۆ خۆتم لێ تاڵ دەکەی...؟

ـ بەقوربانم بی... کوێری پیس... من ئەو چاوە کوێرانەی تۆ بم...؟ زووکە...

ـ ئاخر...

ـ بیخە چاوتەوە... گوتم بیکەرە چاوتەوە...

ـ ئەوەیان چۆن...؟ کەس بە چاوێلکەوە ئەم بەزمەی بۆ کراوە...؟

ـ کەواتە بوەستە... با فوو لە چرا کەم...»

نەیدەویست بتبینێ... پێی قەڵس دەبووی... پێت دەڵێت: چاوەکانت لە دوو چاڵی پڕ پشیلەی تۆپیو دەچن... ئەم قسەیە دەمارەکانی زەوقت سست دەکەنەوە... ئاگری هەوەست دادەمرکێتەوە... تەواوی ناکەی... وەک لێفەی شڕی هەتیوێک فڕێت دەدا... چیت لە دەست دێ...؟ ڕوو وەردەگێڕی و بە دڵ دەگری... تا خەوێکی قووڵ دەتگرێتە باوەشی... تۆ هەر دەگری...

زریکەیەک وریای کردیتەوە... ژوورەکە وەک پێویست گەرم نییە... لە ئێوارەشەوە... مەنیج ڕایگەیاند: نەوت کەم ماوە... بەشی ئەم شەوە درێژە ناکا... خەمی ئەوە دەخۆی... منداڵەکە لەنێوان ساردی و بێ بەزەیی ئەم دوو ژنە لەدایک ببێ... بەڵام نە تۆ نە ژنەکەشت... هەست بە سەرما ناکەن... تۆ چاوەڕوانی زانێکی گەلێ گەورە و بەخت بەخشش دەکەی... ئەوەش گەرمی داهێناوی... ژنەکەشت لە تاوی لنگەفرتێ و خۆ خواردنەوەی بەرە ژان و باڵ هاوێشتن و لێو گەستن... کەوتۆتە سەر ئاو و ئارەق... مەنیجیش کەیفی خۆیەتی... بەڵام ئەی منداڵەکە...؟ سەرت بە تەنیشتا لارکردەوە... کەمێک بۆ سەرەوە هەڵتبڕی... برۆکانت وەک دوو باریکە داوی شاخی زیندەوەرێک... زیندەوەرێکی زەبەللاح بە ترسەوە دەتجوولاند... گۆشەی دەمت لە بارێکی خوار دابوو... چیرۆکی خەم و ترس و چاوەڕوانی دەنواند... بیردەکەیتەوە:

«دوای بوونی... خۆشی بێ و ترشی بێ... دەیبەمەوە لای پیرە دایک... پێی دەڵێم: ئەم ژنە سووک و چرووکە و ئاگات لێی بێ... با هاتوچۆی بە کەیفی خۆی نەبێ... پێی دەڵێم: لێی دوودڵم... خۆ گوێم لێیە... خەڵکیش لە بازاڕ و کووچە و کۆڵان... مەزن و منداڵ پلارم تێدەگرن... دەڵێن: ئەها مەلا دەیووس... ئەها مەلا گەواد... چ... چیم بە خۆم کرد...؟ خۆزگە چاو ساغ دەبوم... ئەوسا دەمزانی ئەم ژنەم لە چ قوڕێک دروست بووە... هەمووی لەژێر سەری مەنیجی مامانە... لە بەختی من... لەم دواییەدا چاک دەستی داوەتێ... تا خۆی گەنج بوو... بازاڕ هەر بازاڕی خۆی بوو... هەر لە زوویێکەوە گومانم لێی کرد... پیرە دایک وەک گوڵ خزمەتی دەکردین... ئەوسا مەنیجی لێ دوور دەبێ... دەشێ پێمەوە داسکەنێ... زانیم بۆ ئەو بەزمە دوورکەوتۆتەوە... هەر بۆیە بوومەتە مەزاق و گاڵتەجاڕی شار... ناوێرم لە شوێنێ دانیشم و چوار

ئـایەت بـخـــوێنم... بـە جـــرت و بەرد دەورم دەدەن... کـێ بـە خـــەمی کـێ دەزانـێ...؟ ئەم خـەڵکە زۆر لەوە بـێ ئابرووترە کـە من تێـیدەگەم... منم و... منێکی سـەقـەتیش چیم بۆ دەکرێ...؟ چ دۆزەخـێکە تێی کەوتووم... مـاڵی تەنیـا و کـابرایەکی کوێریـان نەوتووە... سـاوێلکەیـە و مـەنیـجی شـەیتـان هەڵیخـەڵەتاند... گەر بەوە ڕازی نەبێ...؟ مناڵەکە هەڵدەگرم و دەڕۆم... ئەو خواحافیز... وا باشترە بەڕەڵلا بکرێ... خۆیشم بەدوای ئافرەتێکی کوێرا دەگـەڕێم... سـەرسـووکتـر دەبم... پێم قـایل دەبێ و سـەری غـەریبـیمـان بەیەکەوە دەنێین... پیرە دایکیش پاکتر مناڵەکە بەخێو دەکا... ئا بەخێوی دەکا... نەوەی خـۆیەتی... ئەوسـا ناوێکی خـۆشی بۆ دەدۆزمـەوە... سـەرەتا بینایی لێـڵـــە... دوایی بەرە بـەرە تاریکی و ڕووناکی لـە چاوانیـــا ڕەنگ دەداتەوە... دەشێ دوو چاوی جـوانیـشی ببن... نـەبووەتە یاسـا کـوێر هـەر کوێری بووبێ!»

قـیـژەیەکی تر وەئاگای هێنایەوە... ئەوەتا... ئافرەتی نەگریس... هەم خەم و هەم خـۆشی... بەڵام ئاخ... بەلای تۆوە ژین بەیەکاچوونی لەشکری کوێر و ئەو چاو سـاغـانەیە... کە تەنیـا بووی... پرسـیـارەکـانت لە مـووی سەر پەنجـەکانت زیاتر نەبوون... ئەمێستاکە کە ڕۆحێکت بەند کردووە... باوەشێکی تر... هەناسەیەکی تر... خەمێکی تر... پرسیارەکانت لە ژمارە نایەن و... وەڵامـیش: هیچ...! ئەم دۆزەخە تەنها بۆ باوەشی ژنێکە... هەقی خۆتە... گەر چاوەکانت نابینا بوون... خۆ خـوێنت گەرمە و کەف دەکا... بە دەمارەکانتا دەجووڵێ... دەماری پڕ خوێنیش دەئاوسێ... ئەوەی خوێنیش داوای دەکـا... عــەقڵ پێی فــەرامـۆش ناکـرێ... خــوێن لە عــەقـڵــیش بەجۆشـتـرە... بەند و ملکەچی خـوێنیش لە هی عەقڵ گەلێ پترن... گەر چاوەکانت دوو چاڵی پڕ تاریکین... خۆ گوێت هەیە... نابیناپیش گوێ گەلێ سـووکتـر دەکـا... کە ڕەنگ نـەمـا... دنیـا دەنگە... دڵت بۆ خشـپـەی پێی

ئافرەتێک سەما دەکا... زرەی بازن... ورشەی کراس... قریوەی ناسک... بە ئاسانی چنگت نەکەوت... بزنە مرداریکی قەسابخانە نەبوو... بە هەرزان کڕا بێ... «نازێ»ی خوشکت وەک هێشووە ترێی تازە گەییو... بۆ ئەو پیرەگایەی باوکی لێ کرایەوە... مەرجەکانی پشتی شکاندی... ئای گەر ئەوەیان یەکەم هەل و ڕێکەوت نەبووایە... کە سەری چەند ساڵە بە تاسەوە خۆزگەت بۆ دەخواست...؟

ساڵانێک وەک کەڵەشێرێکی دانکەگرتوو بووی... ئێستا قوڕگت چەورترە و... خۆشتر بۆی هاوار دەکەی... لە بەیانییەوە تا ئێوارە... لە پەنا دیوار و شەقامەکانا خول دەخۆیتەوە... قورئان دەخوێنی و دەست پان دەکەیتەوە... تا ژنەکەت چنگی پڕتر بێ... سکی تێرتر و جوانتر لەبەرکا... تا ژوورەکەتان بە قریوەی شادی دەنگ بداتەوە... تا شاگەشکەتر بێ... ڕۆن دەستی چەورتر کا... ئەوە خوایە... بەڵکو باشتر پێتەوە بقرسێ... بە باڵاتەوە بنووسێ... سنگی باخ و بێستانت بێ... کەچی کچی ئیبلیس ماوەیەکە تا بۆی بکرێ خۆیت لێ دەشارێتەوە... بانگی دەکەی... وەڵام نییە... شەو خۆی دەکا بە مردووی سەد ساڵە... سەد سیخورمەی تێوەژەنی... متق ناکا... شەوانەش ئاگری شەهوەت دەتگرێ... بۆنی سنگ و بەرۆکی دەیدا لە کەللەت... هەر بە بۆنیش ئافرەت دەناسی... هاواری لێ دەکەی تا ئاوێکی سارد بڕژێنێتە سەر ئەو پشکۆ سوورەی لە جگەرتا داگیرساوە و ناخت دەچزێنێ... چ بێ دین و بێ مروەتە... لێت دەچێتە سەر سنووقی « بوراق»ە شەق و پەقەکە... وەک گا تۆ دەبۆڕێنی... مرە و نەڕەت ژوورەکە دەخاتە سەر سووکە لەرزەیەک... بە ژوورەکەدا دەخولێیتەوە... دەکەویتە هەڵبەز و دابەز... هەوەسە گەرمەکەت دەتخاتە سەر ڕمبازێیەکی زۆر شێتانە... بە دیوارەکانا هەڵدەشاخێی... دەتقۆزنەوە... جوێن فیشەکە شێت ئاسا لە

دەمتەوە دەردەپەڕێ... نەفرەت لە دار و بەرد و ئاو و ئاگر و خۆڵ و حەوا و تاریکی دەکەی... ئەویش هەر تاوێ لە قوژبنێ خۆی حەشار دەدا... بە ترسەوە سەیرت دەکا... لێ ی دەبی بە دەعبایەکی ترسناک... ئەوەندەی بەسەر قاپ و مەنجەڵ وتەشت و زۆپاکەدا بکەوی... شل و شەکەت دەبی... نیمچە بوورانەوەیەک... دەبووریێتەوە... ئای لەو زوڵمە گەورەی... لە بەڕەڵلایی... دەپاڕێیتەوە... وەک منالێ بۆ بووکەشووشە بگری... بۆی دەگری... لە ناوکیش بەژێرەوە ڕووتیت... لە دە جاریش جارێک خۆ بەدەستەوە دەدا... ئەویش نایدا...!

شریخەی بروسکێک ڕایچڵەکاندی... سەرت لێ کۆت کرد و کڵاوەکەت فڕێدا... بایەکی ساردی بەرکەوت... ئەویش خەریکە دەڕووتێتەوە... گوێت بۆ نکەنکی ژنەکە شل کرد... چ زانێکی خامۆشە؟ کۆتایی نایە... بەختی خۆتە... دەنگە ناسازەکەی مەنیج لە بروسکەکە پتر ڕایچڵەکاندی... ترسێکی گەورەی خستە دڵتەوە:

ـ مەلا ناخەویت...؟

وەڵامت نەدایەوە... نا... ناخەوی... مەنیج نیازی چی هەیە؟ دەیەوێ لەم چاوەڕوانییە بێ بەشت بکا... پێویستە چاوەڕوان بیت... نە مەنیج جێ متمانەیە و نە ژنەکەت... هەرچی بکەن تۆ وریا و ئاگاداریت... بەڵام کە نوستی... لەژێر تاریکایی زۆر شت دەکرێ و کەسیش نییە پێ بزانێ...

فستە فستی خەڵکیش بەتاڵ نییە... لە خۆڕایی هیچ ناگوترێ... تەواو دڵنیا نەمای... وەک ڕۆژانی زوو بەقای پێ ناکەی... شنەی «با»ش چپەی گومانت بۆ دێنێ... وەک گوڵی کێوی بە حەوشەکەدا دەڕوێ... لە کون و کەلەبەری زۆری دیوارەکانەوە دێتە ژوورێ... وەک جاران ئێوارە ناگەڕێتەوە... سەعاتی چوون و هاتنت گۆڕیوە... لە وەخت و ناوەختا...

کت و پڕ هەنگاوی ترس و گومان دەنێی... جار جارە چێشتەنگاو... جار جارەش نیوەڕۆ... یا پاش نیوەڕۆ دەگەڕێیتەوە... دەرگای حەوشەکە تەنەکەیە... تۆ بێ تەقە و ڕەقە دەیخەیتە سەر پشت... چۆن...؟ خۆت دەیزانی. بە ئەسپایی و ئاگای دزێک خۆت دەکەی بە ماڵەکەدا... لە دەیەها جار وا ڕێ ناکەوێ جارێ لە ماڵ بێ... قسەی ئەو خەڵکە درۆ نییە... خشپەی کەوتنی گەڵاش گومانە... فڕەی باڵی چۆلەکەش... خشەخشی مشکی ناو نانەوشکە... بێ چاوی داخێکی گرانە... هەقی خۆتە... جگە لە خوا... هەموو شتێ بە بۆن و دەنگ دەناسیتەوە... حەز دەکەی لەوێ بێ... بانگی بکەی... دەنگی بێ... هەستی پێ بکەی... بۆنی بۆ سەر و کەللەت بێ... کە شەویش ڕاشکا... زوو... هەر لە ئێوارەوە خۆت دەخزێنیتە ژێر باڵ و سەر سنگ و بەرمل و... قۆڵ و باسکتی تێوە دەئاڵێنی... سمێڵ و ڕیشی زۆر زبرت دەموچاوی ناسکی دەوروشێنێ... خۆیت لێ دووردەخاتەوە... تۆش دەست لە سنگ و بەرۆکی دەکوتی... لە دەموچاوی... پەنا گوێی... ناو قژی... ئەو پەنجانەت دەلەرزن و لە شوێنێکا ناگیرسێنەوە... دەستەکانت تا نیوەی شەو لە گەشت و گوزار ناکەون... بەردەوام دەخزێن و دەخشێن... بەر خەزێم و گوارە و حەمایل و گەردانە و تەوقە و دەرزیلە دەکەون... نابینایی دەستەکانتی فێرە گەشت و نارەحەتی کرد... هەرچەند پتر خۆی تێ دەسوویی... دەستی تێ وەردەدەی... زیاتر بۆنی بێگانەی لێ دەکەی... برسیت و ئەویش قاپێکی بەتاڵە... کەوچکی تامەزرۆیەک و قاپێکی تەواو بەتاڵە...! ناوێری هیچ بدرکێنی... ئەوەیان بڤەیە... مل کەچ دەکەی... وا باشترە... ئەوەندەی نەماوە... کۆتایی پێ دێ... وەکو دەڵێن: جوانیشە... قورەکە گەلێ خەستترە... شەوانە لەژێر تاریکی ئەستووردا... تاریکایی قووڵ و پڕی ئەبەدی... دەستەکانت بەسەر ئاکاری دەموچاویدا دەخشێنی... لووتی

قنجی... چەناگەی وردی... لێوی ناسک و تەڕ و تەنکی... ڕاست دەکەن... جوانە... تەواو هەستی پێدەکەی... پتر ئەو خەڵکە بێ ئابڕووە وات لێ دەکەن لێی بترسی و... بەس ماوەیەکە... هەموو شەوێک... بە تەواوی لە بازووی توندی لەززەت دەرباز دەبێ... شاخێکی مەزنی سەهۆڵ دەخاتە بەردەمتەوە... دەست دەنێ بە سنگتەوە... دەبێ تێر بێ... لە چی تێرە... ئەی تۆ...؟ تۆ بۆ کێی دەکەی...؟ کەچی هەر خۆی دوو سێ مانگی سەرەتاش سنگی تووکنی تۆی ڕادەخست... ئێستاش بیانووی بۆنی دەمتە و لیکی چاو... ئەوساش سمێڵتی دەکرۆشت... مەنیج فریوی دا... کێ ئەم شەیتانەی بۆ ئێوە نارد...؟ تەواو ژنەکە دۆڕا و ناگیرسێتەوە...

زانەکە خامۆشە... تا دێ خامۆش و خامۆشتر دەبێ... ترسناکتر... مردووتر... تاریک و... وەک بینایت تاریکتر... ساردە و... تا دێ ساردتر... خەم و ترس و چاوەڕوانی دڵت دەکوڵن... لە کوودەتا دەچێ... شل و شەکەت بووی... خەوە تۆتکە سەری لێدای... بەرگریت کرد... تا ماوەیەک... پاشان لە پڕ هات و... بۆ بێدەنگی و بێ ئاگایی تۆی پێچایەوە...

نوستنەکەت جگە لە شڵەژان و خەونی تەماوی... هیچی تر نەبوو.

* * *

بەیانییە... درەنگە یا زووە؟ نازانی... ئێستا لە شەو گەلێ کپ و خامۆشترە... دەشێ خامۆشی دوای ژان و ژوور و زان بێ... کەی چوویتە خەوەوە... چۆن...؟ دەتویست بزانی... شەو لەژێر تاریکاییدا... چی ڕوویدا...؟ مەنیجی مامان چی کرد...؟ چۆن پێشەوازی بێچوەکەیان کردی...؟ گەر منداڵەکەت زریکەی زانی لێ هەڵسابێ... چۆن هەردوو گلۆپی چاوەکانت دانەگیرساون...؟ خۆ گریانی ئەو... بینایییە... شادی و دنیایەک ڕۆشناییە... هەقی نییە بە گریانەوەش بووبێ... گەر ئەمشەو

هـەمــوو مـناڵانـی دنیـــا بە گـــریانەوە لـەدایک بـن... ئەوەی تـۆ دەبـێ بـە پێکەنینەوە بێ... گەر وەک عیسا هـەر لە پێشکەکەیدا بدوێ... موعـجیـزە بێ... نەفـرەتت لەو مـاوەیە کـرد کـە تیـا خـەوتبـووی... وات نیـاز بوو بە درێژایی تـەمـەن چاوەڕوان بی... بـە ژیانت زریکـەی مناڵەکـەت دەکـرِی... زریکەی مـــان و ژیـان... ئەو زریکەیـەی کـــە ئـیـــمـــڕۆ بـێ توانـایە و لـە داهاتوودا نەڕەی گاڵتەجارِ و سـەرسـەرییەکان دەترسـێنێ... خـۆشـترین دەنگ و ئـاواز و گـۆرانـیــیـە... چۆن لەکـیـسـت چوو... هـەر لـەو ســاتەوە دەبـوویت بـە بـاوک... بـاوک زۆر شت دەگـــەیەنـێ... کـــەچـی ژوور گـــەلـێ خامۆش و سـامناکە... خامۆشـی دوای زانـە... دیارە شـەو لێفـە شرِەکەیان بەسـەرتا کێشا بوو... کەی بووە...؟ نازانی... دەتویست بپرسی... ترسێک دڵ و دەروونی پرِ کـردی... دەنگێ نایە... هـەناسـەیەک... ئاخـێک... دەبا گریانی مناڵەکە تریقەی شادی باوکایەتیت پێ بتەقێنێ... ئەوە چییە...؟ هێشتا نەتپرسیبوو... مـەنیج بە دەنگێکی لەرزۆک و لەرەی پرِ ترسـەوە وتی:

ـ مەلا...!!

هەر دەنگێکت بیست... نەتزانی لە کام لاوە هات...! بێ خـشـپـە و جووڵە بوو... دەنگی تری لێوە نـەهات... دەترسی... شتێک بووە... زۆریش دەترسی... ئەم دەنگە بۆنی کارەساتی لێ دێ... شادەماری سـەرت کەوتە بزوتن و لێدان... ژاوە ژاوێک کەوتە ناو مێشکتـەوە... چ چاوەڕوانییـەکی قورس و تەلیسـماوییـە... چ ئـەنجـامێکە... تۆ هـەر بێدەنگ بووی... دوای خامۆشی و چاوەڕوانییەکی قورس... دەنگی هاتەوە بەرگوێت:

مـەلا... مناڵەکە شـتێکی سـەیر بوو... لێی بێدەنگ بە... دەمـوچاوی هـەر هـی مەیمون بوو...

وەڵامت نەبوو... سرِ و لە گۆ کەوتبووی... دیسانەوە وتی:

ـ ئیفلیجیش بوو... هەناسەی نەدا و مرد...

کەواتە بێ زریکە بووە... وەک شێت بۆ پێشەوە تاوت دا مـەنیج لە یەکێ لە قوژبنەکانی ژوورەکە بوو... دەنگەکە لە هەمـوو لایەکەوە دەهات... ســـەرت بەر دیوارەکـــە کـــەوت... بەدواوەدا لەترت دا و... کـــەوتی... هەستایتەوە... بە ژوورەکەدا خولت دەخواردەوە... تۆ مەیمونی یا ژنەکەت فالی لە مەیمون خواردووە... کامەیە...؟ ئەوەیە موعجیزەکەی عیسا... نهێنی سنووقی مووسا...؟ کوانێ کراسی یوسف بۆ یەعقوب...؟ کەواتە تەواو... کۆتایی هات... مرد... تا ماوی لە تاریکاییدا دەژی... بینا ڕوونێک دەســتت ناگــرێ... چۆن مــرد...؟ بۆ مــرد...؟ کێ دەڵێ تۆ لەســەر زەوی وەستاوی... ئەو تەمە شینەی سەریشت ئاسمانە...؟؟ نا... نەخێر... هەموو دەنگێک... هەموو بۆنێک... هەموو شتێک گومانە... وەکو شێت کەوتیتە پرتە و بۆڵە... ڕووت وەرچەرخـــاند... ڕوو بەڕووی مـــەنیج بوویتـــەوە... نایبینی... ئەو بینیتی... لە سیما و دیمەنت ترسا... بە تاو غاری دا... قووچاندی... لە دەرگای حەوشەکەوە دەرپەڕی... ژنەکەت دەنگی نەبوو... لە کوێ خۆی شاردۆتەوە...؟ بە خوێنەوە... بە دامێنی تەڕەوە بۆ کوێ چووە...؟ دڵنیای کە بە جووتە کوشتیان... بەڵگەت نییە بیسەڵمێنی... کوێر بێ بەڵگەن... ژوورەکە بچووکە... چەپ و ڕاستیت پشکنی... بنەبان و هەر چوار قوژبن... دیار نەبوو... بۆنی نەبوو... پیلانە...! ئەگینا کەی لە تۆ ترساون...؟ نا... خەیاڵ و ڕاڕایی و دڵپیسی و گومانی خۆتە و بەس... تەنها ئەوەیە مرد... نەخێر کوشتیان...! بەس ڕۆژی سەدەها منداڵ دەمرن... لەدایک دەبن... نەخۆش دەکەون... سەدەهاش لەبار دەچن... زۆر دایکیش هەر بەسەر منداڵەوە دەمرن... نەء... کوشتیان... بۆی بەخێو نەدەکرا... ئەم بەزمە و دایکیان نەوتووە... سەربەست و بەرەڵلا نەبێ... چۆن سەردەگرێ...؟ دەستەکانت شێوەی دوو چنگاڵیان وەرگرت...

ئارەزووی کوشتن لەسەری دای... کامەیانت چنگ بکەوێ... دەیگریت و دەیخەیتە ژێر پێتەوە... دەست دەخەیتە بینەقاقای... تا نەخنکێ... واز ناهێنێ... لیک و کێم و فرمێسک چاوەکانتی شوشتنەوە... کەوتیتە سەر ئاو و ئارەقە... هەردوو ئەژنۆت شل بوون... کەوتنە لەرزین و کەوتی... بێ ئاگا بووی...!

....

....

....

هەر هەمان ڕۆژ... پێش نیوەڕۆ... بە شەقامەکانا غارت دەدا... هەر غارت دەدا... گێژ و کاس و حۆل ببووی... بارانی شەویش... شەقام و کۆلانەکانی کردبووە قوڕە زێلاقە... وەک هار و شێت هەر ڕاتدەکرد... هاوار هاوار و داد و بێ دادت بوو... هەڵدەخلیسکای... بەردەبوویتەوە... هەڵدەستایتەوە... غارت دەدا... هەڵدەخلیسکای... ڕووبەڕووی دار و بەرد و دیوار و شۆستە و ژن و پیاو و منداڵ دەبوویتەوە... دوو سێ بەتالیۆن منداڵ بەدواتەوە بوون... جنێوت دەدا... کەست نەپاراست... نەفرەتت لە ئاسمان و زەوی و دەکرد... لە ئادەم... لە حەوا... شێخ و پیاوچاکانیش... خەڵک و بازاڕ و شەقامەکانت خستە زەق زەقە... دەنوشتایتەوە... قوڕ و بەرد بە دەستتەوە دەهات... لەگەڵ فڕکەی هەر بەردێکا کە دەتهاوێشت... پەنجەرەی کۆگایەک... یا جامی ئۆتمبیلێک شریخەی دەهات و... ورد و خاش دەشکا... بووی بە گردێک لە خوێن... لە ترسی هێرش و شالاوی شێتانەت... هەر قەرەباڵغی خەڵکی بوو... دڕیانت پێ دەدا... ڕێیان خۆش کرد... بێ مروەتانەش زۆریان تێ هەڵدای، بە شەق، بە زللە بە تف... بە جوێن... بە دار... بە بەرد... بە جڕت... دەوریان دای... منالان... ئەو پیاوانەی لە منداڵ نەفامترن... حەشریان پێ کردی... دۆزەخیان

نیشـاندای... تۆ هـەر خۆت بوی... ڕووت و ڕەجاڵ... کۆسـە ئاسا بووی... بە مــەزاق و گــاڵتــەی ورد و درشــتی شــار... لـە هەمــوو کــون و قــوژبن و ئاسمانێکەوە دەنگ دەهات... هاواریان دەکرد:

ـ هات... بیگرن... مەلا دەییوس... مەلا دەییوس...

شــار تێکڕای بـە وشـەی «دەییــوس» دەنگی دەدایـەوە... وەک ئەوەی لەم دنیـایەدا تۆ تەنیـا دەییوسـێک بی... جێگەت بە خۆت نەدەگرت... هیچ کـووچە و کـۆڵان و شـەقـام و پەنـایەک نەیان گـرتیـتـەوە خــۆیان... هەر ڕاتدەکـرد... پاشـمـاوەکـانت لە شــەقـام و کـۆڵانەکـانا کـەوتن و بەجێ مـابوون... چاوێلکەکـەت... گـۆچانەکـەت... قـورئـانەکـەت... جـزدانەکـەت... مـێزەرەکـەت... پشـتـێنی سپـی... قـوتووی جـگەرە... هـەریەکـەی بەدەست مناڵێکەوە بوو... ئەوەندەی خـۆت بە دار و بەرد و خەڵکا کێشـا... کەوتی... دەموچاوت گرژ بوو... لیک لە دەموچاوتەوە دەهاتە خـوارێ... کەفی زۆرت چڕی... کـەوتیـتـە لـرخـە لرخ و لـنگەفـڕتـێ... برۆکـانت کـەوتنە هـەڵتـەک و داتەک... چنگت لە خـۆڵ و قورِ و لیتـەکە گیـرکرد... خـاو بوویتەوە... دوایی خـاوتر... بێـئـاگـایی وەک خـەوێکی قـورس لەم دنیـا پڕ ئاژاوەیەی دابڕی... بورایتەوە...

....

....

....

کـە بێدار بوویـتـەوە... نەتزانـی لە کوێ کـەوتووی... لەشت قـورس و جومگەکانت ژانیان دەکرد... هیـچت بەیاد نەکەوتەوە... دەستت گێڕا... لە خـۆڵ و قــورِ واوەتر... هیـچـت بەدەسـتــەوە نـەهـات... پشـتـت دیوار بوو... پەنادیواری دوورە شـار و کـەلاوە زۆرن... شـێت و برسـی و لانـەواز بگرنە خـۆیان... پشـتت بە دیوارەکەدا... ئێوارە بۆ کوێ دەگەڕێیتـەوە...؟ مـاڵ...

نەخێر ماڵ وێرانەیە و تەواو... درەنگی ئێوارە ڕوو لە مزگەوتێک دەکەی... شەو دادێ... بێ ئاگر ئێشک دەگری... خۆت گرمۆڵە دەکەی... بیر لە زانە خامۆشەکەی شەوی ڕابردوو دەکەیتەوە... وەک مۆتەکە سواری سەرت دەبێ... گەرچی خەیاڵیشت تەواو مردووە... ئیمڕۆ هەموو نوێژەکانت چوون... جا دەییوس کەی نوێژی دروستە... ئیمڕۆ تێکڕای شار هاواری دەکرد:

ـ مەلا دەییوس... مەلا دەییوس...

کەواتە نوێژت لەسەر نییە... بڕیارتدا چیتر نەیکەی لەو بڕیارە ترسایت...

هەر زوو پاشگەز بوویتەوە...!

هاوینی «١٩٧٨» هەولێر

* لە پاشکۆی «عێراق» ژمارە «٣٣» کانوونی دووەمی «١٩٨٠»دا بڵاوبۆتەوە.

* دەیبووس: وشەکە دینی... ئەو مانایە دەبەخشێ کە پیاوێک بزانێ ژنەکەی خەراپە دەکا... بەڵام لێی بێدەنگ بێ.

* ئەم بۆشاییانەی بە نوختە پڕکراونەتەوە نیشانەی مەودایەکی زەمەنی بێئاگاییە.

تەنیایی شەوێکی باران

گەیشتە بەردەمی ئوتێلەکە... بەسەر پێپیلکەکانا سەرکەون... هەمان قاسە و کورسی و مێزە... بەڵام ناونووسەکەی جاران نییە... پێناسەکەی دەرهێنا... کابرایەکە لێی وەرگرت و... بە گومانەوە سەیری کرد... ژمارەی ژوورەکەی زانی... جانتاکەی لێ فڕێدا... ژوورێکی زۆر بێ ناز و پیسی ئوتێلێکی هەرزان... دوو قەرەوێڵە و بەس... باوەڕ ناکا جگە لەو کەسێکی دیکە ڕوو لەم ئوتێلە بکا... ساڵانێک بەر لە ئێستا هەر بەم ئوتێلە ئاشنابوو... ئێستاش وەک یادێک لێی دەخەوێ... بەڵام یادێکی تاڵ... جێگاکەی هەڵگێڕایەوە... سەیرێکی لێفە و دۆشەگ و سەرینەکەی کرد... دۆشەگەکە پەڵە و لەکەیەکی زۆری پێوە بوو... سەرێکی بەرزکردەوە... وێنەی ئافرەتێکی نیمچە ڕووت بە دیوارەکەوە هەڵواسرا بوو... ئافرەتەکە «مارلین مۆنرۆ» بوو... لە چەند فیلیمێکا بینیویەتی... تەنها مایۆ و مەمکدانی بە بەرەوە بوو... ئەویش خۆی کوشت... بۆ خۆی کوشت؟ خۆ جوانترین ئافرەتیش بوو... ئەوەندە شیرین بوو... پیاو... هەزارەها پیاو... وەک مێش و مەگەز لێی نەدەگەڕان... خۆی کوشت... لە وەڕسی و بێزاری ئەم ژینە خۆی کوشت... ئەم وێنە چاکە... پیاو لێرە هەر بۆ وێنە و لەسەر وێنە دەژین... ئەمەیان چاکتر... دەهۆڵ و زوڕنا و ئاڵتوون و خەڵک و و خانووی ناوێ... سۆلێکی دڕاو کەوتبوو... ئەمشەو ژوورەکەی لەگەڵ کێ دابەش دەکا...؟ هەر کێ بێ... هەموویان یەک ڕەنگ

و یەک دەنگن... ئەو خـەڵکە تەنها بە لووت و ڕەنگی چاو و ناو لە یەکدی جویّ دەکرێنەوە... جانتاکەی کردەوە... پاکەت و شقارتەیەکی دەرهێنا... دوایی دەفتـەری یادگارەکانی... خستییـە بەر باخەڵی... دایخستەوە... جانتاکـە جگە لە تاخمی تەراش و خاولییـەک و بیجامـەیەک و چەند کتێبێک... هیچی دیکەی تیا نییە... ترسی دزینی نییە... هاتە دەرەوە... بە پێپیلکەکانا چووە خواریّ... کەوتە سەر شەقامی ڕەشید... وەک شقارتەیەک... پاکەتێکی بەتاڵ کەوتە سەر شەقام... قەڵەباڵغترین شەقامی پایتەختیش پڕە لە مەند و شێت و مناڵ و ژن و پیاو و شەقام و کۆشک و کەلاوە و ئوتمبێل و پەیکەر و بارِ و مزگەوت و تیاترۆ و... شتی تر...

دەستتێکی دیکەی لەبەر باخەڵی خۆیدا... لەوێیە... دەفتەری یادگارە تاڵ و شیرینەکان... ئەمشەو بەتەمای نووسینە... بەتەمای تۆمارکردنی یادە کۆن و مردووەکان... ژان و خەم و گریان و کۆستی چوار ساڵ لەمەوبەر... ئەمشەو سێبەرێکی تر... پەڵەیەکی تر دەخاتە سەر پۆرترێتەکەی خۆی... ئەمشەو فلّچەیەکی تریش دەوەشێنیّ و ڕەنگێکی تر دەبەخشیّ بەم تابلۆیەی دەیەها ساڵە تەواو نابیّ... ئەم شارە چوار ساڵ لەمەوبەر خەریک بوو وەک ئافرەتێکی زاڵم بیکوژیّ... ئەوسا تەنها قوتابییەکی زانکۆ بوو... ئێستا ژیان باری قورستری خستۆتە سەر شان... ژانی ئەوسا ـ لەچاو ئێستا ـ گەلیّ سووکتر بوو... تەمەنی چەندە...؟ نازانیّ... تا ئێستاش کێشەی نێوان دایک و باوکیەتی... دایکی دەڵیّ: «کە دوا خێزانی جوولەکەکان لەم هەرێمە باری کرد... ئەم کوڕەمان بووە...» کەچی باوکی دەڵیّ: «نەخێر... کە یەکەم خێزانی جوولەکەکان باری کرد... ئەم بوو.» بەڵام دەشزانیّ لە سیّ ساڵێک کەمتر نییە... تەمەن هیچ نییە... خۆی چ بە دڵ و چ بە مێشک هەست دەکا پیر

بووە... لە ئەسپی عارەبانەی عارەبانچییەکی دڵڕەق دەچێ... گەلێ ماندوو دیارە... چەند چرچ و لۆچێک کەوتوونەتە سەر نێوچەوان و هەردوو لاگوپی... پشتی سەری کەمێک تووکی پێوە ماوە... بەڵام پێشەوەی تەواو ڕووتاوەتەوە... بەم دیمەنەش پیرتر لەبەرچاوان دەردەکەوێ... پایتەخت گیرفانی قورسی دەوێ... هی ئەمیش قورس نییە... ئەوەشیان گرنگ نییە... بۆ ئەو دوو سێ ڕۆژە گیرفانی پڕە... مەعاشێکی تەواوی هێناوە و نایباتەوە... فەرمانبەرە... دیسانەوە گرنگ نییە لە کوێ...؟ چونکە ئاو... ئاوە... مێش... مێشە... فەرمانبەریش... فەرمانبەرە... ژنی نەهێناوە... حەزیش دەکا بیهێنێ... بەڵام خێزانێکی گەورەی لەملە... کرێ گرتەن... چەند سەر خێزانن...؟ دەبێ بیربکاتەوە... تا بیانژمێرێ... باوک و دایکیشی لەکار نەکەوتوون... تەمەن و چەند شەوێکی زۆریان ماوە... گەر پێیان دەڵێ: «با بەس بێ...!» پێی دەڵێن: «هەر سەرێک خوا ڕزقی خۆی لەگەڵ دەنێرێ...!» باوەڕ بەم قسانە ناکا... کافریشە و لە ماڵەوە پێی نازانن... زۆریش حەز لە کتێب کڕین دەکا... هەمووشیان ناخوێنێتەوە... خەون بە نووسینێکی گەورەوە دەبینێ... حەز لە شیعر دەکا... هەوڵ دەدا... بۆی نانووسرێ... بەڵام هەموو ڕۆژێک یادگارەکانی خۆی دەنووسێتەوە... چی کرد...؟ بۆ کوێ چوو...؟ کێ جنێوی پێدا...؟ لە کوێ خواردییەوە... چ فلیمێکی بینی...؟ هەتا هەندێ لە هەواڵی ڕۆژنامەکان... چی بینی...؟ کێی بینی...؟ کێ مرد... کێ لەدایک بوو... کێ مارەکرا... کێ ژنی هێنا... کێ تەڵاق درا...؟ زۆر شتی قۆڕتریش... ماڵەکەیانی پڕ کردووە لە کتێب و پارچە کاغەز... تاقی پەنجەرەکان... ژێر پێپلیکەکان... ناو دەلاقە... سەر ڕەفەکان... ژێر ڕایەخ... ناو کانتۆر و جانتا و سنووق... هەمووی کتێبە... دایکی دەڵێ: «ئەگەر کتێب خواردن بووایە... ئێمە قەڵەوترین کەس دەبووین...» هەر بە شەقامەکەدا هەنگاوی سست

دەنێ... ڕێگا سـەغڵـەتە... بەم دەمـەو ئێوارەیە... حـەشـامات و عـەزازیلێکی بێ شـوومـار ڕژاونەتە سـەر جـادەکان... سـەیریان دەکا... دیقـەتی هەمـوو شـتـێ دەدا... مـاوەیەکی زۆرە نەهـاتووە... زۆر شـت گـۆڕاوە... «ڕەشـیـد» نەبێ... ئۆتمبـێل و خـەڵکێکی زۆر و هیـچی تر... ڕووخـسـار و دیمـەنی ئادەمـزادە و شـتـەکـانی دەوروبەر تێکەڵ دەبوون... دوای ئـەو مـاوە درێژە کە هاتۆتەوە... نەهاتووە سـەر بە کابارێ و تیاترۆخـانەکانا دابگرێ... نە کـەسـیش دەکـوژێ و نە کەسـیـش مـاچ دەکا... پۆل پـۆل کـچی جـوان بە شەقامەکانا تێدەپەڕن... پیاو لە شارێکی وا گەورەدا نەبێ... نازانێ کچی وا جوان لەم دونیایەدا هەن:

«ئاخـۆ دەبێ «هودا»ی ئەسمـەر و چاوڕەش لە کوێ بێ...؟ کێ دەڵێ ئێستا مێردی نەکردووە...؟ ڕێکەوتێکی گەلێ سـەیرە تووشی بم... دەشێ بکەوێتە چاک و چۆنی... کێ دەڵێ دەمناسێتەوە؟ خـەیاڵێکی پووچە... ئەم خەون و خەیاڵە لە زووێیکەوە بەسەرچووە.»

کـابـرایەک قـورس شـانـی بەر شـانـی کـەوت... هیـچ پرۆژەیـەکی بەدەسـتـەوە نییە... هاتووە جانتاکەی پڕکا لە کتێب و بگەڕێتەوە... ژنانی ئیـمرۆ چەند حەز بە ماکیاج دەکەن... پیاو بە خـواردنەوە... کەر حـەز بە جۆ. ئەو ئەوەندە حـەز بە کڕینی کتێب دەکا... پاس و تاکسـییـەکی زۆر هەر خـەڵک دێن و خەڵک دەبەن... هـۆڕنی ئۆتمبێلەکان خـەڵکی ئەمبـەر و ئەوبـەری سـەر شـۆسـتـەکـان وڕ و کـاس دەکـەن... لەژێر ئەسـتـونگە مـەزنەکانی شـەقـامەکـەدا زۆر بە دڵـتەنگی و بێزارییـەوە... بە نێو سـەر و قاچ و دەسـتی ئەو خـەڵکەدا ڕێگەی دەبڕی... بەڵام سـووکە خـۆشـیـیـەکی سادە لە چاوانیا دەردەکەوێ... خۆشـی تەنیایی و سەرسـووکی ئەو ساتە وەختـەیە و بەس...! خـۆشـییـەک پـتر لە مـەسـتی دوای پێکێکی خـەست دەچێ... ناو دوکان و کۆگاکان ڕووناکن... کت و پڕ سـووکە خۆشییەکە

دڵی بەردەدا و... مات و ماتتر دەبوو... هەر جارێ کە ئێوارە دادێ... گڵۆپەکان دادەگیرسێن... ئاسمان تاریک و لێڵ دەبێ... لە دوورەوەش گۆرانییەکی خەم دەبیستێ... خەڵکێکی زۆر شاد و خەمناکیش تێک دەئاڵێن... یەکتری بەجێدێڵن... تەنیا دەڕۆن... جووت جووت دەڕۆن... لەم ساتانەدا هەست دەکا هەلقەیەکی ئاسن بەدەوری دڵیا دێ و تا دێ زیاتر دەیگوشێ... تا خوێنی تیا بەند دەبێ... لەم ساتانەی وەک ئێستای ـ نەک بە چاو ـ بەڵام بە دڵ تێر دەگری... ڕۆحە تەنک و پڕ ئازارەکەی دەکەوێتە سەر لەرەی خەم... دنیاش وەک ئێستا چەند تاریک و تاریکتر دابێ... ئەو ئەوەندە زرەی زەنگی خەمێک و کارەساتێک لە گوێیدا دەزرنگێتەوە... کە دنیای غەریبی و تەنیایی دەیگرێتە باوەش ـ زەنگی زوێر ـ ی «گۆران»ی بیردەکەوێتەوە:

ئەوا دیسان لە گۆشەی نادیاری
دڵم هەڵسا زرەی زەنگی فیگاری
بە ئەسپایی... بە بێ هێزی... بە ئاستەم
هەوای ڕۆحم ئەخاتە سەر لەرەی خەم...!

لەژێر زەردی گڵۆپەکاندا... سیمای خەڵکەکە مات و زیز دەردەکەون... کە بیری لێدەکاتەوە... باوەڕ ناکا... چۆن چوار ساڵ ئەم شارە بێ ڕەنگە ـ کە هەزار ڕەنگە ـ توانیویەتی بژی... ئەم شارە سەیاب و حوسێن مەردان و حوسێری کوشت... کۆڵێ هیواش و شاعیرانە هەنگاوی دەنا... ویستی خەفەتەکەی بە شەقامی ڕەشیدا برێژێ... مام ڕەشیدی بیرلێدەری هاتەوە یاد... پاڵەوانێکی نەناسراوی ئەم ژینە تاڵە... پاڵەوانی ڕۆمانەکەی... ئەو ڕۆمانەی دە ساڵە خەریکە و دە لاپەڕەی بۆ نەنوسراوەتەوە... لای زۆر کەسیش دەڵێ: «ڕۆمانێکم نووسیوە...» جار جار بێ ئەوەی هەست بکا... نیازی بێ... درۆ دەکا... خەیاڵ درۆی

پێدەکا... دەڕوا و نیازی وەستانێکی سەر دیجلەی هەیە... خەمگینە و هەست بە هەوری مردن دەکا... شەقامەکانیش ڕەشەمارن و لە گەردنی دەئاڵێن... کە شەو دادێ... ساردتر دەبێ... شەوی زستان وەک دڵی ئافرەتێکی سۆزانی قەت جێی باوەڕ نییە... بەو پاڵتۆ ڕەشەوە بەرگەی ساردی دەگرێ... پەست و بێزار... لەودیو چاوێلکە سپییەکەوە دنیا تاریکتر دەبینی... باوکیشی چاوی کزە... خەڵکی پارە و دارایی و زیرەکی و جوانی و هێزی لە باوکەوە بۆ دێ... کەچی ئەم چاوکزی و کەچەڵی بۆ ماوەتەوە... چاوێلکەکەش لەسەر لووتێکی گەورە وەستاوە... لووتەکەش هی دایکیەتی... وشەیەک نییە... پڕ بە پێستی خەمی ئێستای... هیچیشە و هەموو شتێکە...! مەگەر شیعرەکەی گۆران... شیعرەکانی دیکەی دنیا... چیرۆکە مەزنەکان... فەلسەفەکان... بزانن ئەو چییە و چی دەوێ...؟ واش نییە... خۆی شتەکان بەم شێوەیە دەبینێ... دێوی خەمێکە و بۆی دێ... خەمێک کە پێشوازی ناوێ... بێ تەپڵ و دەف دێ... لە بەری بگری و ماچی بکە... هەر دێ... مێوانێکی بێ شەرم و ئابڕووە... نە شەو دەزانێ و نە ڕۆژ... نە هاوین و نە زستان... نە پرسە و نە شایی... نە ئاسمان و نە زەوی... لە هەر شوێنێ بێ... دێ... کە هاتیش لافاوێکی بێ ئامانە... شەوانە کە ئەو خەمە دەیگرێ... لەژێر ڕۆشنایی کزی چرای ئەو خەمە یادگارەکان دەنووسێتەوە... خەم... یادەکان دێنێتە گۆ... تاڵ و شیرینیانی خۆش دەوێ... چەند بە ئەسپایی بناڵێنێ... مردووترین یاد وەئاگا دێنێ:

به ئەسپایی... بە لەرزۆکێ... هەژاری
ئەناڵێنێ لە شوێنی نادیاری
زبانی دێتە گۆ هەرچەندە زڕەی دێ
کە تێر نابم لە گوێگرتن بە دوو گوێ...!

حـەز دەكـا زوو بگاتە سـەر ديجلـە... لەسـەر پردەكـەوە... يان لە كـەنارەوە سـەيری ئاوەڕۆی هـێمنی بكا... ئاوی زێ مـرۆڤی پـەست و پڕ دەخـاتەوە ناو دنيـای ئـارام و هێـمنی... بـەس نا... ئەمـشـەويش... وەک مليۆنەها شەوانی ديكە... سەر ديجلە پڕە لەو خەڵكانەی جووتن... لەسەر ڕۆخـانەی ديجلـەی خـەمـبـار تێک دەئاڵێن... سـالآنێک لاف و گـەزافی تەنيـايی لێدەدا... كـەچی ئێـستـا شـەرمی لێ دێ... كـاس و مـەست بوو... ئەو هـەمـوو خەڵكە چييـە...؟ لە كوێوە دێن... بۆ كوێ دەچن... بۆ بەپەلەن... چۆن هـەندێكيـان هـەر بەپێوە نـامـرن...؟ ئای لەو هـەمـوو ئۆتمـبێلە زۆرە... تايەكی ئەوی تيـا نيـيـە... ئەو هـەمـوو ئافـرەتە زۆرە... هەر لە منـاڵكار و قەيرە و بێوەژن و پيرەژن... باوەشێكی ئەوی تيا نييە... لەو هەمـوو زەوی و زارە زۆرەی خـوا... مـەترێكی چوارگـۆشـەيی هی ئەو نيـيـە... تەنـهـا مـووچەكـەيە و... ئەويش لـە دەسـتـەوە بۆ دەم دەڕوا... وريا دەبێـتـەوە... دەترسێ نەبا ئـەم كەم پارەيەی لێ بدزن... دەڵێن: گيـرفـانبڕ زۆرن... ئەم دنيـايـە بۆ وا تێكچـووە...؟ پڕ بووە لـە دز و حـيـز و لۆتی بـەدمـەست و جـەردە و چەتە و تەڵەكەباز و قـومـارچی و قـۆڵبڕ و پيـاوكوژ و ئافرەتی سـەرسـەری و كـچی بێ بار...! گـەر وا بڕوا چی چاوەڕوان دەكـرێ...؟ سـەيری چێشـتـخـانەكـانی هەردوو بەری جادەكەی كـرد... بەرناكـەون... ترسـا ئەگەر ڕۆژێک... ساڵێک... سەدەيەک هات و خواردن نەما... بێ شک مـرۆڤ مرۆڤ دەخـوا... يەكەم كەسيش لەڕێكی وەک ئـەو دەخورێ...! بير لە بـاڕێكی شـاهـانەی سـەر ديجلە دەكـاتەوە... ئـەمـشـەو پێـويسـتـە بخـواتەوە...؟ ئا... تا خـەياڵی تەڕتر بێ و بەخـوڕتر بنووسێ... باڕێک لەو بـاڕانەی پـڕە لە ڕووناكی كـز و خـەم و خـەياڵ بەخـشش... دەشـێ ئاسـمانيش دايكاتە باران... لەوديو ديواری شووشەبەندی مـەيخانـەكەوە سـەيری خـەڵک و بـاران دەكـا... لە نێـوان چپـە و هەناسـەی سـاردی

سەرمەستەکان... قومی خواردنەوە و مژی جگەرە... دەفتەرەکە دەخاتە سەر مێزە پاک و خاوێنەکە... هەرچی بۆ هات... دەنووسێ... هەر هیچ نەنووسێ... خەیاڵ و ورێنەی سەرخۆشەکان دەنووسێ... چۆن جگەرە دەکێشن... چۆن پێک هەڵدەدەن... بە یەکەم قوم ناخیان گەرم دەکەن... ئەم کپی و ڕووناکییە خەمێکی ڕوون دەخولقێنێ... ڕوونتر لە کانیاوی ساف... لە شووشەی بێگەرد... لەودیوەوە ورد و درشتی شتەکان دەردەکەوێ... خەم و تەنیایی و خواردنەوە کۆنترین یاد وەئاگا دێنێ... یادی چوار ساڵی نەگبەتی و مەینەتی... مەستیش سەهۆڵی زۆر خەم دەتوێنێتەوە... خەمیش بڕوا... یادی شیرین و تاڵ دێ... دەشێ تا درەنگ دابنیشێ و بنووسێ... لەنێوان مۆسیقا و تابلۆی جوان و دیکۆری قەشەنگ و پەرداخی ناسک و جۆرەهای خواردنەوە و کورسی نەرم و شاهانە و گەرمی زۆپای کارەبا و... دەنگی پڕ لە ئاه و حەسرەت و تلانەوەی کەلسوم... خەیاڵ خۆشتر دەکەن... یادەکان بە تەڕ و بڕی یەکەم ڕۆژ دێنەوە بەرچاو... ئەمشەو دوورە لەو کەسانەی وەک خەفیە بەدوای دەکەون... لە مێزێکی نزیک جامخانەی بارەکە دادەنیشێ... دیقەتی خەڵک دەدا... نازانن سەیریان دەکا... لەودیو تاریکی و لێڵی شووشەکەوە نایبینن... دێن و دەڕۆن... هەر یەکەی بەرەو مەبەستێک هەنگاو دەنێ... لە دنیادا مەبەست زۆرن... ئەو هەنگاوانەی بۆیان دەچن... گەلێ گەلێ زۆرتریشن... خواردنەوە خەڵکانی خەیاڵ مەزن سادە و ساکارتر دەکا... پاشا و گەدا... پێکەوە دەکەونە سەما... کەم کەمیش دەخواتەوە... هەر جارێکیش بخواتەوە... یەکەم شەق و... یەکەم ئافرەت و جگەرە و شەڕ و کەوتن و دیاری و دڵداری دەکەونەوە یاد... دەبێ خواردنەوەیەکی شاهانە بێ... خواردن هیچ نییە... چەند تێرتر بخۆی... تەپتر دەبی... خەیاڵ هەموو شتێکە... پیاوی بێ خەیاڵ پولێک ناهێنێ...؟

گەیشتە نزیک دیجلە... بەس خۆی تەنیایە... خەڵکی بە جووتە... هەر نێر و مێن دێن و دەڕۆن... پیرەژن و پیرەمێرد... تازە بووک و زاواکان... دڵدارەکان... لە ترسی سەرما... یا لە ترسی هەزارەها وردە مەترسی تر خزاونەتە ژێر باڵی یەکەوە... چوونەتە ناو یەک... هەن لەو جووتانەش هەر جودان... خۆی تەنیایە... هەر باڵندەیەکی تەنیایە... درەختی تەنیا... ئەستێرەی تەنیا... ئازاری دەدەن... هەموو شتەکانیش جووت بن... دێوی خەمی ئەو نامرێ... خەمەکە باڵندەیەکی ئەوەندە کێوییە... قەت ماڵی نابێ...!

هەموو شتەکان لە لایەک... کارەسات و بێ ئومێدی... مردن... کوشتن... شێرپەنجە... برسێتی... تەنیایی ئەم ئێوارەیەی ئەو لە لایەک... خۆشی لەو خەمە تێ ناگا و... بۆیشی دەگری هەر تێ ناگا...

زبانێک... بەستەیەک... دەنگێ... نەوایە
سکاڵایە... هەناسە و ئاخ و ئایە
کە تێ ناگەم کە نازانم ئەڵێ چی
بەڵام خوڕ خوڕ لەگەڵیا ڕۆحم ئەگری.

سەیر دەکا... دیجلە هەر وەک خۆیەتی... باران کەمێک پتر ئاوی تێ کردووە... بەڵام لە کەناری خۆی بێزار نەبووە... جێی نەهێشتووە... مرۆڤەکان گۆڕاون و هەر دەگۆڕێن... دەموچاوەکانی بیر نەماون... قەت نەیبینیون... سەرنج ڕاناکێشن... یا بینیویەتی و لەیادی نەماون... جارێکی تر نە ئەو... ئەوان دەبینێتەوە... نە ئەوانیش... ئەو دەبیننەوە... کەواتە ئەو خەڵکە هەمووی لە حیسابی یەکدیدا دەمرن... یان هەر مردوون و بە زیندوو حیساب دەکرێن... ئای کە ئاشێکی گەورەیە... هەر کەسەی خەریکی ڕۆحی خۆیەتی... وازیان لە یەکدی هێناوە... وەکو قرژاڵ بە پشتدا دەڕۆن... گەر ئەو هەورە قورسەی ئاسمان بیبارێنێ...

هەموویان وەکو ڕەوە باڵندەیەک... خۆیان لە ترسی باران دەشارنەوە... شەقام چۆڵتر دەبێ... پیاسە خۆشتر... با ببارێ... هەست دەکا ئەو خەڵکە دەماغی ئەویان کردۆتە شۆستە و بەسەریا گوزەر دەکەن... بایەکی سارد هەڵیکرد... نم نم دەباری... خۆشتری کرد... تەواو دایکرد... هەتا خۆی کرد بە بارێکدا تەواو تەڕ بوو... بارێکی شاهانەش نەبوو... بەڵام دەرگاکەی و پێشەوەی جامخانەیەکی دڵگیر بوو... وەک نیازی بوو... دانیشت... خرمەی ڕێژنەکە دەهاتە بەرگوێی... بارانیش خەمێکی خەستتر دەبارێنێ... لەم جیهانەدا چی لە باران و شەقامێکی تەڕ و دڵێکی تەنیا خەمناکترە... زۆر لە مێژە ئاشنای تەنیایی خۆیەتی... بەخیلی بە دڵۆپە بارانەکان دەبا... تەنیان... تەنیان... بەڵام کە دەڕژێنە سەر جادەکە بەیەکەوە دەڕژێن... جۆگەلە ئاوێکی زۆر دروست دەکەن... هەموو شتێکی تەنیاش ڕادەماڵن... گەڵای تەنیا... کاغەز... پووش و پەڵاش... ئاغزەجگەرە... پاکەت... دەنکەشقارتە... کارتۆن... شووشە و هەزارەها وردە و پارچەی فڕێدراو... هەموویان تێکەڵ دەکا... دەڕۆن... هەر دەڕۆن و دەڕۆن... دەشێ ترسی لافاویش بخەنە شار... ئەوە سیحر و هێزی یەکگرتن و تێکەڵبوونە... باران هەموو شتێ لە تەنیایی ڕزگار دەکا... کەچی ئەو تەنیاتر دەکا... گریانیش داد نادا... گریان چی لە سەری کاسی... مێشکی پڕ ئاژاوەی بکا...؟

مەیگێڕەکە هات... داوای دوو بیرەی کرد... کابرا وەرسوڕایەوە... ئەمیش دووبارە لە جامەکەوە سەیری ئەو خەڵکەی دەکرد کە خۆیان دەشاردەوە... خۆیان لە باران دەشاردەوە... سەریان نابووە قلیفەوە... تا زیاتر سەیریان بکا... وەڕس و بێزارتر دەبێ... خۆیشی نازانێ بۆ گەمژەڵ و دەبەنگ دێنە بەرچاوی... پتر هەست بە تەنیایی دەکا... بیرەکان دەخرێتە سەر مێزەکە... بە پەلە پەرداخەکەی پڕ دەکا و خێراتر

هەڵیدەدا... دەفتەرەکە دەردێنێ و دەنووسێ:

»من کێم...؟ تەنیام... وەک ئەو دڵۆپە بارانەی بەسەر ڕووبارەکەدا دەڕژێ و... هیچ شوێنێک تەڕ ناکا... من ڕژانی ئاوم بەسەر ئاودا... ئاویش تەڕە و... بە ئاو تەڕ نابێ... بیست و پێنج ساڵە هەست بە خۆم دەکەم تەنیام... بیست و پێنج ساڵ = نۆ هەزار و بیست و پێنج ڕۆژ = سەد و نۆ هەزار و پێنج سەعات... دەشێ... زیاتریش... ئەم ژمارە زلە هەر بە تەنیا بەسەرم بردووە... بە هەموو کەس بەستراومەتەوە... بەڵام هەست ناکەم... کەس بە من بەسترابێتەوە... دیسانەوە خەمە پڕ نهێنییەکە سەری لێدام... خەریکە لە ڕۆحی خۆم ون دەبم و تێی ناگەم... گۆران لە مێشکما زیندووە... شیعرەکەی:

چییە ئەی ڕۆحی بێ لێوار و بێ پەی
لە تۆ ناشارەزایی من هەتا کەی...؟

وشەیەک نییە بۆن کرووزی ئەم دڵ و دەروونە سووتاوەم بدا... ئەمشەو پشیلەش هاودەم و خەم ڕەوێنە... گەر هەبێ...؟ خۆ دەوڵەمەندەکان شێت نین سەگ و پشیلە بەخێو دەکەن...؟ ئاخۆ ئەوانیش هەست بە تەنیایی دەکەن...؟ بارەکانیش پڕن... پڕتر دەبن... ئەگەر هەزارەها بێ سەر و نامۆ و دەربەدەر و بەرەڵلا و قوڕبەسەر و تەنیای وەکو ئێمە نەبووایە کێ مەیخانە و بارەکانی جیهانی پڕدەکردەوە؟ ژیانم بازدانێکی بەردەوامە لەم شۆستەوە بۆ شۆستەیەکی تر... شەممەم وەکو یەکشەممەیە... یەکشەمە وەکو دووشەممەیە... ڕۆژەکان وەک دەنکەکانی تەزبیحێک لە یەک دەچن... کەژەکانیش بەدوای یەکتریدا دێن و دەڕۆن... تەنها ئاووهەوا دەگۆڕێ و بەس... چاوەڕوانی شتێکی گەورەم... ئەویش نایە...! شتەکانم تاکە و تەنیان... هەر لە سەرین و پیاڵە و پیاسە و وێنە و فلْچەی ددان و... شتی تر...«

پێکێکی تر هەڵدەدا... جگەرەیەک دادەگیرسێنێ... سەیرێکی دەرەوە دەکا... هەر بارانە و بە خوڕتریش دەبارێ... دەچێتەوە سەر دەفتەرەکەی:

«ئەمشەو دەچمەوە ئوتێلە ساردەکە... ئاگری زۆپایەک نابێ... بەدیار ئاگرە زەردەکەیەوە خەمێکی زەردتر بخۆم... مەگەر ئاگری جگەرە گەرمم بکاتەوە... من لەززەتی ئافرەتێک لە جگەرەیەک دەکەم... یادی ساڵانی کۆن نەبووایە... ئەم ئوتێلە پەڕپووتە جێی من نییە... ژوورەکەش گەرم بێ... دڵم هەر ساردە... لەوەتەی خۆم ناسیوە... دڵم ئاگردانێکە هەر دادەگیرسێ و دەکوژێتەوە... هەر دادەگیرسێ و دەکوژێتەوە... ئێستا ئاگردانێکی پڕ خۆڵەمێشە... دنیای خەیاڵ و دەروونم ئەوەندە سارد و سایەقەیە... ئەگەر لە ئاسمانی هیچ وڵاتێک بەفر نەبارێ... بێ شک بەسەر وێرانەی دڵی منا کلو کلو دەبارێ... تا بەیانیش دەمبەستێ... چەند جێگەی خەفەت و داخە... لە ئوتێلێکی وا هەرزان و سارد و ڕووتا بمرم... بێ ئەوەی کەس هەبێ دەم بخاتە ناو دەممەوە... چەند جێی داخە...؟ ڕاوچیم... بەڵام دەست بەتاڵ... ئەسپەکەم پێش تانجییەکە دەکەوێ... سەیرە... حەز دەکەم بزانم... ئێستا چەند کەس لەدایک دەبن... چەندیش دەمرن... چەندیش لەم دنیایەدا دەکوژرێن... چەندیش ماچ دەکرێن...؟ چەندیش وەک من تەنیایی دڵیان دەکێڵێ:

چییە ئەم دەنگە... ئەم ئاوازە دوورە...
کە پێهەڵهێنەری چاوی شعورە...؟!
کە دێ پەستم، کە نایە ئارەزووی دڵ
بەدوویا وێڵ ئەبێ مەنزڵ بە مەنزڵ...!

هێدی هێدی شەو دەڕوا... تا دێ خەڵکی کەمتردەبنەوە... دوایی تاک تاکە سەرخۆشەکان بە جادەکانا شۆڕدەبنەوە... خۆیان بە پاشای سەرشەقامەکان دەژمێرن... لە پەنا دیوارەکانا دەڕشێنەوە... میز بە

هەموو شتێکا دەکەن... تف لە هەموو شتێ دەکەن... ئازار چی بە مرۆڤ ناکا؟ ژمارەی ئۆتمبێلەکان کەمتر دەبنەوە... بارەکانیش چۆڵتر... دوا شت کابارێ و تیاترۆخانەکان دادەخرێن... وەک مێروولە و مێش و مەگەز و باڵندە و ئاژەڵی خوا... هەر کەسەی بۆ کون و هێلانەی خۆی دەگەڕێتەوە... چەند پۆلیس و یاساوڵێک بۆ پاراستنی شەرەف و نامووسی شار دەرژێنە سەر شەقام و شۆستە و کۆڵانە تاریکەکان... شاریش ئەوەندە کپ و خامۆش دەبێ... وەک نقومی ژێر باری پرسەیەکی گەورە بووبێ... یا لەناو لەززەتێکی بێ کۆتاییدا توابێتەوە...؟

دوا کەسیش خۆمم... بەنێو تاریکی و بێدەنگیدا مل دەنێم... وەک وڵاتێکی ژێر تەم کەوتوو... دەکەومە ناو خەمێکی بێ سەر و شوێن... ئەو خەمەی کە تەنها خۆشەویستی ڕاوی دەنێ و بەس... ئەویش نیمە...!»

دەفتەرەکەی دانا پێکێکی دیکەی هەڵدا... سەیری دەرەوەی کردەوە... ژن و پیاوێک... دەستیان لەنێو قەدی یەکدی ئاڵاندبوو... لە ژێر چەترێکدا بوون... تیژ تێپەڕین... ئەویش لەگەڵ هەر پێکێک گومی خەمی لێخنتر دەبوو... سەرسامیش بوو بەو دنیایەی کە لەژێر باراندا دەشۆرا...!

هەولێر - شوباتی «١٩٧٩»

لە ژمارە «٦٧»ی «بەیان»دا... لە کانوونی یەکەم/ «١٩٨٠»دا بڵاوبۆتەوە.

شاعير

پشت لە شار و ڕوو لە دەشت هەنگاوی هەڵگرتبوو... بێ ئاوڕدانەوە ڕێگەی گرتبووەبەر... بەرەو دیدەنی و شەیدایی ئاسمان و دار و بەرد و خۆڵ و گرد و نشێو... زۆر لە مێژە خەون بە گەشتێکی تەنیاییەوە دەبینی... کۆترە شیعرێکی عیشق لەسەر زارێتی و لە ئاسمانی شاردا بەرەڵلای ناکا... شاگەشکە بووە... ئەگەرچی خەمێک دڵی تەنیوە... وەک خەمی ساتەوەختی ماڵئاوایی دڵداران: ڕووەو ئەو دەشتە ملدەنێ... بەڵکو فرمێسکی جودایی و تاسەی ڕامووسان و موچڕکی ماچ ببێ بە سروشی شیعرێکی عاشق و گۆنا تەڕ... وەک ژنێکی سکپڕ... دەزانێ کەی بەرە ژانی گەورەیە... ژانی لەدایک بوون... ئەوسا قوڵپی گریانی خەمێک و قریوەی شێتانەی سەرێکی پڕ لە ڕاز و نهێنی تێکەڵ بە یەکتری دەبن... سۆفی ئاسا عەشقێکە گەورە... لەناو هەموو گەرد و بەردێکی سەر ئەم زەمینە دەتوێتەوە... هەموو ڕەنگەکان لە چاوە ڕەشەکانیدا شەپۆڵ دەدەن... ئەوساکە دەبێ بە تاکە خەمخۆر و دێوانەی سەر ئەم زەمینە... کە ئیلهامەکە بەسەریا باری... زەوی دەبێ بە تۆپێک و بە هەوەسی دڵ یاری پێدەکا... کاتێ دڵی پڕ دەبێ... نامۆیی و دڵتەنگی و تەنکە خۆشییەک تێکەڵ بە یەکتری دەبن... ئەوسا نازانێ لە چ سەرچاوەیەکەوە کانی فرمێسک دەتەقێ و زەوی خەمێکی وشک و سووتاو ئاودەدا... ئاوڕیشمی ئەو سۆزی عەشقەی ئەوەندە تەنک و

ناسکە... بە تیشکی خۆر پەڕە دەکرێ... زیاتریش هۆگری مرۆڤ و یادە مردووەکانە... لوورەی سەگێکی برسی دنیایەک خەمی بۆ دەڕێژێ... لوورەی پڕ لە ئاە و ترسی سەگەکەی ئەو شەوە بۆ نەبوو بە شیعرێک...؟ لەبری شیعرەکە تێر گریا... شەوێک بوو سارد... یادی ماڵئاوایی «چیمەن» هێشتا لە دڵیا سەوز بوو... چیمەن بۆ جێی هێشت...؟ نایزانێ... لوورە و هاوار و ناڵەی سەگەکە چیرۆکێکی پڕ لە داخی تەنیایی ئەو شەوەی بوو... کارەساتی مردنی ئەو حەزە لە شیعر گەورەتر بوو... هەر بۆیە دەگریا... ئەو شەوە بۆ سەگەکەش گەڕا... شەوێک بوو سارد... پڕ لە باران و خەم و مەینەتی... نەیدۆزییەوە... ئەگینا لە پێخەفەکەیا دەیخەواند... بەو هەموو دڵ ناسکییەوە چیمەن فرۆشتی... ئەو شەوە باران تەڕی کرد... نەخۆشیش کەوت... لەو شەوەوە... شەوی ماڵئاوایی... خەم و نەخۆشی و سەرشێتی ڕوویان تێکرد... ئێستا ئەوسا نییە... ئەوسا کە بەیەکەوە دەبوون... دەریای ڕۆحی دەکەوتە سەر شەپۆڵی ڕەنگاوڕەنگ... بیری دەچووەوە کە هەر ئێسک و گۆشت بێ... ئەوسا شیعرەکانی تامی ماچ و بۆنی قژ و ڕەنگی چاوی «چیمەن»یان دەبەخشی... دۆستی هەموو مرۆڤێکی پاک بوو... ئێستاش شەیدای تەنیایی و شیعر و بیرە و جگەرەیە... کەمتر لە جاران پێدەکەنێ... زۆر کەمتریش دەدوێ.

دوای نیوەڕۆیەکی بەهارە... سووکتر هەنگاوی دەنا... بێ وەستان... بە پەلە... دەیویست بۆ چەند ساتێکش بێ... لە ئاژاوە و ژاوەژاوی شار دووربکەوێتەوە... لەو ڕۆژەوە چیمەن دەستی لێ بەرداوە... شیعرێکی ئەو کارەساتەی بۆ نەهاتووە... دەستێکی بۆ قەرەوێتەکەی برد... شلتری کردەوە... هەموو ئەو پردانەی ڕووخاند کە ئەمیان بۆ شاری پڕ لە یادی ترش و تاڵ دەبردەوە... هەزار نەفرەتی لەو حەزەش کرد... ڕایهێنا کە

شەو و نیوەشەو و سەر بە بارەکانیاندا بکا... لەو ڕۆژەوە نەفەسی کورت بووە... ڕۆمانێکی تەواو بۆ نەخوێندراوەتەوە... مانگێکە کۆتایی بە «بەرزاییەکانی وێزەرینگ» نەهێناوە... کەی وا تەمبەڵ بووە...؟ ئەوسا بە شەو و ڕۆژێک ڕۆمانێکی تەواو دەکرد... هەموو چیرۆکی ئەوینێک... چیرۆکی خۆی بیردەخاتەوە... ئەو پاپۆڕەشی نغرۆ کرد کە بۆ بەندەری داهاتووی نادیار هەڵیدەگرێ... ئێستا نە داهاتوو دەمێنێ و نە ڕابردوو... «زۆربا» ئاسا بۆ ئەو ساتە دەژیا کە هەناسەی تیا دەدا... ئەوسا کە چیمەن هەبوو... خەمیش ڕەنگێکی دیکەی هەبوو... لەو خەمە پەمەییانەی لە چاوانیا ڕەنگیدەدایەوە...!

ماڵئاوایی لێ کرد... ئیتر باخچەکان گوڵ ناگرن... ئەستێرەکانی شەوی ئاسمان ناجریوێنن... ئەوسا لە دڵیا چۆپی بوو... وەک دیمەنی هەڵپەڕکێی کچانی کۆک و ڕووت لە ژوورێکی ئاوێنەبەندداا... چ دیمەنێکی جوان و قەشەنگە... لەگەڵ هەر هەنگاوێکا دەبۆوە خاوەنی دەرد و دڵی خۆی... لە خەمی ڕابردووی... یادگارە ناشیرینەکان... لە ترسی شەوانی داهاتووی پڕ لە مەینەتی دەربازی بوو... چ هێزێکی مەزنە... بگرە لە مردنیش دەترسا... بام بشمرێ... هیچ نەبێ شاعیرانە دەمرێ... لەنێو ئەم دەشتە بێ گوناهەدا... گەر لێرە بمرێ... گوڵە کێوییەکان دەمیان دەخەنە دەمییەوە... باڵندەکان دێن و پرسەی بۆ دەگرن... سێبەری بۆ هەڵدەڕێژن... چەند خۆشە فڕەی باڵیان... چەند جوانە... شاعیرێک لەناو کۆشی سروشتا مردوو... نوستوو نەک مردوو... لەناو بازنەیەکی پڕ لە گوڵاڵەسوورەدا ڕاکشا... لە ڕاکشاندا سەرتۆپی کۆشک و خانووە بەرز و بڵندەکان... گومەزی منارە بەرزەکان دیارنەمان... دەموچاوی لە خاک و خۆڵ و گیا و گوڵاڵەکانا دەسوو... هەر لەسەر پشت و سک خولی دەخواردەوە و تلی دەدا... گوڵ و سەوزەگیای

ئەو ناوەی دەشێلا... مەستییەک لە کەللەی دا... تەشەنەی دەکرد و گیانی دەخستە سەر لەرز و سەما... دەیخرۆشاند... هەستایەوە... هەنگاوی نا... خێرا... خێراتر... گوڵەکان زیاتر لەژێر پێیدا دەپلیشانەوە... لە زاق و زیقی شار بەدوورکەوتەوە... لەم دەشتە چۆڵەدا زیاتر شتە زیندو و مردووەکان داوای مانا و بوون دەکەن... هەر یەکەی مانای خۆی... بەرد و باڵندە و ئاسمان... ژانەسەرە... زۆری وەک ئەو بەو دەردەوە مردن... نەگەیشتن... حەزی لە فڕین کرد... لە خۆی پرسی... بۆچی مرۆڤ باڵی لێ نەڕواوە...؟ نابێ... ئەوسا سەری بە هەموو کون و کەلەبەرێکی شارا دادەگرت... هەر ڕۆژە و چەندەها مرۆڤی باڵندە لە ئاسمانا بەڕووی یەکدیدا دەکەوتن... لەسەر تاق و پەنجەرە و بانی حەمامی ژنان باڵیان دەشکا... ئای مرۆڤ...؟ موچڕکێک سەرتاپای جەستەی گرتەوە... دوورتر کەوتەوە لە شار... شار یا زەڵکاوی لیک و خوێن...؟ شار گەورەترین درۆی شارستانیەت... لە زووییکەوە وازی لەو کەسانە هێناوە کە بەدووی تامی تووتن کەوتوون و خوێیان لەنێو گەڵی ئافرەتە دۆخێن شلەکانا دەدۆزنەوە... ئەو شارستانییەتە سفلسە و چارەسەری قورسە... ئەوەندە دوورکەوتەوە... بە پێوەش سەرتۆپی خانووە هەرە بەرزەکان و گومەزی زۆری منارەکان لە چاو ون بوون... جگەرەیەکی ئاگردا... مژێکی قووڵی لێدا... سەری بەرزکردەوە... دووکەڵە چڕەکە شینایی ئاسمانی بێگەردی لەبەرچاو لێڵ کرد... هەر زوو دووکەڵە چڕەکە پەرت و بڵاو بووەوە... ئاسمان وەک خۆی دەرکەوتەوە... چەند پەڵە هەورێکی لۆکەیی... بێ سەر و شوێن کۆچیان دەکرد... لە کۆمەڵە فیلێکی زەبەللاحی هەڵاتوو دەچوون... جار جارەش دەبوون بە ڕەوە ئەسپێک... بەڵام هەوری نەزۆک... لەسەر پەنجەی هەردوو پێی خۆی بەرز کردەوە... هەوای ئەو دەشتە پاکەی هەڵمژی... وەک سەماکەرێکی «بالێ» چەند جارێک بەدەوری

خـۆیدا سـووڕایەوە... کـەمـێک سـەری گـێـژ بوو... بەرلەوەی بکەوێ... بە چۆکـدا کـەوت... لە گـوڵاڵەسـوورەکـان وردەبووەوە... لەو خـاڵە ڕەشـەی دەروونی گوڵەکان...!

هەر نـەورۆزی پار بوو... لەسـەر مـەسـتی بەیەکـەوە بووندا بوون... نـەورۆزێک نـەسـوورایەوە لـەیـەک دابـڕان... نەورۆزەکـەی پـار هـەر لـەم دەشـتـی دوورەشـارەدا سـازکـرا... هـەر لەم دەوروبەرەدا دەخـوولانەوە... وەک دوو ئاسکی کێوی قەڵەمبازیان دەدا... خاڵی ڕەشی گوڵاڵەکان بیری هێنایەوە:

ـ چیمەن... ئەو خاڵە لەو خاڵەی سەر ڕوومەتت دەچێ...

ـ دیسانەوە شیعرە...؟

ـ نا چیـمـەن... خـاڵـی تۆ نەمـر تریشـە... ئەم گـوڵانە هـەر سـاڵەی بەهارێکیان هەیە و بەس...!

ـ بوەستە... بۆ کوێ دەستم دەگری؟

ـ ناو ئەو گوڵەگەنمانە...

ـ ئاخر...

دەستت خستە سەر دەم و لێوە تەنکەکانی... بەیەکەوە ڕاکشـان... هەردوو دەستی خستبوونە ناو دەستەکانتەوە... لێک نزیک کەوتبوۆوە... سـەیری لێوی تەڕ و تـەنک و پڕ ئارەزووکانیت دەکرد... لێوی ژێرەوەی بە ترس و خۆشییەوە دەلەرزی... لێوێک لە چاوەڕوانیدا بلەرزێ... ئەوەندە بە جـوانی و نەوسنانە بـۆ دەرەوە تەقی بوو... هـەوەسـی مـردوویەکی وەئاگـا دەهـێنـا... دەنگ و هـات و هـاوار و زاق و زیـقی ژن و منـاڵ و پـیـاو دوور دەهاتە بەرگوێت... کت و پڕ لە بێدەنگی و ماچێکی گـەرمـدا توانەوە... گووتی:

ـ یەکەم جارمە...

- هەستت بە چی کرد؟
- ڕمانی یەکەم دیواری ترس و شەرم.
- چیتر...؟
- گوناە...
- چەند جارم پێ وتی یاسای ئەوین گوناهی تیا نییە.
- دە چی بکەم...

فڕەی باڵندەیەک وەئاگای هێناوە... هەر لەسەر چۆک بۆ ئەو شوێنە ڕۆی کە باڵندەکەی لێ فڕی... ناو گوڵ و گیا و دڕک و داڵەکەی پشکنی... ڕوو بە ڕووی هێلانەیەک و دوو هێلکە بۆوە... بە پەرۆشەوە... زۆر بە نەرمی... وەک کەسێ دڵی کەوتووی خۆی بگرێتەوە... دانە هێلکەیەکی خستە ناو لەپی... نەیزانی هێلکەی چ باڵندەیەکە... بە خۆیا هەڵشاخا... نەرمتر خستییەوە ناو هێلانەکە... هەستایەوە... بەلای کۆمەڵە سەگێکدا ڕابورد... بە دڵ لێیان دەترسا... سەگەکانییش بڵاوەیان لێ کرد... ئەوانیش لەو دەترسان... چەند سەرنجێکی پڕ لە خۆشەویستی و خزمایەتییان گۆڕییەوە... هەموویان هەر زوو کەوتنە سەر لەپ... جگەرەکە هەر لە خۆیەوە - بێ ئەوەی مژێکی تری لێ دابێ - ببوو بە سووتوو... نیگای هەڵبڕی... بەدەم شنەبای تاو نا تاوێکەوە گژ و گیا و گوڵەکێوییەکان کەروێشکەیان دەکرد... هێڵی تەلەفۆن گرژ و مۆنی کرد... باڵندەکانی ئاسمان جووکە و جریوەیان دەڕژایە سەر ئەو دەشتە سەوزە... دەتگوت بۆ ئەو نەغمەیە گوڵەکان دەکەونە سەما... ئەم دەشتەش جۆگەلە ئاوێک... ڕووبارێک... ئاوەدان و خۆشتری دەکرد... وەک ئاسکێکی بەرەڵلاکراوی دوای ڕاو تێی تەقاند... غاری دەدا... دوور و نزیک ئەسپێکی بەرەڵلاش کەوتە لۆقە... چییە...؟ سەگ و ئەسپ و باڵندەکان دەترسن... غەریبێک هاتووە و ئارام و سەربەستییان لێ

بشێوێنێ... ماندوو بوو... هەستی بە لەرزەتێک کرد... بەرچاوی ڕوونتر بوو... زەوقێکی بێ هۆ گرتی... هەستی دەکرد منالێکی هەتیوخانەیە و بۆ ڕۆژی هەینی گەڕاوەتەوە کۆشی دایکی... کێلگەی خەیالی لە هەموو درکەخەوێک بژار کرد... ئەم دەشتە لە باوەشی پڕ لە میهری دایکی دەچێ... ترس و بێ ئۆقرەیی ناهێڵێ... چەند بەردێکی گرتە تازە قووچەکی تازە کێڵگەکان... بەریان نەکەوت... گوڵێک کەوتە سەر بەردێک و لەژێر پێیدا پلیشایەوە... بەردەکە ڕەنگی گوڵەکەی خواستەوە... ویستی بۆ ئەم جوانییە کپ و بێ دەنگە بگری... ئەو جوانییەی ناتوانێ لە شەڕ و پۆزی مرۆڤ دەربازی بێ... بۆ ماوەیەکی کورت وەستا... کزەبایەک بۆنێکی گەنیوی بۆ هێنا... سەیرە... ئەم دەشتە پاکە و ئەم بۆگەنە...؟ دوور و نزیک نیگا و ڕوانینەکانی هەڵبڕی... بەسەر پانتایی دەشتی پڕ لە سەوزە گیا و دەریای سەوزی گوڵەگەنم و ئێرە و ئەوێی گوڵاڵەسوورەکان... هەردو شیو... دوورتر تا ئەو هێڵە سیحراوییەی ئاسمان بە زەوییەوە دەبەستێتەوە... هیچ دیار نییە... دەبێ ئاژەڵێک تۆپی بێ...؟ بەم بەهارە هیچ گەڕ و بەڕەڵاش نییە بتۆپێ... زستان بووایە... ئێ... بەڵام هەموو شتێک شیاوە... گۆمی ئەو جوانییە شلەقا... ڕوانینی لێڵ کرد... هەناسەی تەنگتر بوو... نەیویست پڕ بە سییەکانی هەواکە هەڵمژی... ڕەنگی هەڵبزڕکا... ئەو ڕەوە ئەسپی شیعرەی خەریک بوو زین بکرێ... ڕەوییەوە و کەوتە غار... نەگیرا... پۆل پۆلی ئەو کۆترەکێوییانەی مالی دەبوون... بەرەو ئاسمانێکی تر فڕین... ئەو ڕووباری شیعرەی نیاز بوو ئەم دەشتە تەڕتر کا... لە سەرچاوەکەیەوە وشکی کرد... ئەم بۆنە نەعلەتییە چی بو...؟ کە سەما و کەروێشکەی گیا و گوڵەگەنمەکانی ڕاگرت... وەک خۆی بۆ نواندنێکی دیکە ئامادە کردبێ... لە شانۆگەرییەکی دوو پەردەییدا... هەنگاوی ورد و خێرای دەنا... ڕووەو

گـردێک... گـەیـی... بەسـەر گـردەکـەشـدا هـەڵزنا... مـاندوو بـوو... لەسـەر گردەکە هەناسەی حەوانەوەیدا... خۆی دایە دەست نشێوی و تلۆر بۆوە... لەم ئان و سـاتـەدا چاوی لەوە نەبوو چەند گـولاڵەسـوورەی تری پلیشاندەوە... چەندەها شارە مێرووڵەی تری وێران کرد... هەنگاوی ورد و خێـرای دەنا... بۆ ئەو شـوێنەی ئەفـسانەی جـوانی لە بیـر بردەوە، لە شـانـی گـردەکـە دابـەزی... قـووڵتـر ڕوانـی... لەوبەری دامـێنی گـردێک... زبڵخانەیەک پەپکەی کردبوو... یەکێک لە زبڵخانەکانی دەرەوەی سنووری شار... ویستی لە جیاتی شیعرەکە لە دەفتەرەکەی بەرباخەڵی بنووسێ.

«زبڵخانەی ئەنجامە و... ڕشانەوەی (هۆ)یێکە.»

نزیک کەوتەوە... نزیکتر... لە لایەکی زبڵخانەکەوە لەسەر چیچکان بۆی نووشتـایەوە... سەمـای حـەز و ئارەزوو نەمـا... کەف و کۆڵی شـیعر دامـرکـایەوە... خـۆری عـیـشق ئاوابوو... سـۆز... یاد... مـاچ... خـتـوورە و تەزوو... باڵندە... گوڵی کێوی... ئاسمـان... گەرد و بەرد... کوان...؟ ڕەنگ و تامی تر ئەدەنەوە... زبڵخانە شار و ئاژاوەی بیر هێنایەوە... چاوێکی بە شتەکانا خشاند... ئەو شتانەی لە کات و شوێنی خۆیانا ـ بەر لە ئێستا ـ نموونـەی جـوانی و ڕێز و پەیوەندی و زەوقی مـرۆڤ بـوون... لە دڵ و ئیـمـان و هەست و هۆش و چاوی ئادەمـزادا نرخـیـان هەبووە... لەسـەر زمـانیـان خۆشـترین ئاواز... خۆشـترین گۆرانی... سـەمـای شـادییـان بۆ کراوە... ئێستـاش بێ ناز ئاوا کەوتوون... بۆگەن و بۆگەنتر دەبن... نەک هەر مـرۆڤ... بگرە ئەم شـتـە بێ کەڵک و مـردووانەش... چیرۆکی خـۆیان هەیە... سـەرەتا و کـۆتایی... تـراژیدیا و کـۆمـیـدیا... دنیـایەکی ترە و بە زمانێکی تر بانگی عەقڵ دەکا:

ـ ئەم بـوتڵی بیـرە شکاوە... ئێسـتـا پڕە لە قـوڕاوی بـاران... دەبێ مـێـزی چەندەها عـاشـقی ڕازاندبێـتـەوە...؟ چەند ئاهونزا و خـواست و

سکالاّ و ژانی بەسەردا باری بێ...؟ خەونی سەوز و گۆرانی سوور...؟ زۆر جاریش هەمووی درۆ و دەلەسە...

ـ ئەم قوتووی جگەرەیە... هاودەم و خەمرەوێنی کام یاساوڵی نیوەشەو بوو؟

ـ ئەمەش ئەسپی کام ئاغا بووە؟ کێ دەڵێ ئەسپی عەرەبانە نەبووە؟

ـ ئەم جووتە پێلاوە...

ـ ئەم ئەنگوستیلەیە...

ـ ئەم...

ـ ئەم...

ـ داستانە و کۆتایی نایە... شێتییە... قیامەتێکە بۆ خۆی... بیر لە چی دەکەیتەوە...؟

تێکەڵی خەیاڵ و ڕاستی... شتە زیندو و مردووەکان... ئێستا و داهاتوو و ڕابردوو... بێ ئەنجامی پرسیارەکان... تێکرا سڕیان کرد... هەستی کرد گەلێ نەفامە... نەیویست لەمە زیاتر خەیاڵ بەڕەڵلابێ... شەرم دایگرت کە ئەوەندە بە ساوێلکەیی بیردەکاتەوە... ماویەتی لە عەشقی تر تێبگا... لە مانای ئەم گەردوونە... پرسیاری گران و سووک لە یەکدی جێکاتەوە... زیاتریش سووکە شەڕێکی ئەم بەیانییە وا دڵتەنگی کردووە... گوناهی کابرا بوو «شانی بەر شان کەوت... کابرا زۆر سەرسەرییانە گەڕایەوە و تفێکی لێ کردی... هەموو خەڵکی ئەمبەر و ئەوبەرەی شەقامەکە ئاوڕیان دایەوە... وتت: ببورە...! ئەو شەپازللەیەکی دیکەی سرەواندە بناگوێت... شەڕ و شاعیریان نەوتووە... ملت کەچ کرد... کە کەوتیتە سەر شەقامێکی چۆڵ... بێدەنگ گریای...» ئیمڕۆش هات گوڵ بچنێ... گوێ بۆ جریوەی باڵندەکان هەڵخا... بۆ چاوەکانی

چیمەن شیعرێک بڵێ... شیعرێکی ماڵئاوایی... کەچی لە هەموو ساتێک پتر بەتاڵ و بێ شیعرترە... ئەوە بۆ...؟ نازانێ... هات لە هاش و هوشی ماشینەکان بەدوور بێ... کەوتەوە سەر خەیاڵی ئەوەی بە پەلە بگەڕێتەوە... بۆ ژووری تەنیایی... بچێتەوە سەر خوێندنەوەی ڕۆمانە ناسکەکەی «بەرزاییەکانی وێزەرینگ»... دوا بەشەکەی دیکەشی تەواو بکا... بزانێ ئاخۆ «هیسکیفلی» عاشق و شێت... دوای مردنی «کاترین»ی دڵخواز و دڵبەر چی بەسەر دێ... ئای لەو عەشقە توند و تیژە... ڕەشەبایە نەک عیشق...

چەند جوانە... چەند دڵگیرە کاتێ گوڵەپاییزییەکانی بۆ دەکا بە چەپک...

ئەو ڕۆژەش کاترین لە ماڵە مێردەکەی نەخۆش دەکەوێ... سەرەمەرگییەتی... دنیا گەلێ سارد و سڕە... کەچی پەنجەرەکان دەکاتەوە... بێ ئەوەی گوێ بەو هەوا سارد و تەزیوە بدا... ئەو هەوایەی وەک چەقۆی تیژ شانەکانی دەبڕی... دەیانخاتە سەر پشت... چونکە حەز بە بۆن و بینینی گوڵەکێوییەکان دەکا... ئەو گوڵانەی «هیسلکیف» بۆی دەکردن بە چەپک... کە پەنجەرەکان دەکاتەوە... ڕەشەبای شێت وەک سیحرێک پەردەکان دەخاتە سەر سەما... خزمەتکارەکە دەپاڕێتەوە... کاترین دەزریکێنێ... «بیکەرەوە... دوا جارمە،.» ئەسپی گریانێک هەڵیدەگرێ... هەر بە ددان پەردەکان جیڕ بە جیڕ دەکا... عیشق شێتییە... خۆی بە دار و دیواردا دەدا... سەرە مەرگە... دوا شت هەر «هیسکلیفی» لەیادە... ئاخۆ عیشقی وا لەسەر ئەم زەمینە هەبووە؟ ... عەشقی وا... نەخێر...

کاتێ پێی دەڵێ: «قەت بە تەنیا نامرم... دەشێ لە قووڵایی دوانزە

پێدا بمنێژن... بەڵام هەرگیز بە تەنیا نامرم... قەت بە تەنیاش ناسرەوم... هەرگیز... هەرگیز...»

«ئامانجی ژیانم هیسکلیفە... لەم دنیایەدا هەرچی هەیە کۆتایی پێ بێ و نەمێنێ... بە تەنها ئەو زیندوو بێ... بوون و ژیانی من بەردەوام دەبێ... خۆشەویستیم بۆ ئەو وەک ئەو بەردە نەمرانەی ژێر زەوی وان... هەر ئەوە نییە خۆشم دەوێ... بەڵکو من خۆم هیسکلیفم... هەردەم لە مێشکایە...»

چەند گەورەیە تێکەڵبوونی ئەو دوو زاتە... ئای لە بوون بە یەک... ئای بۆ توانەوە...!!

نەخێر... ئەمەیان هەر ئەدەبە و بەس... چیرۆکە... لە دڵەوە خۆزگەی دەخواست هیسکلیف بێ... ئاخۆ عەشقێکی گەورە ئەم چیرۆکەی خوڵقاندووە... یان چیرۆکەکە ئەم عیشقەی وا بە مەزنی و پیرۆزی خستووەتە بەر دڵ و دەروون...؟ کامەیانە...؟

گەیشتە ئەم ڕایەی کە زۆری ماوە شیعرێکی نەمر و مەزن بنووسێ... زۆرتریشی ماوە تووشی عەشقێکی پیرۆزتر بێ... وەک هی ناو چیرۆکەکە... دەفتەرە بچوکەکەی دەرهێنا و نووسی:

«ئەم عیشقەی من چەشتم... شایستەی شیعرێکی گەورە نەبوو... ئەگینا شیعرەکە منی دەنووسی...!»

هەولێر ـ کۆتایی ساڵی «١٩٧٧»

× ئەم چیرۆکە لە ژمارە «٤٩»ی مایسی «١٩٧٨»دا و لە «بەیان»دا بەناوی «گەشت» بڵاوبۆتەوە.

پێرست:

ڕیشۆڵە ------------------------------------ ٧
ئەو شەوەی سەگم تیا خۆش ویست ---------- ------- ١٩
خوشکەکان ------------------------------------- ٣٧
ترس ------------------------------------- ٤٩
لەودیو دەرگا ئاسنینەکەوە ---------------------------- ٦٥
بێوەژن ------------------------------------ ٨١
گرێ ------------------------------------ ٩١
تەنیایی شەوێکی باران ------------------------ ١١١
شاعیر ---------------------------------- ١٢٧

SHERZAD HASSAN

LONELINESS

STORIES

2005